

Torsdagen den
13 april 1978

Torsdagen den 13 april

kl. 13.00

*Fyllnadsval till
utskott*

§ 1 Fyllnadsval till utskott

TALMANNEN: Folkpartiets partigrupp har som suppleant i lagutskottet efter Bonnie Bernström anmält Margareta Andrén.

Talmannen förklarade därefter vald till
suppleant i lagutskottet
Margareta Andrén (fp)

*Meddelande om
ändringar i den
preliminära tids-
planen*

*Om rätten att
använda s. k.
epatraktorer*

§ 2 Justerades protokollen för den 5 innevarande månad.

§ 3 Meddelande om ändringar i den preliminära tidsplanen

TALMANNEN:

Arbetsplenum torsdagen den 20 april, som enligt den preliminära tidsplanen skulle börja kl. 13.00, tar sin början kl. 12.00. Sammanträdet inleds med en frågestund.

Det bordläggningsplenum, som i den preliminära tidsplanen utsatts till fredagen den 5 maj, inställs.

§ 4 Om rätten att använda s. k. epatraktorer

Kommunikationsministern BO TURESSON erhöll ordet för att besvara Kurt Hugossons (s) den 31 mars anmälda fråga, 1977/78:374, och anförde:

Herr talman! Kurt Hugosson har – mot bakgrund av regeringens beslut den 9 mars 1978 om ändring i förordningen om upphävande av den s. k. epatraktorskungörelsen – frågat mig dels av vilken orsak jag har ändrat 1975 års beslut om att de s. k. epatraktorerna skulle försvinna från våra vägar den 1 april 1978, dels om jag före beslutet har berett rikspolisstyrelsen och trafiksäkerhetsverket möjlighet att framföra sina synpunkter på frågan.

Jag vill först erinra om att det till följd av 1975 års beslut inte har kunnat tillkomma några nya s. k. epatraktorer efter den 31 mars 1975. Bakgrunden till regeringens beslut är framförda önskemål om en mjukare övergång. Dessa betingas främst av att epatraktorerna har varit ett värdefullt fritidsintresse för många ungdomar. Med tanke på detta och att epatraktorerna inte har varit överrepresenterade i olycksstatistiken ansåg regeringen att man – särskilt med tanke på den hastighetsbegränsning som beslutet innebär – utan fara för

Torsdagen den
13 april 1978

---

*Om rätten att
använda s. k.
epatraktorer*

trafiksäkerheten kunde tillmötesgå önskemålen om en förlängning av övergångstiden.

Med anledning av Kurt Hugossons andra fråga kan jag upplysa att såväl rikspolisstyrelsen som trafiksäkerhetsverket inom ramen för de normala beredningsrutinerna inom regeringskansliet har beretts tillfälle att föra fram sina synpunkter på beslutet.

KURT HUGOSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret på min fråga.

Det kan kanske, herr talman, synas som om jag hade tagit upp en detaljfråga som man inte borde belasta riksdagen med. Jag har emellertid ställt den här frågan från principiella utgångspunkter.

Jag tycker att det beslut som fattades den 9 mars om en ändring av ett beslut som fattades 1975 är ett nytt uttryck för den improvisationspolitik som bedrivs i kommunikationsdepartementet.

Här har myndigheterna – trafiksäkerhetsverket, AB Svensk Bilprovning och andra – i skrivelser till fordonsägarna meddelat att det fr. o. m. den 1 april är förbjudet att framföra epatraktorer på våra vägar. Ägarna visste 1975 att de hade en respittid på tre år på sig. Tre veckor före beslutets ikraftträdande ändrar kommunikationsministern det här beslutet och förlänger övergångstiden för att, som det heter i svaret, få "en mjukare övergång".

Jag vill först fråga vad som menas med svaret på min andra fråga. Här säger nämligen kommunikationsministern "att såväl rikspolisstyrelsen som trafiksäkerhetsverket inom ramen för de normala beredningsrutinerna inom regeringskansliet har beretts tillfälle att föra fram sina synpunkter på beslutet". Fick de myndigheter som hade att handlägga frågan möjligheter att lägga fram sina synpunkter före beslutet? Enligt de kontakter jag haft med trafiksäkerhetsverket resp. rikspolisstyrelsen fick båda myndigheterna vetskap om kommunikationsministerns beslut via massmedia, och det tycker jag är ytterst förvånansvärt. Även om det bara gäller 3 000 epatraktorer, är det ett känt faktum att de, eftersom de ofta framförs av ungdomar i 15–16-årsåldern, uppfattas som en utomordentligt stor fara från trafiksäkerhetssynpunkt.

Med anledning av kommunikationsministerns beslut har jag från polisen i Göteborg fått en skrivelse, där man ger uttryck för de bekymmer som kommunikationsdepartementets nu fattade beslut innebär. Det heter i brevet bl. a.:

"Föreskriven hastighet för EPA-traktorer, högst 30 km i timmen, är ej en realitet. Bestämmelsen om att utgående axeln skall ge en hastighet motsvarande 1/10 av motorns varvtal, ger med dagens högvarviga motorer, kombinerat med stora hjul och trimmade motorer, en hastighet omkring 50–60 km i timmen. Fiffel med växellådan är ej heller ovanligt.

Nyssnämnda hastigheter innebär att föraren kan misstänkas för brukande av oregistrerad lastbil och olovlig körning, men f. n. sker det inte så mycket på övervaknings- och straffbefordringssidan."

Längre fram i brevet framhålls det att det förefaller "som om kommunikationsministerns uttalande, som det återgivits, är grundat på dålig kännedom om problemen. Det finns säkert andra vägar att tillgodose ungdomars intresse för motorer och teknik."

Kommunikationsministern BO TURESSON:

Herr talman! Kurt Hugosson återkommer till beteckningen "tillfälliga beslut", som inte har något samband med tidigare beslut av regering och riksdag. Jag vill med anledning av det erinra om att det inte är någon improvisation som skett. Det var inte den nuvarande regeringen som fattade beslutet 1975.

Kurt Hugosson efterlyser mitt svar på den andra frågan, dvs. vad som hade föregått beslutet. Det uttryck som jag använde – "inom ramen för sedvanliga beredningsrutiner" – innebär att myndigheter och verk, som är intresserade av frågan, före beslutet har fått tillfälle att yttra sig om det. Så har skett också i detta fall.

Jag har haft en överläggning med trafiksäkerhetsverkets generaldirektör före beslutet. I de förberedelser som föregick beslutet hade både TSV och rikspolisstyrelsen tillfälle att anföra sina synpunkter. De hade icke några erinringar att göra mot att jag föreslog att regeringen skulle fatta det beslut som sedan träffades.

Slutligen skall jag kanske erinra om att det inte är jag eller kommunikationsdepartementet som fattar beslut i sådana här ärenden utan regeringen som gör det på min föredragning.

KURT HUGOSSON (s):

Herr talman! Jag har inte sagt att beslutet 1975 var en improvisation. Men den nuvarande regeringen fattade sitt beslut den 9 mars, tre veckor innan epatraktorerna skulle ha försvunnit från våra vägar. Det är denna form av beslutsordning som jag vill beteckna som improvisation. Myndigheterna hade redan före årsskiftet i skrivelser vänt sig till fordonsägarna, och det förelåg ett antal dispensansökningar från trafiksäkerhetsverket, som var under bearbetning.

Beträffande den andra frågan, i vilken utsträckning det har förekommit diskussioner med berörda verk före detta beslutsfattande den 9 mars, vill jag säga att uppgift står mot uppgift. Jag har haft en diskussion med generaldirektören för trafiksäkerhetsverket, som säger att han fick reda på beslutet via massmedia. Jag har också talat med chefen för fordonsbyrån på trafiksäkerhetsverket, som säger att han fick reda på beslutet via TV. Enligt uppgift från rikspolisstyrelsen hade man inte heller där informerats om detta beslut.

Men bortsett från den detaljen tycker jag att det är utomordentligt besynnerligt att kommunikationsministern, som har haft tillfälle att fundera på denna fråga åtminstone ett och ett halvt år, tre veckor före beslutets ikraftträdande vidtar den aktuella förändringen. Det måste nämligen av myndigheten upplevas som ytterst besvärande att på nytt behöva gå ut med skrivelse och meddela: Ni behöver inte göra den här avregistreringen. Ni

*Om rätten att
använda s. k.
epatraktorer*

Torsdagen den
13 april 1978

---

*Om rätten att
använda s. k.
epatraktorer*

behöver inte omregistrera era fordon.

Det som kanske oroar mig allra mest är att kommunikationsministern inte upplever detta som en från trafiksäkerhetssynpunkt angelägen fråga. Det var ju med tanke på trafiksäkerheten som beslutet 1975 fattades och att dessa från trafiksäkerhetssynpunkt mycket farliga fordon skulle försvinna från våra vägar.

Kommunikationsministern BO TURESSON:

Herr talman! Vad som hände och vad som föranledde mig att föreslå regeringen beslut den 9 mars var att jag under tiden strax innan fick en mängd information som gjorde att det blev klart för mig att de här s. k. epatraktorerna var ett värdefullt fritidsintresse för motorbiten ungdom. Det finns icke någon form av trafikolycksfallsstatistik som antyder att dessa fordon ställer till med olyckor. Det torde inte gå att visa något sådant.

Kurt Hugosson säger litet lättsinnigt: Jag har fått mina uppgifter och kommunikationsministern ger andra uppgifter om vad som hände före beslutet. Uppgift står mot uppgift, säger Kurt Hugosson och rycker på axlarna.

Men det är ingenting att rycka på axlarna åt, Kurt Hugosson. Detta är en mycket viktig fråga, nämligen om jag har uppträtt korrekt och riktigt i enlighet med lag och förordning och praxis eller om jag har nonchalerat det.

Jag försäkrar Kurt Hugosson att jag har iakttagit precis de regler som gäller för beredning av sådana här ärenden i enlighet med gammal praxis i regeringskansliet. Jag tar inte emot några beskyllningar för att stå här i riksdagen och uttala mig på ett icke sanningsenligt sätt.

En sådan fråga får man inte vifta bort med orden: Uppgift står mot uppgift, men det är inte så noga. Säger jag att här har skett en beredning helt i överensstämmelse med regler och praxis, begär jag att bli trodd på mitt ord.

KURT HUGOSSON (s):

Herr talman! Som enskild riksdagsman har jag också rätt att begära att bli trodd på mitt ord. Innan jag väckte denna fråga, tog jag kontakt med trafiksäkerhetsverket och frågade vilka bedömningar verket hade gjort inför ifrågavarande beslut och vilka kontakter som hade tagits med kommunikationsministern. Jag har vid telefonkontakter med trafiksäkerhetsverket fått uppgifterna att chefen för fordonsbyrån, som har att handlägga dessa frågor, fick information via massmedia. Det är vad jag kan meddela, och det står jag för, herr kommunikationsminister.

Beträffande den andra frågan, att det skulle vara ett värdefullt fritidsändamål för ungdomar, tycker jag att skrivelsen från polisen i Göteborg ändå är ganska allvarlig. Polisen skriver att denna typ av fordon – som alla 1975 var överens om skulle försvinna, herr kommunikationsminister, men ägarna skulle få en treårsperiod på sig – är farlig från trafiksäkerhetssynpunkt. Jag anser att polisen har möjligheter att bedöma det. Jag tror på poliser när de

säger att föreskriften om 30 km hastighet icke kommer att bli åtlydd av epatraktorernas ägare.

Nr 118

Torsdagen den
13 april 1978

---

*Om bemanningen
på isbrytare och
sjömättningsfartyg*

Kommunikationsministern BO TURESSON:

Herr talman! Göteborgspolisens uppfattning är tydligen ganska isolerad, eftersom motsvarande invändningar inte har kommit regeringen till del från någon annan del av polisverksamheten och inte från rikspolisstyrelsen heller. Man har utan invändningar accepterat förslaget att fatta det här beslutet.

Vad sedan beträffar Kurt Hugossons uppgifter rörande den information som han har fått om vad som har föregått beslutet, tvivlar jag inte ett dugg på att Kurt Hugosson kan ha fått de uppgifterna. Det kan i så fall bero på att trafiksäkerhetsverkets generaldirektör har dåligt minne. Det kan bero på att fordonsbyråns chef inte var i tjänst, när ärendet var på delning hos TSV och man svarade att verket inte hade något emot det föreslagna beslutet och att han därför fick informationen via massmedia. Men det visar i så fall bara att det är väldigt dåliga kommunikationer inom verket.

KURT HUGOSSON (s):

Herr talman! I motsats till kommunikationsministern vill jag inte uttala mig om trafiksäkerhetsverkets generaldirektörs minnesfunktioner, och jag har inte heller haft möjlighet att kontrollera om chefen för fordonsbyrån var i tjänst när de ifrågakärande diskussionerna lär ha förekommit med trafiksäkerhetsverket och kommunikationsdepartementet.

Kommunikationsministern tycker det är konstigt att Göteborgspolisen har en från övriga avvikande mening, men som kommunikationsministern vet – eller i varje fall bör veta – finns epatraktorerna mera frekvent i vissa delar av vårt land. På västkusten finns det ett ganska stort antal epatraktorer, och det är kanske på erfarenheterna från dem som Göteborgspolisen baserar sina omdömen.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 5 Om bemanningen på isbrytare och sjömättningsfartyg

Kommunikationsministern BO TURESSON erhöll ordet för att besvara *Birger Rosqvists* (s) den 3 april anmälda fråga, 1977/78:377, och anförde:

Herr talman! Birger Rosqvist har frågat mig

dels om jag anser att det ur sjösäkerhetssynpunkt är riktigt att bemanna isbrytarna med därtill kommenderad värnpliktig personal utan erfarenhet av tidigare sjötjänst,

dels om jag anser att bemanningen med erfarna civila sjömän skulle främja effektiviteten vid sjömätning och isbrytarassistans,

dels om jag anser det rimligt att utförandet av civila uppgifter bör få försigga under tillämpning av civila standardkrav.

Jag har så sent som den 30 mars i år besvarat en fråga av Birger Rosqvist om

Torsdagen den
13 april 1978

*Om bemanningen
på isbrytare och
sjömättningsfartyg*

hur snart det kommer förslag om civil bemanning på isbrytar- och sjömättningsfartyg. Jag framhöll då att frågan på regeringens uppdrag utreds inom sjöfartsverket och att förslag kommer att lämnas av verket inom kort. Utredningen kommer att remitteras och därefter beredas inom regeringskansliet.

När utredningsuppdraget alltså ligger på en ansvarig myndighet ser jag inte anledning till att Birger Rosqvist och jag debatterar olika delar i detta frågekomplex.

BIRGER ROSQVIST (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret.

Det är riktigt som kommunikationsministern säger att det inte är mera än två veckor sedan vi diskuterade frågan och han ser därför inte någon anledning att nu åter diskutera den eftersom det väntas på ett utredningsförslag.

Anledningen till den fråga som jag ställde tidigare var att kommunikationsministern hade lovat att det – för flera månader sedan – skulle komma ett utredningsförslag men det har uteblivit. Eftersom förslaget inte kommit tog jag tillfället i akt att stöta på om det och frågade om det snart skulle bli aktuellt med något beslut i den riktningen.

Kommunikationsministern svarade mig vid det tillfället inte bara att utredningen snart var klar – vilket jag hade frågat om – utan han gick då också i sitt svar själv in på olika detaljer i detta frågekomplex.

Kommunikationsministern sade bl. a. att man inte kunde åberopa de sysselsättningsproblem som jag hade refererat till som ett av motiven för att övergå till civil bemanning på grund av att det f. n. bara var en tillfällig svängning i sjöfartskonjunkturen och att denna svängning inte kunde utgöra skäl för en ändring. I den frågan tog kommunikationsministern ställning. Bl. a. sade han också att de fartyg som det här rör sig om – isbrytare och sjömättningsfartyg – inte är anpassade till civil standard, men när jag ville ha närmare klarläggande på båda punkterna fick jag inte det av kommunikationsministern.

I den proposition om stöd till sjöfarten som kommunikationsministern nyligen har framlagt talas det inte om någon "tillfällig" nedgång i sjöfartskonjunkturen, utan nedgången bedöms kunna bli ganska långvarig. Argumentet att det skulle vara en tillfällig nedgång i sjöfartskonjunkturen är därför inte korrekt.

Skälet till att jag har tagit upp den här frågan är att detta är en helt civil uppgift som utförs med militär personal. Man får väl sätta ett väldigt frågetecken för att militär personal skall utföra civila uppgifter. Då säger kommunikationsministern att ett av skälen till att det inte går att överföra uppgiften till den civila sektorn är att fartygen inte är anpassade till civil standard. Då finns det ju ytterligare anledning att nu ta initiativ från kommunikationsministerns sida i det läge vi har, där varvsmarknaden är mycket dålig och där man pumpar in pengar i svensk varvsindustri, lämnar krediter och ger avskrivningslån till både svenska och utländska rederier som

beställer fartyg. Då skulle man kunna använda statliga medel på samma sätt för att bygga om dessa fartyg – om det nu är så att de har så dålig standard. Och det spelar väl ingen roll om det är militär eller civil bemanning. Även värnpliktiga har rätt att kräva en hyfsad standard.

Därför vill jag fråga kommunikationsministern om han innan utredningen kommer – vi vet ju inte när den verkligen blir färdig – är beredd att ta initiativ för en eventuell ombyggnad av dessa fartyg och vidare hur kommunikationsministern ser på sysselsättningsläget för svenskt sjöfolk. Isbrytarna rör sig dessutom efter Norrlandskusten, och där har vi genomgående sysselsättningsproblem.

Kommunikationsministern BO TURESSON:

Herr talman! Läget är ju att det i väldigt många år har varit militär personal på isbrytare och sjömättningsfartyg och att man uppdragit åt sjöfartsverket att göra en utredning om möjligheterna och lämpligheten av att gå över till civil personal. Den utredningen är inte färdig. Birger Rosqvist frågade mig i höstas, tror jag det var, och då sade jag att den enligt uppgifter som jag fått från sjöfartsverket skulle vara klar om ett par månader. Det har den inte blivit, och Birger Rosqvist vet lika väl som jag att jag inte kan ingripa i sjöfartsverkets handläggning av sådana här ärenden. Jag kan uttrycka önskemål om att få fram utredningen, men jag kan självfallet inte beordra fram den till något visst datum.

Nu har vi en förhoppning om att utredningen kommer inom en nära framtid, och då skall vi naturligtvis i vanlig ordning höra olika intressenter, myndigheter, organisationer och företag om deras syn på den, och sedan får vi bilda oss en uppfattning om vilken ställning vi från regeringens sida skall ta.

Vad jag sade förra gången om att civila standardkrav inte kunde tillgodoses på de nuvarande isbrytarna innebär självfallet inte att jag menar att militär personal på enheter som byggs i dag skall ha sämre standard än vad den civila personalen kan kräva. Och de tre nya stora isbrytarna visar ju att standardkraven verkligen i hög grad är tillgodosedda.

Att jag inte nu, liksom för tre veckor sedan, vill göra något bestämt uttalande sammanhänger självklart med att frågan inte är mogen för ett ställningstagande. Men jag lovar Birger Rosqvist att vi skall se på frågan utifrån alla synpunkter utan några som helst förutfattade meningar. Och det är min förhoppning att utan dröjsmål kunna redovisa den bedömningens resultat.

BIRGER ROSQVIST (s):

Herr talman! Det är riktigt att kommunikationsministern och jag diskuterat den här frågan vid ett flertal tillfällen. Men jag kan säga att när kommunikationsministern i höstas upplyste mig om att utredningen skulle vara klar kring årsskiftet så gjorde han det utan att jag frågade om det – det blandades in i ett annat sammanhang. Jag är tacksam för att upplysningen kom vid det tillfället. Jag bara beklagar att den inte stämde helt och

*Om bemanningen
på isbrytare och
sjömättningsfartyg*

Torsdagen den
13 april 1978

---

*Om bemanningen
på isbrytare och
sjömätningsskuter*

hållet.

Det är också riktigt att bemanningen på isbrytare och sjömätare sedan urminnes tider varit militär i Sverige. Men vi lever i en annan tid nu, och det är andra förhållanden och helt andra förutsättningar för att få fartygen bemannade med civil personal. Jag vill hänvisa till hur man har det ordnat i Finland, där bemanningen helt och hållet är civil. Detta är en civil uppgift, och därför låter man civil personal sköta detta.

Isbrytarflottan är också så modern att den bostadsmässigt kan ta ombord en civil besättning. Hela systemet med att utnyttja militär personal tycker jag skär i den uppfattning man har om svenskt arbetsliv. Detta är en civil uppgift som utförs mot lägre löner och med lägre krav på fartygsmiljö, bostäder osv., och med lägre bemanningskrav, sjöpraktik osv. för besättningen.

Skall man föredra ett system där statliga isbrytare och sjömätningsskuter utnyttjar svensk flagg, kombinerad med marin befälsvimpel, precis så som en del privata redare utnyttjar bekvämlighetsflaggning från Liberia, Panama m. fl. länder? Bekvämlighetsflagg används ju också för att komma ifrån fackligt tillkämpade rättigheter och förmåner för besättningen. Man kan fråga sig: Skall verkligen svensk örlogssflaggning tjänstgöra som bekvämlighetsflaggning? Det är just vad som sker i dag.

Kommunikationsministern BO TURESSON:

Herr talman! När Birger Rosqvist menar att det skär i den uppfattning man har om svenskt arbetsliv ligger det naturligtvis nära till hands att fråga: Kändes inte den skärningen under de 44 år vi hade en regering, till vars stödtrupper Birger Rosqvist hörde?

BIRGER ROSQVIST (s):

Herr talman! Låt mig säga till kommunikationsministern att det är flera år sedan jag aktualiserade den här frågan, och den togs upp omedelbart av dåvarande kommunikationsministern som tillsatte denna utredning som skulle arbeta skyndsamt. Det är två år sedan nu, och det har inte hänt särskilt mycket under de två åren.

Det svar jag fick förra gången av kommunikationsministern kunde jag inte tyda på annat sätt än att kommunikationsministern har uppfattningen att förhållandena är bra som de är i dag. Kommunikationsministern hade flera invändningar mot att man skulle övergå till civil bemanning. När jag ville ha ett klart svar på frågor, som jag ställde till kommunikationsministern från talarstolen, satt kommunikationsministern kvar tyst i sin bänk. Jag fick inga svar. Därför fick jag ställa dessa frågor på nytt, och jag kan inte säga att det precis har klarnat efter den debatt vi har haft hittills här i dag.

Kommunikationsministern BO TURESSON:

Herr talman! De argument som jag anförde i mitt svar förra gången var närmast avsedda att belysa att – även om man fattar beslut – detta är en fråga, där ett beslut inte kan effektueras omedelbart.

BIRGER ROSQVIST (s):

Herr talman! I den mån standarden på fartygen skulle vara ett hinder finns det anledning att omedelbart ta initiativ för att uppfylla de standardkrav som man har på den civila sidan men inte helt och fullt har på den militära sidan. I mitt första inlägg i dag frågade jag ju om kommunikationsministern var beredd att ta sådana initiativ. Vi har en mycket prekär situation på varvsmarknaden f. n., och det vore lämpliga arbetsuppgifter för varven att hjälpa upp standarden på dessa fartyg till en hyfsad nivå.

Arbetslösheten bland svenskt sjöfolk ligger nu på ca 15 %. Det finns alltså befaret, erfaret sjöfolk som skulle kunna bemanna dessa fartyg. Det säger sig väl självt att man skulle få en betydligt större effektivitet på dessa dyra fartyg, som kostar mer än 100 milj. kr. per styck, genom att använda erfaret svenskt sjöfolk i stället för att plocka ombord värnpliktiga pojkar, som ser ett fartyg för första gången när de kommer ombord på fartygen som matroser. Fartygen tjänstgör dessutom under exceptionellt svåra väderleksförhållanden med isbrytning och assistanser.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 6 Om fritidsfisket i Öresund

Kommunikationsministern BO TURESSON erhöll ordet för att besvara *Hans Petterssons* i Helsingborg (s) den 4 april anmälda fråga, 1977/78:380, och anförde:

- Herr talman! Hans Pettersson i Helsingborg har frågat mig
- dels om sjöfartsverket har meddelat regeringen några planer på att förbjuda fritidsfisket i den trafikseparerade delen av Öresund.
  - dels om det finns någon dokumentation som ligger till grund för sjöfartsverkets planer på att förbjuda fritidsfisket.
  - dels vad jag har för uppfattning om ett förbud mot fritidsfisket i Öresund.

Öresund är en av de hårdast trafikerade farlederna i världen. För att höja sjösäkerheten där har en rad olika åtgärder vidtagits från svensk och dansk sida. Bl. a. har det skett en trafikseparering i vissa delar av sundet. F. n. diskuterar de danska och svenska sjöfartsmyndigheterna frågan om att inskränka fritidsfisket i Öresund för att därigenom ytterligare höja säkerheten för sjötrafikanterna och fritidsfiskarna i sundet.

Enligt ett förslag som upprättats av sjöfartsverket skulle fritidsfisket i praktiken förbjudas i första hand inom den trafikseparerade delen vid Helsingborg, där sundet är särskilt trångt. Förslaget är f. n. på remiss hos intressenterna. Efter remissbehandlingen och därav föranledda överväganden avser verket att underställa frågan regeringens prövning. Det finns således ingen anledning för mig att nu göra några närmare uttalanden i frågan.

Nr 118

Torsdagen den
13 april 1978

---

*Om fritidsfisket i
Öresund*

Torsdagen den
13 april 1978

*Om vidgad rätt
till pensionstillskott
för vissa psykiskt
utvecklingsstörda
m. fl.*

HANS PETTERSSON i Helsingborg (s):

Herr talman! Man frapperas gång efter gång av de svar som statsråden lämnar, där det är mycket sällan man egentligen får några besked. Jag kan förstå att kommunikationsministern just i detta fall har vissa svårigheter. Den här frågan har nämligen seglat upp ganska överraskande för många människor, och kanske främst för dem som ägnar sig åt fritidsfiske i norra Öresund.

Anledningen till att jag tog upp frågan var just att de som skall fatta beslut inte skulle bli överraskade utan ha god tid på sig att gå igenom och verkligen kontrollera de uppgifter som finns om fritidsfisket och hur det bedrivs i just de här farvattnen.

Jag har läst igenom sjöfartsverkets skrivelse av den 23 december 1977 och finner där en hel del felaktigheter, som egentligen inte har med fritidsfisket att göra men väl med trafiken i Öresund. Det talas exempelvis om att det under sommaren går fartyg tvärsöver Öresund varannan minut. Det stämmer, men det är ingen som fiskar där färjorna går! Likaså stämmer uppgiften att 50 000 större fartyg årligen passerar längs med Öresund, men det har gjorts en separering, så att trafiken går på olika sidor, beroende på färdriktningen. Och i själva farleden bedrivs inget fiske, utan fritidsfiskarna håller sig alltid vid sidan av farleden.

Det är dessa uppgifter jag skulle vilja lämna till kommunikationsministern, så att han verkligen kontrollerar de besked han får. Det framgår också av de remissvar som har kommit in att remissinstanserna är motståndare till ett förbud, och jag vill verkligen göra kommunikationsministern uppmärksam på dessa problem.

Enligt uppgift är det hundratusentals människor som ägnar sig åt fiske. I Skåne åker man långa vägar för att komma ut till kusten och fiska. Det beror naturligtvis på att vi har mycket begränsade sötvattenstillgångar. Sedan har det också betydelse i det här fallet vilka det är som fiskar, och det är exempelvis pensionärer och skiftarbetare, som kan fiska vid sådana tider när det inte finns någon annan fritidssysselsättning.

Vidare en mycket viktig sak, som vi också skall lägga på minnet: Fritidsfisket kostar inte samhället en enda krona. Det är det billigaste fritidsnöje vi har. Jag vill alltså verkligen hemställa att kommunikationsministern bevakar frågan.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 7 Om vidgad rätt till pensionstillskott för vissa psykiskt utvecklingsstörda m. fl.

Socialministern RUNE GUSTAVSSON erhöll ordet för att besvara *Magnus Perssons* (s) den 5 april anmälda fråga, 1977/78:384, och anförde:

Herr talman! Magnus Persson har frågat mig om jag är beredd att vidta en sådan förändring av nuvarande anvisningar att exempelvis psykiskt utveck-

lingsstörda, som erhåller vård och/eller tillsyn genom landstingskommun, får sina garantibelopp beräknade på det dubbla pensionstillskottet.

Bestämmelserna om det s. k. garantibeloppet för bl. a. psykiskt utvecklingsstörda regleras i kungörelsen 1962:393 om rätt i vissa fall för kommun eller annan att uppbära folkpension. Enligt dessa bestämmelser skall landstingskommunen, i det fall det gäller en pensionsberättigad som har förutsättningar att själv använda kontanta medel, tillhandahålla denne ett kontantbelopp, som lägst motsvarar det garantibelopp som gäller vid vistelse på ålderdomshem. Detta belopp motsvarar 30 % av den folkpension jämte pensionstillskott som utgår för ogift ålderspensionär. För den som inte kan ha hand om kontanta medel skall motsvarande belopp användas för att öka dennes trivsel eller eljest till hans personliga nytta. För den som på grund av pensionstillskott som utgår för ogift ålderspensionär. För den som inte kan ha hand om kontanta medel skall motsvarande belopp användas för att öka dennes trivsel eller eljest till hans personliga nytta. För den som på grund av sitt tillstånd uppenbarligen inte kan tillgodogöra sig garantibeloppet kan omsorgsstyrelsen besluta om nedsättning av beloppet till lägst 300 kr. per år.

Det är således i detta hänseende en vid problemskala vi rör oss med från gravt handikappade, som inte kan tillgodogöra sig garantibeloppet, till dem som mycket väl kan detta. Jag vill här erinra om att regeringen hösten 1977 tillsatt en kommitté med uppgift att göra en allsidig bedömning av omsorgsverksamheten i dess helhet. Omsorgskommitténs uppdrag innefattar även att klarlägga de psykiskt utvecklingsstördas sociala situation. Jag är därför i avvaktan på resultatet av omsorgskommitténs arbete f. n. inte beredd att föreslå några förändringar i de nuvarande bestämmelserna i fråga om garantibeloppet.

MAGNUS PERSSON (s):

Herr talman! Jag får tacka för svaret på min fråga.

Bakgrunden till frågan är följande. Det dubbla pensionstillskottet till förtidspensionärer aktualiserades ursprungligen av den s. k. pensionsålderskommittén. Riksdagen har sedan behandlat frågan, och fr. o. m. den 1 juli 1976 finns det en lag som differentierar pensionstillskotten mellan ålderspensionärer och förtidspensionärer till förtidspensionärernas förmån. Förtidspensionären är ofta relativt ung och har primära behov av att kunna leva ett lika aktivt och stimulerande liv som andra människor i samma ålder. Det finns en rad omständigheter som påverkar detta, t. ex. familjebildning och barn.

Om nu huvudmannen eller den som äger vårdinstitutionen tar sin beskärda del av kakan och inte ger vårdnadstagaren den del av det dubbla pensionstillskottet som han är berättigad till förfelas helt tanken bakom det välmotiverade förslaget, nämligen att alla förtidspensionerade, inkl. de som bereds vård på anstalt, skall få möjlighet att leva ett rikare och aktivare liv.

Herr talman! Det finns många mycket starka skäl som talar för att alla

Nr 118

Torsdagen den
13 april 1978

---

*Om vidgad rätt
till pensionstillskott
för vissa psykiskt
utvecklingsstörda
m. fl.*

Torsdagen den
13 april 1978

*Om vidgad rätt
till pensionstillskott
för vissa psykiskt
utvecklingsstörda
m. fl.*

parten bör eftersträva att genomföra det ursprungliga förslaget.

Jag skulle vilja ha en komplettering av svaret. Vilken tidsplan har den s. k. omsorgskommittén? Kommer kommittén att framlägga något betänkande, innevarande år? Så länge kommitténs arbete pågår får inte de människor som berörs och som ofta är gravt handikappade den standardökning som andra pensionärer och andra människor i vårt samhälle får. Det är en relativt liten grupp. Departementet borde ta initiativ till en överläggning med huvudmännen, främst från Landstingsförbundet, om att snabbt omarbete gällande direktiv. Men det skulle som sagt vara intressant att höra vilken tidsplan omsorgskommittén har.

Socialministern RUNE GUSTAVSSON:

Herr talman! Har omsorgskommittén fått i uppdrag att pröva denna fråga, måste den få fortsätta att arbeta.

Tidsplanen kan jag inte exakt ange, men under innevarande år kan vi sannolikt inte få fram något förslag. Direktiven är omfattande; det är alltså ett mycket omfattande arbete som kommittén skall utföra.

Jag vill sedan göra en komplettering av svaret – jag tycker att Magnus Persson förstorar den här frågan.

För att kunna medverka till de utvecklingsstördas framtida anpassning och erbjuda dem en så meningsfull tillvaro som möjligt krävs en rad hjälpinsatser och aktiviteter. Omsorgslagens mål är att alla vuxna utvecklingsstörda, var de än bor, skall delta i dagligverksamhet, antingen i form av skyddat arbete eller i dagcenterverksamhet. Vid s. k. dagcentra eller sysselsättningshem skall de utvecklingsstörda ges en allsidig träning, s. k. habilitering, i olika funktioner, så att de i så stor utsträckning som möjligt kan klara sig själva. För att få ut största möjliga effekt av denna habilitering och stimulera den enskilde har det bedömts vara lämpligt att utge en ersättning, den s. k. habiliteringsersättningen. Denna ersättning, som är ett frivilligt åtagande av landstinget, utgår per närvarodag. Nivåerna på habiliteringsersättningen är satta med hänsyn till att någon samordning ej skall ske med utgående pensionsförmåner.

Vidare bör anmärkas att ersättningen inte betraktas som skattepliktig inkomst. Habiliteringsersättningen utgår med en viss procent av basbeloppet – den regleras alltså med hänsyn till förändringarna och beroende på till vilken av de tre kategorierna som den utvecklingsstörde hänförs. Ersättningen utgår med 4,9 eller 12 kr. per dag, och det tycker jag man skall ta med i beräkningen när man diskuterar denna fråga. Utöver garantibeloppet disponerar utvecklingsstörda, i den mån de deltar i terapi- eller dagcenterverksamhet, således mellan 88 och 264 kr. per månad. En tendens är att flertalet av dem som deltar i dagcenterverksamheten uppbär det högre beloppet. Det tycker jag att Magnus Persson skall ta med i beräkningen när vi diskuterar det dubbla pensionstillskottet.

MAGNUS PERSSON (s):

Herr talman! Jag tycker inte att jag förstorar frågan – snarare vill jag säga att socialministern förminskar den. Den rör en grupp människor som har det

svårt här i livet. Många är gravt handikappade.

Jag är medveten om att man på dagcenter och liknande försöker aktivera dessa människor och ge dem den stimulans de behöver. Men trots allt tycker jag det är rimligt att de som vistas på vårdanstalt e. d. får samma ekonomiska förmåner som de som vårdas hemma.

Jag hoppas slutligen att socialministern försöker skynda på omsorgskommitténs arbete, så att vi i varje fall till kommande riksmöte kan få ett förslag, i vilket de synpunkter som har kommit fram i denna debatt har beaktats.

Socialministern RUNE GUSTAVSSON:

Herr talman! Jag rekommenderar Magnus Persson att läsa de direktiv som omsorgskommittén har fått. Där står bl. a. att kommittén skall se över hur omsorgslagen har fungerat. Den skall därvid granska den sociala och den ekonomiska situationen. Att nu bryta ut någon detalj av frågan är därför inte aktuellt.

Kommittén arbetar med stor intensitet. Den har rest runt mycket i landet för att bilda sig en uppfattning om situationen. Det finns därför all anledning att avvakta resultatet av kommitténs mycket noggranna arbete, vilket sedan skall bilda underlag för de vidare åtgärder som skall vidtas så fort det är möjligt.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 8 Om underhållsbidragen till barn och frånskilda makar

Justitieministern SVEN ROMANUS erhöll ordet för att besvara *Lennart Anderssons* (s) den 4 april anmälda fråga, 1977/78:381, och anförde:

Herr talman! Lennart Andersson har, med hänvisning till årets indexhöjning av underhållsbidrag, frågat mig om regeringen kommer att föreslå åtgärder som med omedelbar verkan lättar de bidragsskyldigas börda.

Den generella höjningen av underhållsbidrag sker enligt en särskild lag, den s. k. indexlagen från 1966. Den avser att anpassa underhållet för barn och andra underhållsberättigade till de prisökningar som har inträffat efter den 1 april året dessförinnan. Syftet är alltså att fortlöpande återge bidragen deras värde.

Indexuppräknningen innebär utan tvivel en kännbar påfrestning för många bidragsbetalare. Också i övrigt är den ekonomiska och sociala situationen bekymmersam för åtskilliga underhållsskyldiga. Detta är vi väl medvetna om inom regeringen. F. n. förbereds också inom justitiedepartementet en proposition om den familjerättsliga underhållsskyldigheten. Propositionen kommer att lämnas i sådan tid att den kan behandlas av riksdagen i början av 1978/79 års riksmöte.

En av de åtgärder som övervägs för att lätta bördan för de underhållsskyldiga är att höja det särskilda skatteavdraget för underhållsbidrag till barn. En sådan höjning har enhälligt föreslagits av 1972 års skatteutredning.

Nr 118

Torsdagen den
13 april 1978

---

*Om underhållsbi-
dragen till barn
och frånskilda
makar*

Torsdagen den
13 april 1978

---

*Om underhållsbi-
dragen till barn
och frånskilda
makar*

Höjningen skulle kunna genomföras så att ett högre avdrag medges redan vid taxeringen för 1978 års inkomster. En annan åtgärd som kan komma i fråga är att ändra indexlagens bestämmelser så att indexhöjningarna för framtiden dämpas. En tredje möjlighet är att låta återkrav av utgivna bidragsförskott efterges i större omfattning än f. n. Också andra förslag som syftar till en bättre anpassning av underhållsskyldigheten till den ekonomiska bärkraften övervägs under propositionsarbetet.

Jag vill avslutningsvis framhålla att situationen många gånger är besvärlig även för de underhållsberättigade. Det är alltså svåra avvägningsproblem som måste lösas.

LENNART ANDERSSON (s):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för svaret på min fråga.

Det är två skäl till att jag ställt denna fråga.

På listan över vilka propositioner som skall lämnas till riksdagen under våren 1978 har det hela tiden funnits med en proposition över ämnet "Ändringar i reglerna om underhållsbidrag". Men nu i mitten av april månad kan vi konstatera att någon proposition ännu inte har kommit.

Många riksdagsledamöter har frågat sig vad anledningen kan vara till att propositionen ännu inte har avlämnats. Det är också många människor utanför riksdagshuset som undrat när propositionen kommer.

Justitieministern svarar i dag att propositionen kommer att lämnas i sådan tid att den kan behandlas i början av 1978/79 års riksmöte. Det är ett besked, men jag vore tacksam för ett mera preciserat besked. Kan vi förvänta att denna proposition kommer under juni månad, så att innehållet kan studeras över sommaren, innan riksdagsarbetet börjar på nytt i höst?

Det andra skälet till att jag ställt denna fråga är att vi riksdagsledamöter, utskottens kanslier och partigruppernas kanslier under den senaste tiden fått en mängd samtal från människor som frågat när det kommer något initiativ på detta område från riksdagen. Dessa människor kan berätta om i vilken verkligt svår situation de befinner sig. För att kunna fullgöra sin underhållsskyldighet har många tvingats att ta på sig flera extraarbeten, men de har ändå inte haft möjlighet att förbättra sin egen situation när det gäller bostad, möbler, kläder osv. De sitter fast i en hopplös situation. Trots allt större arbetsätaganden kan de inte förbättra sin egen situation. De ser ingen ljusning för framtiden. Många frågar sig om det är någon idé att hålla på så här. Många av dessa människor löper risken att råka i sociala besvärligheter. Vi har redan sett bevis på det på många håll.

Jag noterar med tillfredsställelse att justitieministern i dag har varit så öppen att han sagt en del om vad den väntade propositionen kan komma att innehålla. När det gäller det särskilda skatteavdraget för underhållsbidrag till barn har han också preciserat tidpunkten för en ändring av reglerna. Men, herr justitieminister, vilket datum skulle andra tänkbara åtgärder kunna träda i kraft? Kan det ske den 1 januari 1979 eller den 1 juli 1979? Jag tror att det är angeläget att det från den här talarstolen nu ges besked till människorna.

Justitieministern SVEN ROMANUS:

Herr talman! Det är, som också framgick av vad Lennart Andersson själv sade, många svåra avvägningsfrågor som föreligger i denna del. Detta har gjort att propositionsarbetet, som var inriktat på att få till stånd en proposition redan under pågående riksmöte, nu är avsett att utmyнна i ett förslag till lagändringar som går till lagrådet i månadsskiftet maj-juni. Det innebär att det kan lämnas i så god tid att riksdagen kan börja med det under höstsessionen.

I fråga om ikraftträdandet försöker vi få det till den 1 januari 1979. Men där finns åtskilliga frågor som har samband med försäkringskassorna och som gör att det fordras en administrativ omställningsperiod. Detta innebär att det inte är säkert att alla förslagen kan genomföras den 1 januari. Det är alltså t. v. ovisst.

En anledning till att propositionsarbetet inte har gått fortare är budgetläget. Man kommer in på svårigheter i fråga om hur kostnaderna för reformen skall betalas. Men framför allt är det svårigheter att avväga mellan de olika intressen som finns här.

LENNART ANDERSSON (s):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för de kompletterande upplysningarna. Men beskedet att det skall överlämnas ett förslag till lagrådet i månadsskiftet maj-juni betyder att vi säkerligen inte har någon proposition förrän i augusti eller september, och att folk utanför detta hus inte får någon längre tid på sig att studera innehållet innan vi griper oss an med uppgiften i utskottet när vi samlas i höst.

Den målsättning justitieministern har, att de övriga förslagen skall träda i kraft den 1 januari 1979, är en bra målsättning med hänsyn till den tidpunkt när propositionen lämnas i riksdagen. Jag hoppas att justitieministern håller fast vid detta datum så långt som det över huvud taget är möjligt, för här gäller det en stor grupp människor som verkligen behöver få en lättnad av sina bördor.

Jag är självfallet medveten om de mycket svåra avvägningsproblemen. Men här gäller det en stor grupp människor med mycket stora underhållsskyldigheter och som totalt har en sådan ekonomisk situation att det är nödvändigt med hjälp från samhällets sida, för att de skall kunna fortsätta i ett produktivt arbete och se framtiden an med förhoppning om att kunna förbättra sin egen situation.

Justitieministern SVEN ROMANUS:

Herr talman! Jag vill i anledning av vad Lennart Andersson sade sist bara erinra om att en lagrådsremiss blir offentlig. Man får alltså då kännedom om den ståndpunkt som regeringen har intagit.

Överläggningen var härmed slutad.

Torsdagen den
13 april 1978

*Om tidpunkten
för ombyggnad av
häktet Kronoberg*

Justitieministern SVEN ROMANUS erhöll ordet för att besvara *Håkan Winbergs* (m) den 6 april anmälda fråga. 1977/78:388, och anförde:

Herr talman! Håkan Winberg har frågat mig när den av riksdagen beslutade ombyggnaden av häktet Kronoberg kommer att genomföras.

Vid årsskiftet 1976-1977 begärde kriminalvårdsstyrelsen hos byggnadsstyrelsen att ombyggnadsarbeten i enlighet med riksdagens önskemål skulle utföras på de allmänna häktena, för att dessa i möjlig mån skall bringas i överensstämmelse med de intentioner som ligger bakom den lag om behandling av häktade och anhållna som trädde i kraft den 1 januari 1977. Enligt vad som har upplysts mig behövdes innan byggnadsarbetena kunde påbörjas ett omfattande ytterligare utrednings- och projekteringsarbete. Detta arbete var avslutat vid årsskiftet 1977-1978. Byggnadsstyrelsen har nu uppgett att byggnadsarbetena såvitt avser det allmänna häktet i Kronoberg inom kort kommer att sättas i gång.

HÅKAN WINBERG (m):

Herr talman! Jag ber först att få tacka justitieministern för svaret på min fråga.

Frågan om ändring av häktenas utformning och inredning i allmänhet och Kronobergshäktets i synnerhet har aktualiserats i riksdagen vid flera tillfällen. I samband med antagandet av den nuvarande lagen om behandling av häktade och anhållna betonades särskilt vikten av att Kronobergshäktets häkteslokaler och promenadutrymmen ändrades, så att den nya lagen praktiskt kunde tillämpas. I Kronobergshäktet, som planerades på 1960-talet och byggdes i början av 1970-talet, fick tyvärr de här lokalerna och utrymmena från början en utformning som väl inte kan anses acceptabel enligt de värderingar som är allmänt omfattade i dag.

Både genom frågeinstitutet och motionsvägen har frågan tidigare tagits upp i kammaren. Genom riksdagsbeslutet för två år sedan ställdes medel till förfogande för en ombyggnad av Kronobergshäktet, och min fråga är föranledd av att denna ombyggnad ännu inte kommit till stånd. Nu ger justitieministern besked om att ombyggnaden kommer att starta inom kort, och det är bra. Men jag tycker nog att kriminalvårdsstyrelsen och byggnadsstyrelsen har tagit väl lång tid på sig för att planera den här ombyggnaden – det har ju gått två år sedan beslutet fattades. Den tid som har gått kan vi inte få tillbaka, och jag vill bara understryka att angelägenheten av förbättringarna gör att tiden fram till att ombyggnaden blir färdig bör bli så kort som möjligt. Jag utgår därlför från att justitieministerns uttryck "inom kort" innebär att det är fråga om endast en eller annan månad innan arbetena sätts i gång.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 10 Om handläggningen av förpassningsärende

Nr 118

Torsdagen den
13 april 1978

Arbetsmarknadsministern ROLF WIRTÉN erhöll ordet för att besvara *Olle Wästbergs* i Stockholm (fp) den 30 mars anmälda fråga, 1977/78:369, och anförde:

Herr talman! *Olle Wästberg* i Stockholm har frågat mig vad som görs för att minska oron hos förpassningshotade assyriska familjer som vistas i arbetsmarknadsstyrelsens mottagningsförläggningar under den tid frågan om förpassning utreds.

Det är förstäeligt om de berörda assyrierna känner oro och ångest inför hotet om att förpassas härifrån. Därför är det särskilt angeläget att vidta åtgärder som syftar till att göra deras vistelse på mottagningsförläggningarna så dräglig som möjligt. Arbetsmarknadsstyrelsen har också gjort stora insatser i detta syfte. I första hand har insatserna naturligtvis inriktats på fritidsaktiviteter. Fritidsassistenter och fritidspedagoger har anställts. Vid de större förläggningssorterna, bl. a. Flen, har inrättats särskilda fritidshem för barn mellan sju och femton år. För ungdomar och vuxna står förläggningssorternas kommunala fritidsorgan till förfogande. De lokala bildningsorganisationerna på förläggningssorterna har i samråd med mottagningsförläggningarnas personal och assyrierna själva anordnat en mängd olika kurser, t. ex. i träslöjd, sömnad, teckning, föräldrakunskap m. m.

Vad jag nu har sagt utgör endast exempel på den omfattande fritidsverksamheten som bedrivs på mottagningsförläggningarna.

Slutligen kan nämnas att de skolpliktiga barnen går i förläggningssorternas skolor samt att det finns tillgång till förskola för barn upp till sex år. De vuxna assyrierna kan om de så önskar delta i hemspråksundervisning som har anordnats på förläggningarna.

OLLE WÄSTBERG i Stockholm (fp):

Herr talman! Jag vill tacka arbetsmarknadsministern för svaret.

Den fråga jag ställde utgick från att ett 80-tal förpassningshotade assyrier förflyttats från AMS-läger i Tyringe till ett läger i Flen. Genom tvångsförflyttningen – såväl flyktingarna själva som kommunen och lärarna motsatte sig förflyttningen – ökades flyktingarnas oro och osäkerhet ytterligare. Barnens skolgång revs upp. Det fanns i Tyringe barn som under ett drygt år i Sverige tvingats flytta åtta gånger.

Detta är utgångspunkten för min fråga om vad som görs för att under utredningstiden minska oron hos förpassningshotade assyriska familjer och skydda deras barn. Om detta har Rolf Wirtén inte ett ord att säga i sitt svar.

Min fråga ställdes den 30 mars. Den hade givit Rolf Wirtén en möjlighet att ingripa och uppskjuta förflyttningen. Det gjorde han inte. Nu avstår han från varje kommentar. Bland de barn som nu förflyttats finns de som varit med om kriget i Libanon, barn som letat döda släktingar i Beirut bråte. Dessa barn, utsatta för sådana chocker, förflyttas nu från plats till plats i Sverige. Arbetsmarknadsministern svarar dem att de får kurser i träslöjd.

---

*Om handläggning-
en av förpassnings-
ärende*

Torsdagen den
13 april 1978

---

*Om handläggning-
en av förpassnings-
ärende*

Många av de assyrier som kommer hit är i mycket dåligt fysiskt och psykiskt skick. Den assyriska folkgruppen är på grund av sin kristna tro utsatt för förföljelser och svåra trakasserier. De flesta av dem som kommer hit har släktingar som dödat och har själva misshandlats. Nu hotas de av förpassning till den koloni av skrämda, från Sverige förpassade assyrier som gömmer sig i Istanbuls elände. De kan inte flytta tillbaka till sina hembyar, för det hem Sverige sänder dem tillbaka till finns inte längre. Då är det inte konstigt att många känner oro och ångest.

Dessa människor skyfflas av svenska myndigheter från plats till plats i Sverige. Ett minimikrav är då att de under den tid deras öde utreds av svenska myndigheter skall få så mycket av lugn och trygghet som möjligt. Att förflyttas åtta gånger, är det den drägliga vistelse som Rolf Wirtén talar om? Går det förfarandet över huvud taget att försvara? Kommer de händelser som inträffat i Tyringe att upprepas?

Arbetsmarknadsministern ROLF WIRTÉN:

Herr talman! Eftersom frågan gällde vad som görs för att minska oron hos förpassningshotade assyriska familjer, har jag i det skriftliga svaret begränsat mig till en redogörelse för vilka åtgärder som har vidtagits i det syftet. Det är verkligen, Olle Wästberg, fråga om betydligt mer omfattande åtgärder för att göra tillvaron i dessa förläggningar dräglig än bara kurser i träslöjd. Det var ett grovt övertramp att påstå något sådant.

När det gäller anledningen till förflyttningen från Tyringe till Flen, vilken Olle Wästberg återopade i sin motivering, har AMS lämnat en del uppgifter om hur det förhåller sig. I den permanenta flyktinförläggningen i Flen vistas f. n. ett stort antal assyrier. Förläggningen rymmer dock ytterligare ett hundratal personer. Inom kort kommer en rätt stor grupp flyktingar från Latinamerika till Sverige. De kan inte placeras i samma förläggning som assyrierna. Det vet man av tidigare erfarenheter. En hel del problem har uppstått när dessa folkgrupper blandats. Inför den situationen har man funnit det lämpligt att förlägga assyrierna från Tyringe tillsammans med sina landsmän i Flen. Förläggningen i Tyringe kunde då tas i anspråk för de latinamerikanska flyktingarna.

Förflyttningen den 3 april, ett par dagar efter det att Olle Wästberg hade lämnat in sin fråga, föregicks av en omfattande information till assyrierna. Nästan samtliga assyrier var positivt inställda till flyttningen och många såg fram mot att få träffa vänner och bekanta i Flen. Det förhållandet att mottagningsresurserna är större i Flen än i Tyringe bidrog säkerligen till assyriernas positiva inställning. Enligt nyligen inhämtade uppgifter har flyttningen inte orsakat några större problem för dessa assyrier. De har tvärtom funnit sig väl till rätta på den nya förläggningsorten.

Sedan är jag, herr talman, beredd att hålla med om att det finns något enstaka fall i denna grupp som har fått flyttas alltför många gånger. Det har Olle Wästberg rätt i. Men det är dock icke vad som gäller den stora gruppen assyrier, vilken inte alls har flyttats om på det sätt som Olle Wästberg beskrev i sin replik.

Med detta, herr talman, tror jag att man skall tona ned denna fråga och även ha förståelse för att det endast finns ett begränsat antal platser. Förflyttningen har gjorts i samråd med assyrierna, som funnit sig väl till rätta i sin nya situation.

OLLE WÄSTBERG i Stockholm (fp):

Herr talman! Här förflyttas alltså 80 à 90 assyrier från ett av AMS läger till ett annat. Några av familjerna har fått flytta fem, sex, sju och upp till åtta gånger. Vilka är motiven till en sådan förflyttning, en förflyttning som Hässleholms kommun motsätter sig, som länsarbetsnämnden avstyrkt, som lärarna som har undervisat assyrierna motsatt sig och som också assyrierna själva motsatt sig genom Assyriska föreningen och i mängder av uttalanden? Jag har pratat med flera, och de lokala tidningarna har pratat med flera.

Ja, motivet är att det kommer latinamerikaner, och dem kan man inte förlägga på samma plats som assyrier. Varför kan man inte det? Fråga Assyriska föreningen! Fråga chilenerna själva! De säger att det går utmärkt. Man har arrangerat demonstrationer gemensamt med assyrier och chilener just för att visa att försöken att sätta upp olika folkgrupper mot varandra inte skall lyckas. I Ljungby har assyrier och chilener förlagts tillsammans. Det har gått utmärkt. Det har inte varit större problem att förlägga assyrier och chilener tillsammans än det alltid blir när man sammantränger många människor på litet utrymme.

Det skall alltså komma latinamerikaner till Skåne, och därför skall assyrierna flytta. AMS säger i den lokala pressen att det inte alls skall komma några latinamerikaner, men det är tydligen återigen nya besked. Men om man nu skall flytta och stänga lägret, varför gör man det mitt i en termin? Varför tvingar man barnen att lämna skolorna mitt i terminen? Det försvårar ju förhållandena ytterligare.

I Tyringe och Hässleholm har många människor, främst från de kristna samfundet, ställt upp för att hjälpa assyrierna. De har knutit personliga band. Så här skriver en av de lärare som undervisat assyrier och engagerat sig för dem i ett brev till mig: "Jag funderar på om den här flyttningen är för att vi, som har lärt känna assyrierna och engagerat oss i deras problem inte skall kunna ha samma kontakt med dem och få svårare att hjälpa dem."

Överläggningen var härmed slutad.

§ 11 Föredrogs men bordlades åter
Näringsutskottets betänkande 1977/78:50

§ 12 Föredrogs och bifölls
Interpellationsframställningar 1977/78:157 och 158

Nr 118

Torsdagen den
13 april 1978

---

*Om handläggning-
en av förpassnings-
ärendet*

Torsdagen den
13 april 1978

Fortsattes överläggningen om kulturutskottets betänkande 1977/78:19.

Stöd till idrotten

ROLF HAGEL (apk):

Herr talman! Vi har från arbetarpartiet kommunisternas sida i vår motion 1390 bl. a. föreslagit en avsevärd ökning av anslagen till idrottsrörelsen, såväl medlen till organisationer som det stöd som avses för anläggningar. Men vi har också i motionen pekat på problem i förhållandet arbete-aktivt idrottsutövande och i förhållandet studier-aktivt idrottsutövande.

Vi har gjort det i medvetandet att idrottsrörelsen är en av landets absolut största folkrörelser, en rörelse som stimulerar unga och gamla till fysisk aktivitet och som ger framför allt den unga generationen möjligheter till gemenskap och kamratskap som alternativ till ett rikt utbud av destruktiva och för ungdomen nedbrytande verksamheter.

Vårt förslag bygger på att 50 % av tipsmedlen skulle tillfalla idrottsrörelsen. Under innevarande år skulle detta betyda att 250 miljoner gick till idrottsrörelsen. Denna idé att vinsten på tipsmedlen skall anslås till idrottsrörelsen är på intet sätt ny. Den är bara en erinran om riksdagsbeslutet 1939 att 50 % av tipsmedlen skulle tillfalla idrottsrörelsen och 20 % skulle gå till främjande av friluftslivet.

Förslaget har avstyrkts av utskottet. Någon närmare motivering har utskottet inte ansett sig behöva ge, dels därför att motionen enligt utskottet inte yrkar på någon relation mellan anslagen till idrotten och vinsterna på tipsmedlen, dels därför att utskottet föregående år lämnade en utförlig motivering för sitt avstyrkande av sådana tankar som ryms i motionen.

Vad angår frågan huruvida motionen har ett sådant yrkande eller inte vill jag säga, att därest utskottet hade haft ett uns av vilja att granska motionen och dess syfte, så hade detta något billiga argument kunnat sparas.

Om den andra delen, där utskottet hänvisar till att man föregående år utförligt motiverade sitt avstyrkande av förslaget om tipsmedel till idrottsrörelsen kan sägas följande:

Utskottet hänvisar i motiveringen till idrottsrörelsen som en bred folkrörelse med stor frihet att fatta beslut i egna angelägenheter. Utskottet säger också att man inte kunnat finna att idrottsrörelsen eller dess huvudorganisation, Sveriges riksidrottsförbund, har uttalat några sådana önskemål som förts fram i vår motion. Utskottet vill med andra ord ha sagt att idrottsrörelsen inte skulle vara intresserad av att få anslaget relaterat till tipsmedlen. Jag vill då säga att jag är helt på det klara med att många idrottsorganisationer här i landet på ett eller annat sätt har instämt i de krav som vi har fört fram. Men naturligtvis erkänner jag också utan omsvep att dessa krav har sin förankring i vad man kan kalla idrottsrörelsens basplan, dvs. alla de klubbar ute i stadsdelar, kvarter och kommuner som brottas med idrottens verkliga vardagsproblem. Huruvida Riksidrottsförbundets styrelse har uttalat sig positivt eller negativt låter jag här vara osagt.

Helt odiskutabelt är emellertid att en sådan knytning till tipsmedlen som vi

har föreslagit skulle, ända sedan beslutet om tipsmedlens användning togs 1939, ha givit idrottsrörelsen belopp som mångdubbelt överskrider de anslag som hittills har utgått.

Man försöker ibland – och det gjordes också i förra årets utskottsbetänkande – anlägga något slags principiell motvilja mot att knyta anslagen till idrottsverksamheter till någon typ av spel och tips. Denna attityd är verkligen i högsta grad besläktad med strutsens beteende att gömma sig genom att stoppa huvudet i sanden. För vad är det som händer ute i Idrottssverige på grund av de genom åren alltför klen tilltagna anslagen? Jo, det får till följd att klubbar och föreningar tvingas ut i ett verkligt lotteriträsk och många gånger hänvisas till mer eller mindre noggräknade firmor, som helt eller delvis driver sin verksamhet på att, som det heter, serva föreningslivet. Därtill kommer sedan att många av de klubbledare som så innerligt väl behövs för att ta hand om ungdomen på det idrottsliga området får anslå en mycket stor del av sin tid till att organisera lotterier eller fungera som bingoutoppare.

Denna utveckling har tyvärr accentuerats under åren, samtidigt som RF:s ledning har deklarerat att man fått de medel som man begärt. Det förefaller mig i den situationen vara solklart att det finns ett glapp mellan idrottens topplednings förnöjsamhet och de vanliga klubbledarnas ständiga problem att få pengarna att räcka till de nödvändigaste utgifterna.

Samtidigt som idrottsledningen har förklarat sig sitta nöjd har också en annan utveckling mycket snabbt och markerat accentuerats. Kommersialismen får ett allt hårdare grepp över svensk idrott. För den breda idrottspubliken märks detta genom att tävlingar som sänds i TV ofta ger intryck av att mera vara inspelade på någon verkstad för tillverkning av reklamskyltar än på våra idrottsplatser eller i skog och mark.

Den som besöker en match i något av våra nationella seriesystem får av spelarnas klädsel intrycket att han snarare ser en korpmatch mellan t. ex. ICA och Cirkelkaffe än en nationell tävling i den högsta divisionen.

När en idrottsman eller en idrottskvinna gjort en god prestation, vunnit eller fått en framskjuten placering och därför skall presenteras i exempelvis TV eller press, är det tyvärr ofta viktigare att visa vilket märke vederbörande har på skidor eller tennisracket eller visa vilket företag som har betalat kläderna och därför har rätt att använda idrottsmannen som levande reklampelare.

Serietabellerna liknar ofta mest fondbörsnoteringar. Tävlingar och cuper förvandlas till reklamjippon, och samma öde möter stora idrottsanläggningar, där företag av det ena eller det andra slaget får ge namn åt det hela, allt i syfte att så att säga profitera på idrottsrörelsen.

I åtskilliga fall har enskilda idrottsutövares ovilja att tjänstgöra som reklammakare för produkter eller företag, vilkas värde de ifrågasatt, gjort att de ställts mot klubbledningen och klubbkamraterna i deras försök att med reklampengar kompensera dåliga statliga och kommunala anslag. Sådana motsättningar måste samhället undanröja genom bättre stöd.

Denna utveckling har fått, och kommer i växande takt att få, mycket negativa verkningar för den svenska idrottsrörelsen. De självständiga beslut

som utskottet säger att idrottsrörelsen måste kunna fatta är, och blir alltmer, beroende av vad som är kommersiellt säljbart. Självständigheten blir i den situationen i högsta grad beskuren. Vissa idrotter och vissa idrottsutövare blir intressanta att lägga ned pengar på, andra kommer att helt vara hänvisade till vad samhället anslår genom stat och kommun. Denna samhällliga del blir allt mindre i idrottsrörelsens samlade budget.

Utskottets förslag kommer genom sin njugghet att medföra att målet att stimulera kvinnornas möjligheter att utöva idrott ytterligare skjuts på framtiden.

Med den allmänna prisstegringen, såväl på utrustning och resor som på andra nödvändiga ting för idrottsrörelsen, kommer anslaget att knappt räcka till att upprätthålla den nuvarande standarden. Tyvärr kommer eftersläpningarna i synsätt och knappa resurser att permanenta förhållanden som många säger sig vara missnöjda med.

Några ord om anläggningsstödet. Vi har en stor arbetslöshet i vårt land. Fortfarande har vi brist på vad man skulle kunna kalla vardagsanläggningar för idrottsrörelsen. Denna brist tvingar också fram ständiga avvägningar mellan satsning på å ena sidan elitidrott och å andra sidan breddidrott, å ena sidan manlig idrott och å andra sidan en ökning av stödet till den kvinnliga idrotten. Vi vet vilka som hittills har fått stå tillbaka. Tyvärr talar mycket för att knappheten på resurser återigen får utgöra argument för en fortsatt diskriminering av den kvinnliga idrotten. En ökad satsning på en utbyggnad av anläggningar kunde dels bidra till att klara av de här problemen, dels ge arbete åt många som nu saknar sysselsättning.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till motionen 1390.

ROLF RÄMGÅRD (c):

Herr talman! När anslaget till idrotten i dag debatteras här i kammaren vill jag ta tillfället i akt att gratulera Riksidrottsförbundet till de gångna 75 åren. Under den här tiden har ju RF genomgått en fantastisk utveckling.

Riksdagen har också genom sin talman Henry Allard varit väl representerad i Riksidrottsförbundet. Jag vill tacka Henry Allard i hans egenskap av vice ordförande i Riksidrottsförbundet för det sätt på vilket han representerat svensk idrott. Jag önskar honom och Riksidrottsförbundet lycka till i fortsättningen, till båtnad för svensk idrott.

Meningsfull fritid är ju en viktig förutsättning för många människor när det gäller att orka med det dagliga arbetet. Idrotten har de bästa förutsättningar att förverkliga denna målsättning. Idrotten ger när den utövas efter vars och ens förutsättningar människorna tillfredsställelse och stimulans till ett mer aktivt liv.

Folkrörelserna i vårt land har och har haft stor betydelse för utvecklingen inom olika samhällsområden. Idrottsrörelsen som den största folkrörelsen i Sverige är något unikt, om man ser den i internationellt perspektiv inom idrottens område. Med sina 54 specialförbund och över 30 000 föreningar ger idrottsrörelsen många människor i vårt land möjligheter till olika aktiviteter, från motionsverksamhet till ungdoms-, tävlings- och avancerad elitidrott.

Det är alltså en bred verksamhet som RF bedriver. Medlemsantalet i RF-organisationerna anges i förbundets register till ungefär 3 miljoner, varav hälften är under 25 år. Tidigare undersökningar visar emellertid att svensken i genomsnitt är medlem i en och en halv förening, varför antalet 2 miljoner medlemmar kan anses vara troligt.

Idrottsutredningen, vars betänkande låg till grund för riksdagens beslut 1971, gav åt idrottsrörelsen uppgiften att förverkliga målsättningen Idrott åt alla. Riksdagen beslöt också att RF borde få en central ställning när det gäller fördelningen av organisationsstödet till idrotten. Det har rätt stor samstämmighet i riksdagen mellan de politiska partierna om stödet till idrotten alltsedan förslagen med anledning av utredningen Idrott åt alla antogs 1971.

Trots att vi i dag har olika uppfattningar om bidragets storlek vill jag betona, att samma målsättning ligger kvar, nämligen den som riksdagen tidigare i stor enighet har antagit. Karl-Erik Norrby har i går natt redogjort för de förutsättningar som legat till grund för årets anslag till idrotten. Jag skall här något komplettera hans och utskottsmajoritetens beslut.

Den årliga ökningen av organisationsstödet, anslaget I 1 i bilaga 13 till budgetpropositionen, har sedan 1971/72, det budgetår då riksdagen fattade beslut med anledning av riksidrottsutredningens betänkande, varierat mellan 12 % och 17 % fram till budgetåret 1976/77. När den nya regeringen trädde till höjdes idrottsanslaget med drygt 20 % eller med 18 milj. kr. Det var det högsta påslag som idrottsrörelsen någonsin har fått.

I den nu framlagda budgeten för 1978/79 har anslaget höjts från 107,1 milj. kr. till 113,8 milj. kr. Alltså är höjningen 6,7 milj. kr. Till följd av att anslaget till skytterrörelsen på 5,7 milj. kr. förts över till annan huvudtitel är den verkliga höjningen av anslaget I 1 jämfört med tidigare budgetår 12,4 miljoner eller 12,2 %. Det är samma påslag som den socialdemokratiska regeringen givit under tre år sedan förslagen med anledning av idrottsutredningens betänkande Idrott åt alla antagits, nämligen åren 1971/72 12,4 %, 1972/73 12,1 % och 1973/74 12,6 %.

Socialdemokraterna vill i sin reservation på denna punkt höja organisationsstödet till RF med 5 milj. kr. Jag vill erkänna att det är konsekvent handlat från deras sida sett. Eftersom socialdemokraterna i sin allmänna ekonomiska politik vill öka arbetsgivaravgifter och andra sociala kostnader med mellan 6 och 8 %, måste de också ge mera i bidrag.

Det höjda påslaget på lönekostnaderna drabbar också idrottsrörelsen, som är en stor arbetsgivare med sina över 600 anställda på central nivå. Av RF:s anslag på 113 milj. kr. utgör 50 % lönekostnader, dvs. ca 55–60 milj. kr. Det är lågt räknat. Läger man därtill lönerna till alla arvoderade ledare och till personal på lokal och regional nivå, blir det ansenliga lönesummor. Gör man sedan påslag med 6 %, i det inre stödområdet 8 %, har man flera gånger om ätit upp det här förhöjda anslaget.

Det är naturligtvis önskvärt att mera resurser ställs till idrottsrörelsens förfogande. Men i det ekonomiska läge som vi befinner oss har det inte varit möjligt att få fram mer. Trots allt: med tanke på vad idrotten får totalt har den

---

Stöd till idrotten

inte kommit i stryckklass. Det rör sig om ca 240 milj. kr. i rena bidrag, förutom bidrag från arbetsmarknadsstyrelsen.

Anslagsramen för anslagsstödet har minskat något till nästa budgetår. Men för denna anslagsram, som naturvårdsverket har att besluta om, har redan under innevarande budgetår en omläggning gjorts inom den totala anslagsramen, en omläggning som inneburit att anslaget till de mindre idrottsanläggningarna höjts från 8 till 16 milj. kr. Och ändå påstods det under gårdagens debatt att vi hade dragit undan medel från de mindre idrottsanläggningarna.

För nuvarande budgetår, 1978/79, blir anslaget 9–10 milj. kr. efter den nedskärning som gjorts, dvs. en återgång till den tidigare nivån, med uppräknig för automatiska kostnadsökningar. Tidigare var anslaget 8 milj. kr.

Vad som har minskat under denna anslagsrubrik är riksansläggningsstödet. I detta anslag har tidigare ingått bidrag till Idrottens Hus, som nu är i det närmaste färdigställt.

Över huvud taget är riksansläggningsstödet under översyn i flera avseenden. Dels gör naturvårdsverket en utvärdering av anslaget till mindre idrottsanläggningar och lägger fram förslag om ändrade regler, dels har kommunalekonomiska utredningen sett över dessa mindre bidrag till kommunerna.

Under anslaget ryms vidare bidrag till hamnar o. d. för fritidsbåtar. I detta avsnitt kommer under hösten en proposition om fritidsbåtarna att läggas fram, och då kommer bidraget för hamnar m. m. att inlemmas i ett annat sammanhang när det gäller finansieringen.

När det sedan gäller det totala stödet till idrotten kan jag också framhålla följande:

För det första nämnde Karl-Eric Norrby i går det lokala aktivitetsstödet, som höjts kraftigt och i dag är uppe i 84 milj. kr., vilket idrotten får drygt 80 % av, dvs. ca 70 milj. kr., som går direkt till de små föreningarna ute i landet tillsammans med det kommunala bidraget.

För det andra har idrotten i årets budgetproposition fått sin egen folkhögskola i Bosön, vilket – som RF i sin framställning till regeringen uttryckt det – innebär att "Idrottsrörelsen tillförs resurser. Folkhögskolans flexibla bestämmelser medger stora möjligheter att i olika former bedriva utbildning och utveckling av ledare. Genom statsbidragssystemet tillförs Bosöns idrottsinstitut betydande medel för anläggningens drift. Institutets ekonomi är i dag i mycket stor utsträckning beroende av anslag från stat och landsting vilka grundas på folkhögskolans verksamhet. Betydande ekonomiska resurser tillförs också varje år RF, SF, SDF och föreningar genom de samverkanskurser som arrangeras inom folkhögskolans ram." Detta gäller alltså utbildningssidan.

"Man kan vidare påstå att idrottsrörelsen tillförs pedagogiska resurser i form av de lärare som kan anställas på folkhögskolan. Rätt utnyttjade kan de lämna många bidrag till den ständigt pågående utvecklingen av idrottsrörelsens utbildning."

I övrigt har man i dag också stora möjligheter att med hjälp av folkhögskolorna ute i landet bedriva korttidsutbildning och därvid utnyttja folkhögskolans resurser för idrottens del när det gäller utbildning av olika slag.

Stöd till idrotten

Jag kan nämna fler exempel, men jag skall inte göra det nu.

För det tredje beräknas regeringens beslut att i anledning av RF:s 75-årsjubileum tillstyrka ett idrottens ungdomslotteri ge 4–5 milj. kr. direkt till ungdomsverksamheten.

För det fjärde har befrielse för ideella organisationer från att betala skatt tidigare införts, vilket även det underlättar för idrotten och idrottsföreningarnas verksamhet.

För det femte har idrottsgymnasier också införts inom skolöverstyrelsens ram, och kostnaden belastar därför inte RF i samma höga grad som förut. En utökning är också aktuell för bl. a. lagsporterna.

För det sjätte kommer under våren en utredning – den slutjusteras den 24 april – fram om att ideella organisationer, dit hör idrotten, skall undantas när det gäller avgifter för polisbevakning. Proposition väntas till hösten 1978. Avgifterna drabbar i dag idrottsrörelsen till ca 75–80 %.

För det sjunde vill jag när det gäller kvinnoidrotten påminna om att departementschefen skrivit i budgetpropositionen att här bör en ”noggrann granskning av medelsanvändningen övervägas och möjligheten till omprioriteringar prövas. Särskilt bör därvid kvinnors möjligheter att utöva idrott uppmärksammas”.

Menar riksidrottsmötet någonting med en satsning på kvinnlig idrott, skall detta inte bara vara under förutsättning av anslagets storlek, utan den kvinnliga idrotten skall naturligtvis integreras tillsammans med den övriga verksamheten och ges samma förutsättningar som den har.

Låt mig helt kort redovisa de målsättningar som den utredningsgrupp inom RF som utrett kvinnlig idrott, den s. k. brudgruppen, har tagit fram:

Målet för kvinnlig idrott är:

- att kvinnlig idrott helt skall integreras i all vår övriga verksamhet,
- att finna nya former och aktiviteter som bättre passar flickorna,
- att ägna flickorna och deras prestationer samma uppmärksamhet som vi ägnar pojkarna,
- att förbättra möjligheterna för flickor att delta i träning och tävling, flera internationella tävlingar,
- att rekrytera och utbilda flera kvinnliga ledare,
- att få massmedia att i större utsträckning uppmärksamma flickorna.

Det bör inte behövas si och så mycket i anslagsökning för att låta denna målsättning vara vägledande för idrottsrörelsens förutsättningar att få med flera kvinnor i idrotten.

Jag tror att det i framtiden blir nödvändigt att inte stirra sig blind på att öka anslagets storlek. Vad som är viktigast är att underlätta för idrottsrörelsen att verka i den totala samhällsplaneringen. Inom skolans område, vid byggande av bostadsområden, i den fysiska planeringen osv. skall man inte ge med den ena handen och ta med den andra.

Kan vi på detta sätt underlätta för idrotten på område efter område i samhällsplaneringen, får idrottsrörelsen indirekt betydligt större resurser att arbeta med än den får genom enbart högre idrottsanslag. Jag tror också att man därigenom bättre stimulerar de ideella insatserna på förbunds-, distrikts- och klubbnivå samt även bemästrar de kommersiella intressena där.

Herr talman! Jag vill till slut på jordbruksministerns vägnar kortfattat redogöra för hur han ser på riksdagens uttalande om att några större avsteg inte får göras från de säkerhetsföreskrifter som har utarbetats för amatörboxningen.

Som bekant kan enskildas förhållanden regleras på i huvudsak två vägar. Den ena vägen går över lagstiftningen. När det t. ex. gäller proffsboxning finns en förbudslag, men någon lag med säkerhetsföreskrifter för amatörboxning finns inte.

Den andra vägen att reglera enskildas förhållanden går över budgeten, bl. a. på så sätt att riksdagen i samband med beslut om anslag kan ställa upp anslagsvillkor av olika slag. Det är på så sätt som jordbruksministern närmast har uppfattat riksdagens uttalanden om amatörboxningen. Riksdagen har med andra ord menat att om statligt stöd skall utgå till amatörboxningen får något väsentligt avsteg inte göras från de säkerhetsföreskrifter som finns. Eftersom frågan om åldersgränsen hör till säkerhetsföreskrifterna tas den alltså upp till behandling i budgetpropositionen under anslaget om stöd till idrotten.

Under anslaget redovisas att Riksidrottsförbundet har hemställt om att regeringen godkänner en åldersgräns för tävlingsboxning på 15 år i stället för 17 år som anges i säkerhetsföreskrifterna. De skäl som Riksidrottsförbundet åberopar finns också angivna. Jordbruksministern ansluter sig till idrottsrörelsens uppfattning och förordar alltså en åldersgräns på 15 år.

Utskottet anser emellertid att det behövs en ingående undersökning om eventuella skador av boxning innan någon sänkning av åldersgränsen under 17 år får ske. Jag vill säga att om det råder tveksamhet om huruvida tillräcklig hänsyn har tagits till de eventuella skaderisker som en sänkning av åldersgränsen kan medföra, bör givetvis ytterligare undersökningar göras. Men jag vill samtidigt säga, att RF enligt min mening har åberopat goda skäl för sin framställning.

Det är viktigt att låta unga boxare skaffa sig matchrutin eftersom förmågan att inhämta och omsätta sådan erfarenhet enligt all expertis är betydligt större i lägre åldrar än i högre. Denna rutin är av avgörande betydelse vid framtida junior- och seniormatcher. De boxare som inte har haft möjlighet till matchrutin är avsevärt handikappade i jämförelse med dem som förvärvat sådan, och de är därigenom utsatta för större skaderisker. Resultatet av juniorlandskamperna mot de nordiska länderna har visat hur stor betydelse matchrutinen har. Det kan påpekas att just den större inlärningsförmågan hos yngre utövare av sporten är motivet till att flera europeiska nationer under de senaste åren har sänkt åldern för tävlingsboxning.

Det kan vidare påpekas att det inte föreligger någon större risk för att oförsiktiga eller tekniskt dåligt tränade boxare får tävlingsboxas. Ledarna

bereder inte boxare med sådana egenskaper tillfälle att tävlingsboxas.

I avsikt att minska skaderisken vid juniorboxningar har Boxningsförbundet infört speciella säkerhetsföreskrifter för 15–16-åringar:

Ansatser till okontrollerad boxning skall omedelbart stoppas.

Boxarnas vikt skall anpassas till varandra.

Den s. k. juniorregeln gäller, dvs. knockout och det faktum att ringdomaren stoppar matchen skall inte vara vinnande moment.

15–16-åringar boxar 3 ronder om 2 minuter.

Boxningsförbundet har undersökt hur andra europeiska förbund och dess medicinska kommittéer ser på frågan om en nedre åldersgräns för deltagande i tävlingsboxning. Svar erhöles från åtta förbund. Av svaren framgår

att minimiåldrarna varierar mellan 9 och 14 år,

att inget förbund har så stränga säkerhetsbestämmelser som det svenska och

att ingen av förbundens läkarkommittéer har haft någon erinran mot sina resp. förbunds nedre åldersgräns.

Jag vill slutligen fråga ordföranden i utskottet hur man skall tolka utskottets skrivning. Som jag uppfattat den bör det formellt sett enligt utskottets förslag i fortsättningen vara ett villkor för totalanslaget till Riksidrottsförbundet att Boxningsförbundet godtar åldersgränsen 17 år och tillämpar den innan man får någon del av totalanslaget. Och riksdagen skall också på nytt få ta ställning till den här frågan när det gjorts en utvärdering av medicinska skadeverkningar.

Det är alltså ett förtydligande jag vill ha i dag. Innebär skrivningen att innan anslaget kan utbetalas så fordras att man föreskrivit en 17-årsgräns?

GEORG ANDERSSON (s) kort genmäle:

Herr talman! Rolf Rämngård har varit en framgångsrik idrottsman i skidspåren. Och takterna sitter i fortfarande – det har vi amatörskidåkare noggsamt fått erfaras vid flera tillfällen.

Sedan en tid sitter Rolf Rämngård som sakkunnig i idrottsfrågor i jordbruksdepartementet och kallas stundom idrottsminister.

Det måste mot den bakgrunden vara en otacksam uppgift för Rolf Rämngård att här i riksdagen stå upp till försvar för den snåla tilldelning som idrotten fått i årets budgetproposition. Rolf Rämngård medverkar här aktivt till att förhindra att idrottsrörelsen får skälig täckning för automatiska kostnadsstegringar, orsakade av inflationen. Eller menar Rolf Rämngård att den föreslagna uppräknigen av anslaget täcker dessa kostnadsökningar?

Idrottens kostnader består i hög grad av löner – det sade Rolf Rämngård själv –, resekostnader, porton, telefonkostnader och sådant. Och när det gäller anläggningsstödet är att märka att byggkostnaderna stigit mycket kraftigare än övriga kostnader.

Man kan mot denna bakgrund hävda att den uppräknigen som sker inte ger täckning för automatiska kostnadsökningar. Det är min ståndpunkt. Jag vill gärna fråga Rolf Rämngård om han kan instämma i detta, om vi har en gemensam bedömning av detta. Sedan kan ju Rolf Rämngård hänvisa till det

Nr 118

Torsdagen den
13 april 1978

Stöd till idrotten

kärva ekonomiska läget som skäl för att man inte kunnat ge täckning för automatiken.

Rolf Rämgård hänvisar till de procentuella påslag som skedde under den socialdemokratiska regeringens tid. Men det går inte att göra den jämförelsen, om man inte samtidigt gör jämförelse med kostnadsstegringarna i samhället.

Det var en anslagsteknisk sifferlek som Rolf Rämgård en lång stund ägnade sig åt. Låt mig bara konstatera att vi föreslår sammantaget 8 milj. kr. mera än propositionen. 8 miljoner är 8 miljoner, och de är viktiga för idrottsrörelsen. Sedan går det inte att hänvisa till lokala aktivitetsstöd och sådant, för de innebär inte någon ökning av realbeloppen. I övrigt är vi överens om alla de andra punkter som Rolf Rämgård hänvisade till.

Låt mig slutligen säga att Rolf Rämgårds och i går Karl-Eric Norrbys förnöjsamhet står i bjärt kontrast till den bedömning som idrottens främste företrädare, Karl Frithiofson, har gett uttryck åt på följande sätt: "Hittills under 1970-talet har en kraftig reell höjning av statsanslaget möjliggjort att idrotten kunnat byggas ut till stor nytta för individ och samhälle. Nu bryts denna utveckling."

Har Karl Frithiofson fel?

LARS-OVE HAGBERG (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Rolf Rämgårds anförande är ett kraftfullt försök till försvar av de ringa medel som idrotten får. Han börjar med att tala om målsättningen: idrott åt alla. Så övergår han till medelsanvisningen, och då kommer verkligheten in. Det visar sig att det är de villkor som det här samhället grundar sig på, kapitalet, som får styra medelstillskottet till idrotten. Man kan ju fråga sig när idrotten skall få de pengar som erfordras, och var man skall ta dem ifrån. Kan Rolf Rämgård förklara det för riksdagen och allmänheten? När får idrotten pengar, så att man dels kommer ifrån de kommersiella intressena i elitidrotten, dels får en riktig breddidrott?

Breddidrotten i dag är helt eftersatt. Den borde utvecklas mycket snabbare. Och då kommer jag in på det magra försvar som en regeringstalesman har för kvinnoidrotten. Den skall särskilt uppmärksammas, man skall utbilda ledare och man skall titta på vad massmedia gör åt kvinnoidrotten, fick vi höra. Men hur skall man kunna förändra förhållandena, om man inte förändrar grundvalarna för kvinnornas möjligheter att idrotta?

Jag har roat mig med att titta på hur kvinnoidrotten refereras i massmedia. I går vann Borlänge kvinnliga handbollsklubb SM. Jag letade länge i en av rikstidningarna och hittade slutligen på resultatbörsen ett omnämnande av resultatet. Men när det gäller samma sak på herrsidan har man stora uppslag i alla tidningar. Hur vill Rolf Rämgård ändra på denna inställning? Är det inte så att de kommersiella intressena när det gäller elitidrotten till stor del bestämmer vad massmedia tycker är intressant eller inte? Är det inte de insatser som är intressanta för dem som satsar pengar på idrotten som också kommer att bestämma under vilka villkor hela vårt folk har att idrotta? Så bestäms även vilka normer, vilka idolbilder vi skall ha – framför allt för

ungdomar.

Jag vill deklarerar att jag inte är emot elitidrott, men jag är emot den elitidrott som ständigt befinner sig i centrum av kommersialiseringen och utövas på dess villkor. Med den erfarenhet jag har av idrotten finner jag, då jag ser på den utveckling som pågår och de medel som anslås, att vi kommer att få en ännu värre situation på idrottsfronten. Ungdomar som växer upp och idrottar i dag kommer att få de idolbilder som bestäms av vilka anslag som ges och till vilka idrottsgrenar. Vi vet att kvinnoidrotten därvidlag är på undantag. Hur skall den då kunna bli bättre?

Nr 118

Torsdagen den
13 april 1978

Stöd till idrotten

ROLF HAGEL (apk) kort genmäle:

Herr talman! Jag måste erkänna att jag hade förväntat mig något utförligare argumentation från herr Rämgård kring problemet hur man skall bemöta kommersialismen inom idrottsrörelsen. Det som anfördes var något tunt. Jag har också ägnat mig åt att läsa det utskottsbetänkande som man hänvisar till i det betänkande vi i dag behandlar. Det säger inte heller särskilt mycket om hur problemen skall bekämpas. Jag skall försöka plocka fram något av det herr Rämgård försökte berätta. Han förde samman alla anslag från samhället, inkl. de kommunala aktivitetsstöden osv. Gör vi det får vi väldigt konstiga summor i diskussionen, och vi vet inte riktigt vilka begrepp vi har att röra oss med. Vi har lagt fram ett förslag som innebär ungefär 100 milj. kr. mer än regeringens förslag, som utskottet ställer sig bakom. Det är realiteten, men med herr Rämgårds matematik skulle vi vara på ungefär samma nivå, och det stämmer inte. Om vi kan röra oss med samma begrepp är det bra.

Sedan till frågan om anläggningsstödet, som jag också tog upp utifrån aspekten om arbetslöshet. När herr Bohman talar om återhållsamhet även på den offentliga sektorn kommer det också att innebära att arbetslösheten kommer att bestå. Eftersläpningen på vardagsanläggningar kommer också att bestå, och det förefaller både mig och många andra underligt att människor skall behöva gå arbetslösa när det finns arbetsuppgifter att utföra i det här samhället.

Sedan säger herr Rämgård beträffande kvinnoidrotten att vi skall sträva efter att kvinnorna skall ges samma uppmärksamhet som männen. Någon annan har talat om elitidrottsmännen som får mycket uppmärksamhet och kvinnorna som får väldigt litet. Jag är helt ense med dessa talare om att kvinnorna generellt sett får litet uppmärksamhet i press och andra massmedia. Men man kan inte säga att den manliga elitidrotten som helhet får den största uppmärksamheten i massmedia. Det är nämligen en mycket liten del av den manliga elitidrotten som uppmärksammas. Vi har i det här landet världsmästare som är nästan helt obekanta för människor därför att de inte är kommersiellt intressanta.

Vad skall man göra för att lösa problemet hur man skall kunna uppmuntra kvinnoidrotten? Det kan inte göras på annat sätt än genom att man bryter kommersialismen och de värderingar som avgör vad som är intressant att visa. Jag försökte att i mitt första inlägg belysa att det helt är fråga om vad som är säljbart och inte. Vi har i vårt land exempelvis mycket god standard på

33

orientering. Där är vi internationellt mycket högstående, men den idrotten ges väldigt litet utrymme och får stå tillbaka för andra mer kommersiella idrotter. Jag hade förväntat mig att herr Rämngård skulle utveckla synpunkter på hur kommersialismen skall brytas, men det fanns ingenting av det i hans inlägg, och han belyste inte heller tillräckligt problematiken vad som kan göras för kvinnoidrotten. Det är väl ändå så, herr Rämngård, att om det fattas anläggningar, om anslagen är för knappt tilltagna, då satsar man inte på att skapa nya aktiviteter och bygga bort de brister som finns, t. ex. på kvinnoområdet, utan då satsar man på att upprätthålla dem som redan har startat, och det är faktiskt mestadels mansidrotter.

ROLF RÄMGÅRD (c) kort genmäle:

Herr talman! Georg Andersson frågade mig om jag ansåg att Riksidrottsförbundet fått täckning för kostnadsutvecklingen. RF har de facto i årets budget fått över 12 %. Med den relativt hyggliga avtalsuppgörelse som nu har träffats innebär det att man kan räkna med att kostnadsökningarna under det närmaste budgetåret täcks.

Det är självklart att regeringen baserar de totala anslagen på den ekonomiska politik man bedriver – Georg Andersson baserar ju sina förslag på den ekonomiska politik som socialdemokraterna vill bedriva. Eftersom socialdemokraterna har en annan politik när det gäller arbetsgivaravgifter och sociala kostnader, som slår hårt på kommuner, landsting och ideella organisationer som har heltidsanställd personal, får socialdemokraterna naturligtvis högre kostnader den vägen. Det är mot denna bakgrund jag har sagt att den ökning som föreslås i den socialdemokratiska reservationen i realiteten inte innebär någon ökning för Riksidrottsförbundet – den ökningen skulle uppvägas av de kostnadsökningar som socialdemokraternas ekonomiska politik skulle medföra.

Sedan vill jag också något utveckla en sak som jag tidigare var inne på. Det är klart att administrationen måste ha täckning för sina kostnader och viss framförhållning. Men i det totala perspektivet är det viktigt att man på område efter område i samhällsplaneringen underlättar för de fria organisationerna, folkrörelserna, att arbeta på ett sådant sätt att man slipper ifrån krångel och byråkrati och ekonomiskt kan dra fördel av olika saker. Jag har redan nämnt folkhögskolorna. Jag kan också nämna högskolorna, som genom högskolereformen fått möjligheter att komma in på ett helt annat sätt. De har vanliga utbildningsvägar i idrottspedagogik och idrottspsykologi, som gör det möjligt att utbilda ledare också på den nivån, vilket är viktigt för idrottsrörelsen totalt sett.

Jag hinner i det här inlägget inte kommentera kommersialismen, men den tas också upp i paketet.

GEORG ANDERSSON (s) kort genmäle:

Herr talman! Rolf Rämngård väljer naturligtvis att använda sig av de mest fördelaktiga siffror han kan hitta. Siffran 12 %, som han nämnde, avser organisationsstödet. Han borde då samtidigt nämna att anläggningsstödet i

årets budget minskas. Sammantaget uppgår ökningen till knappt 8 %.

Den här sifferleken är litet ointressant. Oavsett vilka siffror man använder sig av måste man konstatera att idrotten inte fått täckning för sina kostnadsökningar.

Rolf Rämgård hänvisade till den allmänna politiken. Om det är att säga att den borgerliga politiken har kännetecknats av en kraftig inflation. I en sådan politik krävs det kraftiga uppräknings av anslagsbeloppen till folkrörelser som inte är tillförsäkrade kompensation i efterhand för kostnadsstegringar som sker. En dylik kompensation får ju institutioner av olika slag, i varje fall på kulturområdet.

Låt mig kort kommentera en fråga som Rolf Rämgård ställde till mig i sitt huvudanförande och som gällde boxningen. Jag vill bara säga att riksdagens uttalande beträffande amatörboxningen är från 1969. Det är alltså inte nytt. Det har upprepats vid flera tillfällen. Ett enigt kulturutskott har nu riktat kritik mot jordbruksministerns bristande respekt för riksdagsuttalandet. "För riksdagens information" meddelar jordbruksministern att han gör avvikelser från riksdagens uttalande. Någon motivering som berör kärnfrågan i sammanhanget lämnas inte i propositionen. Frågan underställs inte riksdagens prövning, vilket man naturligtvis hade haft anledning vänta med hänsyn till vad riksdagen tidigare har sagt.

Nu lämnar Rolf Rämgård en lång redogörelse för vad som har skett, vilka bedömningar man har gjort och vilka utredningar man har företagit. Det är sådant som vi i betänkandet har efterfrågat, det är detta vi har menat att regeringen måste redovisa för riksdagen om den vill att riksdagen skall ändra ståndpunkt. Intill dess kvarstår det uttalande som riksdagen vid upprepade tillfällen sedan 1969 har gjort.

LARS-OVE HAGBERG (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Rolf Rämgård hade inte tid att kommentera de kommersiella intressena i idrotten. På sätt och vis är det talande. I sitt huvudanförande kunde han inte på något sätt tala om hur vi skall bryta de kommersiella intressena. Det framskyntade att han vill att vi skall göra det, men han kunde inte ange på vilket sätt det skulle ske. Då är det bättre att hålla på med sifferlekar!

Vad som behövs nu är ökade insatser från statsmakterna. I en krisperiod där ungdomen slås ut i allt större utsträckning skulle breddidrotten kunna vara av stor betydelse – den kunde förhindra utslagningsmekanismen. Men det finns ingen tillstymmelse till en sådan utveckling och en sådan breddning av idrotten. Det tråkiga är också att Riksidrottförbundet – kanske på grund av statsmakternas tidigare njugghet – har anpassat sig till den nivå som idrotten har i dag. Man begär inga revolutionerande summor. Man finner sig tydligen i att de kapitalistiska marknadskrafterna får härja i våra seriesystem, i vår idrott över huvud taget. Man tillåter att vi vid landslagsspel får se isbjörnar på tröjorna och att våra ungdomars idolmönster och deras sätt att se på idrotten och samhället skall formas med reklamens hjälp. Det är väl i så fall ett utslag av en helt borgerlig politik.

Intressant är också att konstatera hur massmedierna bevakar idrottsevenemangen och hur statens representanter skall ta itu med Sveriges Radio. Damidrotten får väldigt litet utrymme till sitt förfogande. Att de stora borgerliga drakarna betar sig på detta sätt kan vara förklarligt från deras ideologiska utgångspunkt, men skall vi någon gång börja ändra massmediernas sätt att se på damidrott måste Sveriges Radio komma in på ett helt annat sätt.

Men den avgörande frågan, som Rolf Rämgård inte kommer ifrån att svara på, är hur vi skall bryta de kommersiella intressena, reklamintressena, i idrotten så att elitidrotten blir en stimulans för ungdomar och andra och ger oss en idrott på bredden.

ROLF HAGEL (apk) kort genmäle:

Herr talman! Rolf Rämgård avslutade sitt inlägg med att säga att frågan om kommersialismen ingår i paketet. Jag är rädd för att den gör det. Jag ser det så att detta faktiskt är ett paket. Kommersialismen ökar och får ett allt hårdare grepp om svensk idrott. Det innebär att vissa idrottsgrenar gynnas, andra missgynnas. Vissa idrottsgrenar kan sälja sig billigt till TV och blir på det sättet publikt intressanta, andra kan inte göra det.

Herr Rämgård försöker förneka sambandet mellan anslagen och satsningen på bredd- och kvinnoidrotten. Enligt min uppfattning finns det här ett klart samband. Om en förening eller ett förbund får ett klen anslag, blir den föreningen eller det förbundet mottagligare för de kommersiella intressenas erbjudanden och lättare att köpa. Ett klen anslag betyder också mindre pengar att anslå för att bygga ut nya verksamheter.

Men jag delar herr Rämgårds uppfattning att detta ingår i paketet. Kommersialism, kvinnoidrott, breddidrott och handikappidrott hör ihop på något sätt, och de olika frågorna kan inte lösas isolerade utan måste betraktas som en helhet.

Jag skulle gärna se att herr Rämgård öppnade paketet och visade vilka lösningar som föreslås för att bringa det hela ur världen. Jag tycker inte att det räcker med att bara berätta att det här finns ett paket. Öppna det, så får vi se innehållet!

ROLF RÄMGÅRD (c) kort genmäle:

Herr talman! Kommersialismen inom idrotten är naturligtvis ett problem, och det har den varit under många år. Men å andra sidan har vi i detta samhälle en blandekonomi. Det får vi acceptera – i varje fall gör jag det och många människor med mig. Mot den bakgrunden bör det kommersiella utbudet tas med i detta paket om det inte påtagligt styr verksamheten. En alltför påtaglig styrning blir det t. ex. om de som ägnar sig åt elitidrott – och detta gäller även dem som ägnar sig åt breddidrott – vid tävlingar är tvungna att utnyttja de redskap som tillverkas av det företag som ger pengar.

Med den poolverksamhet som RF och de olika specialförbunden bedriver finns det vägar att styra det kommersiella utbudet på ett vettigt sätt och se till att de pengar som nu går till elitidrotten blir till fromma även för

breddidrotten och ungdomsverksamheten. Att det är möjligt visar den poolverksamhet som hittills förekommit.

Även om staten skulle ge aldrig så mycket pengar till idrottsrörelsen har föreningarna och klubbarna så oerhört stora ambitioner att behoven ändå inte skulle kunna täckas enbart genom samhällseliga insatser. Med sin flexibla organisation och fina uppbyggnad har idrottsorganisationerna kanske större möjligheter än andra institutioner i samhället att utöka de resurser man får genom de ofta ringa statliga och kommunala bidragen med tillskott från andra håll och utnyttja dem på ett riktigt sätt i den ideella verksamhet som bedrivs. Skulle idrottsrörelsen få betydligt större statsanslag finns det risk för att den ideella verksamheten försvinner. Jag tror inte att det vore lyckligt om det ideella inslaget i den folkrörelse som idrotten är försvann.

Jag sade i mitt tidigare inlägg att det för att man skall kunna motverka ett alltför stort kommersiellt utbud är nödvändigt att samhället i sin planering av bostadsområdena och vid uppläggnings av utbildningen tar hänsyn även till denna verksamhet. På det sättet kan man eliminera verkningarna av ett alltför ohämmat kommersiellt utbud. Det är samhällets skyldighet att tillgodose även dessa människors behov av en riktig utbildning.

Talmannen anmälde att Lars-Ove Hagberg och Rolf Hagel anhållit att till protokollet få antecknat att de inte ägde rätt till ytterligare repliker.

Därefter tillkännagav talmannen att anslag utfärdats om sammanträdet fortsättande kl. 19.30.

ESSEN LINDAHL (s):

Herr talman! Lars-Ove Hagberg och Rolf Hagel har upprepade gånger ställt frågor om idrottens kommersialisering, men de har kanske inte fått precis de svar de hade önskat. Jag vill gärna börja mitt inlägg med att deklarerat att jag har ett uppdrag kvar inom svensk idrott; jag sitter i en utredning tillsatt av riksidrottsstyrelsen om idrottens kommersialisering. Jag och Ulf Lönnqvist, som var den tidigare regeringens ombud i riksidrottsstyrelsen, tog initiativet till denna utredning. Bakgrunden var att vi tyckte att elitpelare i ishockey såg ut som affischpelare. "Tre Kronor" agerar f. ö. som om de vore försäljare för en husvagnsfirma. Detta är företeelser som idrottsfolket inte kan skatta speciellt högt.

Vi har alltså en utredning som ännu inte är slutförd, i vilken vi har försökt kartlägga kommersialiseringens omfattning. Jag vill inte avslöja någonting av vad vi kan komma fram till, men jag försäkrar Lars-Ove Hagberg och Rolf Hagel att det inte skall dröja särskilt länge förrän vi kan offentliggöra denna utredning. Då får vi fram material som vi kan använda i den fortsatta idrottsdebatten.

Man kanske kan säga att kommersialiseringen inte har den väldiga omfattning som man ibland kan frestas tro, när man i televisionen ständigt får se idrott på elitnivå och s. k. arenaidrott, där kommersialiseringen naturligtvis spelar en större roll än för idrotten i stort. Man kanske inte heller skall

Nr 118

Torsdagen den
13 april 1978

Stöd till idrotten

överdriva kommersialiseringens betydelse. Den är ett bra tillskott, som Rolf Rämgård sade.

Helt avgörande för svensk idrott är enligt min mening anslagen från staten, landstingen och kommunerna. Utan dessa bidrag skulle idrottsrörelsen tyna bort. En ökad kommersialisering skulle aldrig kunna ersätta det massiva stöd svensk idrott får från olika samhällsorgan.

Det kommersiella inslaget är koncentrerat till det tunna elitskiktet och till arenaidrotten. För idrotten i stort och för breddidrotten spelar naturligtvis kommersialiseringen en mindre roll.

Jag har med detta inlägg velat ställa i utsikt att en presentation och en kartläggning av de här problemen inom kort kommer att ställas till en intresserad allmänhets förfogande. Men jag vill tillägga en sak: ju sämre anslag stat, kommun och landsting kan lämna, desto större blir naturligtvis beroendet från idrottens sida av de kommersiella intressena.

Mot bakgrund av den, höll jag på att säga, skönmålning och den förnöjsamhet som herrar Norrby och Rämgård har utvecklat skall jag citera en opolitisk tjänsteman, Bo Bengtsson, verkställande direktör i Riksidrottsförbundet. Han säger beträffande årets idrottsanslag följande: Den anslagshöjning i kronor som det är fråga om är ingen förstärkning – det är med tanke på prisutvecklingen en minskning mot föregående år. Jag vill också hoppas att den stora prutningen i år inte är inledningen till sju magra år – jag upplever att idrotten haft sju feta år, alltsedan 1970-talets ingång.

Jag tycker kanske, med tanke på det sätt herrar Norrby och Rämgård argumenterar, att ett uttalande av den här innebörden också hör hemma i debatten – ett uttalande som kommer från i högsta grad sakkunnigt håll.

Herr talman! Regeringens förslag och kulturutskottets betänkande om stödet till idrotten föranleder ingen glädjeyttring från min sida. Det är naturligtvis otillfredsställande att regeringen för fram ett förslag som innebär att idrotten inte ens får kompensation för prisstegringarna. Jag vill erinra om att idrottsrörelsen år efter år under hela 1970-talet har fått de anslag som begärts. Därom har rätt stor politisk enighet. Med dessa årligen ökade bidrag har svensk idrott ständigt fått nya resurser och därigenom en ställning som imponerar även internationellt. Positionerna har ständigt kunnat flyttas framåt. Den anslagsökning som idrottsrörelsen föreslås få i år är emellertid klart otillräcklig. Det senaste årets kraftiga prisstegringar på 13–14 % har ej kompenserats, och idrottsrörelsen är mycket besviken på regeringens förslag till idrottsanslag för 1978/79. Det är ett faktum att den ökning som en enhällig styrelse i Riksidrottsförbundet begärt har skurits ner till mindre än hälften. Herr Norrby är den som kan intyga riktigheten i detta mitt påstående. Om regeringsförslaget antas av riksdagen får idrottsorganisationerna en real försämring av anslaget, vilket också Georg Andersson har påpekat tidigare.

Den socialdemokratiska motionen vittnar om den ansvarskänsla som kännetecknar den nuvarande oppositionen. Vi kommer inte med några enkla överbud. Under den allmänna motionstiden i januari föreslog vi en höjning av radpriset på tipset med 10 öre. På den vägen skulle man kunna få in pengar

till statskassan som skulle möjliggöra en generösare inställning till idrotten. Senare, i februari, fick regeringen samma goda idé. Enligt det regeringsförslag som nyligen antogs av riksdagen skall hälften av den ökande vinsten tillfalla vinnarna och hälften statskassan. Det blev alltså inte ett öre mer till idrotten, trots att statskassan och statens inkomster ökar med 60 milj. kr. genom det här riksdagsbeslutet. Jag är i princip inte för någon öronmärkning av pengar, men det hade varit på sin plats att man i det här sammanhanget gjort något mer för idrotten, som befinner sig i en mycket besvärlig och vansklig situation.

Jag tror det är riktigt som man häromdagen framhöll i Svenska Dagbladet: "Det är första gången under 70-talet som idrotten vållar politisk strid i riksdagen. Tidigare har idrotten inte utsatts för några större prutningar i förhållande till begärda anslag."

Tänk om idrottsministern eller hans talesmän i idrottsfrågor ville stå upp och säga: Sedan vi i regeringen nu tagit fasta på det socialdemokratiska förslaget att höja radpriset på tipset med 10 öre, så har vi fått ökade ekonomiska resurser som gör att vi kan bifalla det socialdemokratiska förslaget, dvs. ge idrotten ytterligare 8 miljoner av de 60 miljoner som enligt regeringens förslag och riksdagen beslut går till statskassan.

Jag skulle vilja be Karl-Eric Norrby och Rolf Rämngård att hjälpa oss att övertyga idrottsministern om att detta är en mycket god idé. Det är inget fel att lyssna på en så ansvarskännande opposition som den socialdemokratiska, som bara vill att idrottsanslaget inte skall urholkas alltför mycket på grund av inflationens skadeverkningar.

Jag minns f. ö. Karl-Eric Norrby såsom en varm förkämpe för stödet till idrottsanläggningar. Han måste vara ganska bedrövad, när anslaget till detta, som har verkat att vara hans hjärteangelägenhet, minskar med nära 1 milj. kr. Såsom oppositionspolitiker var Karl-Eric Norrby aldrig lika förnöjsam som han är i dag. Vi vill att anslaget till verkligt små idrottsanläggningar skall höjas. Såsom centern vet har de små föreningarna, ofta i glesbygden, den tunga bördan att hålla egna anläggningar i gång. Glöm inte bort den målsättningen, när ni nu har hamnat i regeringsställning. Karl-Eric Norrby beklagade på intet sätt att idrotten har kommit i kläm. Han var en bättre talesman för idrotten innan han blev regeringsadvokat.

Jag vill avsluta mitt anförande med att säga att vi socialdemokrater kommer att driva på. Oavsett om vi befinner oss i opposition eller i regeringsställning klappar våra hjärtan alltid lika starkt för idrotten.

Herr talman! Jag yrkar slutligen bifall till de socialdemokratiska reservationerna.

KARL-ERIC NORRBY (c) kort genmäle:

Herr talman! Det är värdefullt att Essen Lindahl har givit en inblick i vad som försigår inom Riksidrottsförbundet när det gäller att kartlägga kommersialismens inverkan på svensk idrott. Det jag känner till om detta stämmer ganska bra med vad Essen Lindahl nämnde. Kommersialismen, som blåses upp i olika sammanhang, kanske ändå till syvende og sist inte har den

avgörande inverkan som man vill framhäva.

Essen Lindahl framhöll att hans hjärta i fortsättningen liksom tidigare kommer att klappa för svensk idrott. Han satte också betyg på mitt agerande tidigare i oppositionsställning och talade om den ändring som sker när man kommer att tillhöra ett regeringsparti. Det är rätt intressant att ta del av detta. Visserligen sägs det från oppositionen att Rolf Rämgård ägnar sig åt en sifferlek. Men han har på ett övertygande sätt bevisat att vad socialdemokraterna i sin motion har försökt kompensera är de merkostnader som svensk idrott har fått genom den höjda arbetsgivaravgiften och andra pålagor som förekommer i deras ekonomiska program. Detta har inte vederlagts under debatten med Rolf Rämgård. Jag väntar som sagt ännu med spänning på en total redogörelse för detta.

Kvar står fortfarande det faktum att det förslag som jag i går kväll påstod vara blygsamt men som skall kompensera svensk idrott för kostnadsfördyringarna har samma innebörd som socialdemokraternas förslag i motionen. Vad jag inte förstår är att Essen Lindahl, när han har gjort dessa konstateranden och dessutom räknat in det höjda radpriset på tipset, inte tar konsekvenserna av detta sitt resonemang och väcker en motion med förslag om höjning av anslaget till svensk idrott.

Jag funderar på om Essen Lindahl inte har fattat att han befinner sig i opposition och att han har möjligheter att motionera i riksdagen. Jag skulle vilja uppmana Essen Lindahl, som jag känner som en mycket varm idrottsvän, att ändå ta konsekvenserna av sitt ställningstagande och vid lämpligt tillfälle väcka en motion i frågan.

ROLF HAGEL (apk) kort genmäle:

Herr talman! Essen Lindahl meddelade att det pågår en utredning, och jag förväntar mig att den skall nå fram till ett bra resultat och belysa kommersialismens grepp över svensk idrott. Men jag blev litet rädd när Essen Lindahl sade att kommersialismen inte har den betydelse som vi i allmänhet tror för den gemena idrotten, alltså vardagsidrotten eller den kommersiellt mindre intressanta idrotten.

Nej, men det är ju detta som är det stora problemet. För vardagsidrotten spelar inte de kommersiella intressena så stor roll, för de satsar inte så mycket pengar på den sortens idrott. På det sättet åsidosätts ju det som det varmt talas om i utskottets betänkande, nämligen idrottens möjligheter att självständigt fatta beslut och göra prioriteringar. Den möjligheten sätts ur spel därför att en del av idrottsrörelsen bygger på ett våldsamt inslag av reklampengar, medan den andra delen inte får några sådana pengar. Detta är ju inte följden av beslut som fattats i Riksidrottsförbundet eller någon annanstans inom idrottsrörelsen, utan de besluten fattas naturligtvis i bolagens styrelserum, och avgörande blir då vad som kan vara lönsamt eller inte. Man måste vara klar över att detta är ett av problemen för idrotten.

Det har sagts att vi har blandekonomi här i landet, och den förutsätter att det skall kunna fungera på det här sättet. Tydligt för att inte sätta blandekonomin ur spel är man rädd för att anslå mer pengar till idrottsrö-

relsen. Då skulle idealiteten inom rörelsen försvinna, anses det. Jag tror att mängder av idrottsledare, som inte bara anslår sina kvällar och all annan ledig tid för att fylla en samhällsnyttig uppgift, nämligen att ta hand om unga människor, blir rädda när de hör dem som har ansvaret för utvecklingen säga att det är inte värt att anslå mer för då äventyras idealiteten. Det är så långt från verkligheten som man över huvud taget kan komma.

Nr 118

Torsdagen den
13 april 1978

Stöd till idrotten

ESSEN LINDAHL (s) kort genmäle:

Herr talman! Till Rolf Hagel vill jag säga att jag inte för dagen kan utveckla synpunkterna ytterligare, men jag skall be att få återkomma. Vi får anledning att närmare diskutera de här frågorna framöver. Idrottens kommersialisering är utan tvivel en viktig fråga, och den engagerar många människor, men jag vidhåller att svensk idrott inte kan leva utan kraftiga anslag från stat, kommun och landsting – det är grunden för allt idrottsutövande här i landet. Det andra kan bli i och för sig värdefulla tillskott, men det är småmulator jämfört med vad samhället satsar på denna viktiga verksamhet.

Jag förstår inte vad Karl-Eric Norrby menar. Vi har från socialdemokratiskt håll väckt två motioner, vilka tillsammans innebär en ökning av anslaget med 8 miljoner. Jag förstod inte riktigt Karl-Eric Norrby i natt, då han ville göra gällande att dessa 8 miljoner egentligen inte var så särskilt viktiga. Men gå ut till vilken idrottsledare som helst i landet, Karl-Eric Norrby, och fråga om 8 miljoner betyder någonting eller inte, så tror jag svaret blir att dessa pengar möjligen skulle kunna bidra till att idrotten inte hamnade så ohjälpligt på efterkälken som fallet är nu med den svåra inflationen som i så hög grad drabbar också idrotten.

Karl-Eric Norrby vet som idrottsledare exempelvis vad höjningen av bensinpriset med 25 öre kan betyda. Idrottsfolket reser land och rike kring. Hur många föräldrar ställer inte upp för att skjutsa sina barn till idrottsarrangemang? Det är *en* kostnad som drabbar idrotten. Devalveringarna har bidragit till att det internationella idrottsutbytet har blivit avsevärt dyrare. Det finns en rad saker som har fördyrats, t. ex. biljettpriserna på tåg och andra kommunikationsmedel. Idrotten är trängd och har stora problem – i en tid kännetecknad av så stark inflation som den vi nu upplever.

Jag vidhåller att jag inte känner igen Karl-Eric Norrby i dag. Han är nu en mycket förnöjsam man. Han sade – och vi blev litet förvånade – att idrotten inte är pessimistisk; idrottens företrädare går med stor optimism till verket. Jag kan av det bara dra den slutsatsen att Karl-Eric Norrby var en bättre idrottspolitiker när centern var i opposition. Då var han pådrivande. Han var inte nöjd, även om idrotten då år efter år av den socialdemokratiska regeringen fick vad den hade begärt. Karl-Eric Norrby har genomgått en märklig förändring. Vi kommer sannolikt att känna igen den gamle, aggressive idrottspolitikern Karl-Eric Norrby, när vi på nytt har fått en socialdemokratisk regering.

KARL-ERIC NORRBY (c) kort genmäle:

Herr talman! Jag ber kammarens ledamöter om ursäkt för att jag tar upp tiden ytterligare.

Det är tydligt att Essen Lindahl och jag talar förbi varandra. Min förnöjsamhet är väl inte stor, när jag säger att detta är en blygsam höjning, som bara kan åstadkomma status quo för idrotten. Jag sade det i natt om anslagen till idrottsverksamheten.

Vad jag försöker hävda är att det räkneexempel som Rolf Rämngård tog upp och som fortfarande står oemotsagt bevisar att de höjningar som föreslås från socialdemokratiskt håll icke på något sätt kompenserar idrotten för de kostnader den får på grund av den ekonomiska politik i övrigt som ni vill föra. Det är vad jag hela tiden har försökt säga. Om ni tycker att våra förslag är så rysligt dåliga och att regeringsförslaget inte ger kompensation, då vill jag påstå att regering och opposition i så fall är lika goda kålsupare.

SVANTE LUNDKVIST (s):

Herr talman! Idrottens betydelse har omvittnats av alla tidigare talare. Jag behöver alltså inte upprepa, bara understryka. Vackert tal får nog idrotten höra så det räcker till. Nu gäller det vilka resurser riksdagen skall ställa till idrottens förfogande.

Som jag tidigare haft tillfälle att säga i denna kammare är jag väl medveten om angelägenheten av att hålla tillbaka statsutgifterna i årets budget. Vi socialdemokrater har också lämnat åtskilliga bidrag i detta vällovliga syfte. Men jag måste säga att jag är överraskad över att jordbruksministern och den borgerliga regeringen har gått så hårt fram mot just idrottsrörelsen. Alla verksamheter måste under nuvarande förhållanden räkna med att regering och riksdag försöker hålla utgifterna nere, men jag anser att man går för långt när man inte ens täcker de kostnadshöjningar som idrottsrörelsen har drabbats av. Jag håller mig då till de inom idrotten aktivt engagerade människornas bedömning av situationen.

Idrottsrörelsen får nu inte bara avstå från att öka sin verksamhet på viktiga och angelägna områden utan kan också tvingas att dra ner den nuvarande verksamheten. Det är sannolikt första gången sedan idrottsstödet infördes som vår största folkrörelse får försämrade villkor, dvs. inte ens kostnads-täckning – och detta i ett läge där olika insatser bland inte minst vår ungdom måste bedömas som särskilt angelägna och där idrottsrörelsen har en betydelsefull roll att spela. Jag menar att det borde inte få ske.

Likaså finner jag det förvånansvärt att stödet till idrottsanläggningar drabbas så hårt. Vi har i dessa dagar läst åtskilligt om nödvändigheten av en satsning på våra fjälleder för att öka säkerheten i fjällen. Vi vet också vad anslagen till föreningarnas små anläggningar betyder ute i många bygder, både som stöd för idrotten och i dag även för sysselsättningen.

Jag är väl medveten om hur svårt det är att få de borgerliga ledamöterna i riksdagen att ändra på förslag från regeringens sida. Men jag hyser ändå, herr talman, förhoppningen att det skall finnas tillräckligt många riksdagsledamöter på den borgerliga kanten som inser idrottens betydelse och förstår vilka

svårigheter som skulle drabba idrotten, om vi accepterar regeringens snåla behandling av idrottsanslagen i år.

Förslaget i den socialdemokratiska reservationen om ytterligare 5 milj. kr. till idrottens organisationsanslag borde kunna bli riksdagens belut, likaså den andra socialdemokratiska reservationens förslag om ytterligare 3 milj. kr. till anläggningsstödet.

Min förhoppning stärktes när jag lyssnade på Karl-Eric Norrby, som ju har särskilda möjligheter till insyn i dessa sammanhang. Jag tänker på hans första anförande i går kväll. Då räknade han upp en mängd behov som borde tillgodoses, och den logiska slutsatsen av hans tal borde ju ha varit: bifall till de ytterligare 8 milj. kr., som föreslås i de socialdemokratiska reservationerna.

Så blev nu inte fallet. Jag hoppas att andra borgerliga ledamöter, när vi går att votera, skall redovisa en större överensstämmelse mellan ord och handling. Karl-Eric Norrby valde i stället att förreklamera Rolf Rämgårds framträdande här i dag. Av honom skulle vi minsann få veta att de 8 miljonerna, som de socialdemokratiska reservanternas i utskottet föreslår utöver regeringens förslag, i verkligheten inte är 8 miljoner. I varje fall fattade jag honom så. Jag måste säga att inte ens en framstående illusionist hade gått i land med den uppgiften – Rolf Rämgård gjorde det definitivt inte. Det här sättet att räkna när det gäller arbetsgivaravgiften blir inte sannare bara därför att Rolf Rämgård upprepar vad som tidigare sagts av statsministern och andra centerpartister i riksdagen och som vederlagts i vanlig ordning.

Den inflationsutveckling som vi har haft är ju konsekvensen av en slapp ekonomisk politik från regeringens och den borgerliga riksdagsmajoritetens sida. I betydande grad drabbas också idrotten härav. Vår ekonomiska politik har siktat till att få bukt med inflationen.

Trots Rolf Rämgårds försök till bortförklaringar återstår ett faktum: ett bifall till de socialdemokratiska reservationerna skulle ge idrotten 8 välbehörliga miljoner utöver regeringens förslag. Vi har prioriterat in dessa 8 miljoner i vår alternativa budget, dvs. vi har täckning för det här anslaget i vår totala budget. Jag frågar: Varför tycker inte Rolf Rämgård att det är bra att idrotten får de här pengarna? Inte tror väl Rolf Rämgård att de 8 miljonerna skulle komma att för framtiden minska det ideella inslaget i idrottsrörelsen.

I detta anförande, under vilket andre vice talmannen övertog ledningen av kammarens förhandlingar, instämde Gunnar Olsson (s).

MARGARETA ANDRÉN (fp):

Herr talman! För nästkommande år föreslår regeringen, som vi redan har hört, att organisationsstödet till idrotten räknas upp med ca 12,4 milj. kr. Denna uppräknings kan naturligtvis tyckas vara blygsam. I propositionen framhålls samtidigt att man bör satsa på breddidrotten och att man vid granskning av medelsanvändningen bör överväga möjligheterna att göra omprioriteringar, varvid man särskilt skall se till att kvinnoidrotten får ökat

Torsdagen den
13 april 1978

Stöd till idrotten

stöd, vilket Rolf Rämgård också understrukt.

Sedan alla mina manliga riksdagskolleger talat vill jag erinra om att Bonnie Bernström, Rune Ångström och jag i en motion tagit upp just frågan om en ökning av stödet till kvinnoidrotten, även om denna ökning måste ske inom ramen för det föreslagna anslaget. Vi anser nämligen att det bör göras en kraftigt satsning på kvinnoidrotten, som i dag är diskriminerad på en rad områden. Ta t. ex. våra idrottsanläggningar! Där saknas i stor utsträckning omklädningsrum och duschrum för kvinnliga idrottsutövare. Helt otillfredsställande förhållanden råder också när det gäller tränings- och matchtider. De kvinnliga idrottsutövarna får dåliga träningstider och ofta de ur publiksynpunkt sämsta matchtiderna – som regel de tider som möjligen blir över när den manliga idrotten fått sitt.

Ett annat exempel på diskrimineringen av kvinnoidrotten, som också omnämnts av flera talare i denna debatt, är massmedias otillfredsställande bevakning av kvinnliga idrottstävlingar. Även om de sportsliga prestationerna skulle vara likvärdiga, omnämns alltför sällan de kvinnliga prestationerna i våra massmedia, även om en viss förbättring dock skett under senare tid.

I många idrottsklubbar är det ofta också så att grabbarna har bättre ekonomiska villkor än flickorna. Det förekommer t. ex. att grabbarna får sin utrustning till skänks medan flickorna får betala sin. De manliga idrottsutövarna kan t. ex. få flyga, medan de kvinnliga får vara nöjda med att åka buss till olika matcher och tävlingar.

En glädjande omsvängning och ett exempel, som flera förbund och klubbar borde följa, kunde vi dock läsa om i tidningarna för några dagar sedan när det gäller Cykelförbundet, som nu lovar en lika hård satsning på flickorna som på grabbarna. Bl. a. skall faktiskt flickorna få samma ersättning vid landslagsengagemang som pojkarna får.

Men även "stjärnidrottskvinnor" måste ofta idrotta under mycket sämre förhållanden än sina manliga kamrater. Jag kan t. ex. nämna vår sprinter i världsklass, Linda Haglund, som inte fick med sig någon kvinnlig ledare till Europamästerskapen i friidrott. Hon klagade högt och ljudligt över detta och sade, att hon kände sig "utanför". Men bland de manliga deltagarna fanns flera tränare och ledare. Så är det ofta när kvinnor tävlar utomlands. Det tas tyvärr inte ut några kvinnliga ledare, medan de manliga tävlande har ganska många.

Ett annat exempel är Kerstin Palm, som ju är en av världens bästa fäkterskor men som får träna på helt omöjliga tider och under sådana förhållanden att hon nu inte anser sig ha en reell chans att göra sig själv rättvisa. Hon lägger därför nu av med tävlandet. De manliga fäktarna har däremot inte samma problem.

Rekryteringen av kvinnliga ledare och tränare har över huvud taget skötts uruselt av de mansdominerade idrottsorganisationerna.

När det gäller förtroendeuppdrag inom idrottsrörelsen är det ju välbekant, att det nästan enbart är karlar som styr, trots att kvinnoidrotten är stark både kvantitativt och kvalitativt. Man har möjligen här och där plockat in någon

enstaka kvinna som gisslan. Så ser det alltså ut i en folkrörelse, som ju idrotten är och också bör vara. Vi har tydligen långt kvar innan vi uppnår jämställdhet inom denna folkrörelse.

I höstas antog idrottsriksdagen ett beslut om ökad satsning på kvinnoidrotten – ett beslut som i och för sig borde vara en självklarhet i nuvarande situation. Men nu när regeringen på grund av det svåra ekonomiska läget anser sig tvungen att pruta 14 miljoner på det av Riksidrottsförbundet begärda anslaget tycks herrarna i Riksidrottsförbundets styrelse – åtminstone en del och särskilt dess ordförande – ha ändrat uppfattning. Man säger nämligen – och Georg Andersson m. fl. är inne på samma tankegång – att konsekvenserna av prutningen måste bli att satsningarna på kvinnoidrotten inte kan genomföras. Blir det fråga om att minska något på beräknade utgifter är det tydligen anslaget till kvinnoidrotten som stryks först, även om detta procentuellt av hela budgeten är ett litet anslag. Även om man naturligtvis helst önskat undvika prutningar, är det i och för sig ändå inte ovanligt i andra sammanhang, att olika anslagsäskanden prutas ner av de anslagsbeviljande myndigheterna. Men däremot tycker jag att riksdagen borde säga ifrån, så att det hörs ända upp till Riksidrottsförbundet och andra berörda, att kvinnoidrotten inte får fortsätta att diskrimineras. Man bör ta den alltmer tilltagande kritiken från de idrottsutövande flickorna på allvar.

För att idrotten verkligen skall kunna breddas borde det läggas lika mycket pengar på kvinnoidrotten som på männens idrottande. Idrottsrörelsen är ju en av våra stora folkrörelser och omfattar allt flera människor i olika åldrar. Det är därför på sin plats att tala om breddidrott. Men därför är det också viktigt att breddidrotten – som just ger idrottsrörelsen dess karaktär av folkrörelse – stärks och uppmärksammas.

De allra flesta som ägnar sig åt idrott gör det därför att de tycker det är roligt. Men man tänker kanske inte lika ofta på att idrott och motion också är friskvård. Även om elitidrotten fyller en viktig funktion och dominerar den allmänna debatten i massmedia, så får vi inte glömma bort att det om idrottens folkrörelsekaraktär skall kunna bevaras behövs bredd på verksamheten. Det vore därför olyckligt om enbart ett elitänkande skulle få råda! Även om man är flicka eller mindre god idrottsman skall man ha möjlighet att utöva både individuell idrott och lagidrott.

Idrottens syfte är ju bl. a. att bereda gemenskap och trivsel samtidigt som den ger en demokratisk och social träning. Den fysiska träningen lägger grunden till god hälsa och allmänt välbefinnande. Det kamratskap som utvecklas på olika nivåer inom idrotten är självklart av stort värde inte minst för unga människor i de känsligaste åldrarna. Positivt är också idrottsrörelsens propaganda mot alkohol, tobak och narkotika.

Toppidrottsmännen och toppidrottskvinnorna behövs för att ge stimulans och impulser. Men idrottsrörelsens största uppgift bör vara att ge så många som möjligt en chans till idrott och motion.

Herr talman! Utskottet uttalar med anledning av vår motion 1977/78:557 att det är synnerligen angeläget att man inom idrottsrörelsen energiskt fullföljer strävandena att åstadkomma ökat utrymme för kvinnoidrotten och

att man skapar jämlika förhållanden för män och kvinnor. Vi får hoppas att Riksidrottsförbundet – även om det domineras av män – uppmärksammar detta och prioriterar sina anslag efter dessa uttalanden.

Utskottet har tydligen också försäkrat sig om att jämställdhetskommittén kommer att uppmärksamma frågan i sitt arbete. Jag får väl således för dagen vara nöjd med svaret på vår motion, och jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

AXEL ANDERSSON (s):

Herr talman! Jag nödgas inledningsvis konstatera att Anders Dahlgren, som är ansvarig för dessa frågor, inte behagar närvara då vi diskuterar idrotten och idrottens framtid i Sverige.

Anders Dahlgren, som jag betraktat som en bra karl, har drabbats av samma åkomma som en del andra statsråd drabbats av: att inte närvara då ärenden inom deras områden diskuteras. Jordbruksministern har försett sig med en idrottskunnig person, Rolf Rämngård, som ibland också kallas för idrottsminister. Skillnaden är den att det är jordbruksministern som har ansvaret för fögderiet. Jag tror att det skulle ha varit av värde för jordbruksministern att få höra de argument som här framförts.

Regeringens av kulturutskottets majoritet biträdda förslag avseende stödet till idrotten, det gäller t. ex. anläggningsstödet, för nästkommande budgetår innebär som flera talare före mig konstaterat en minskning med nära 1 milj. kr. jämfört med innevarande budgetår. I verkligheten är minskningen betydligt större om man skall ta med – och det tycker jag att man skall – den starka inflation som rått under den senaste tiden och som fortfarande råder.

Denna regeringens njugga inställning när det gäller anläggningsstöd får allvarliga konsekvenser inte bara för idrotten och dess utveckling – som mina partikamrater tidigare utvecklat – utan även för det rörliga friluftslivet i fjällvärlden.

Ur anslaget skall nämligen också medel utgå till underhåll av och investeringar i fjälleder: broar, kabelbroar, raststugor, gapskjul, öppna rastplatser, kryssmärkning av lederna m. m. Behovet av upprustning och nyanläggningar är stort.

Enbart under 1970-talet har andelen fjällturister mångdubblats; dels har allt fler svenskar upptäckt det stora rekreativvärdet i en fjällsemester, dels har strömmen av utländska turister till vad som ofta kallas "Europas sista vildmark" ökat mycket kraftigt.

Det här är naturligtvis en utveckling som måste hälsas med tillfredsställelse; den bidrar ju till att minska vårt årliga miljardunderskott på turismens område.

Men utvecklingen ställer också krav på tillgänglighet och säkerhet. Väder och vind växlar snabbt i fjällvärlden, och därför behövs säkra, väl utmärkta och väl rustade leder med rejäla raststugor, gapskjul och rastplatser på rimliga avstånd. Därför är det angeläget med både en snar upprustning av befintliga leder och nybyggnad av sådana i högfrekventa områden som hittills saknar

fjälleder.

Herr talman! Naturvårdsverket, som sedan den 1 juli 1977 är huvudman för merparten av vandringslederna i fjällen, bedömer kostnaderna för upprustning av de nu befintliga lederna – det är ungefär 464 mil – till 6,2 milj. kr. Den årliga driften och underhållet av befintliga leder beräknas kosta 2,5 milj. kr.

Verkets under sommaren 1977 gjorda översyn omfattar också förslag till nyanläggning av 82 mil vandringsleder, som i 1977 års prisläge beräknas kosta 12,3 milj. kr. under en tioårsperiod.

Om naturvårdsverkets förslag skulle genomföras – upprustning, nyanläggning, drift och underhåll – skulle årskostnaden i 1977 års priser bli 5 milj. kr.

Vi är säkert alla ense om det positiva i att allt fler människor söker sig till den svenska fjällvärlden. Desto mer beklagligt är det då att tvingas konstatera att regeringen och kulturutskottets borgerliga majoritet är så kallsinniga när det gäller att ställa erforderliga medel till förfogande för att inom rimlig tid hinna ikapp utvecklingen.

Jordbruksministern föreslår i propositionen ett anslag på 2 milj. kr. för fjälledernas skötsel. Då är också vandringslederna inom nationalparkerna inräknade, vilka hittills bestritts från annat anslag. När dessutom vissa kostnader för fjällpatrullerna i Norrbotten skall tas av de 2 miljonerna blir det inte mycket kvar. Det räcker inte ens till nöjaktigt underhåll, långt mindre till några nyanläggningar.

Jordbruksministerns fromma förhoppning om att utbyggnaden och skötseln av leder i stor utsträckning skall kunna utföras med AMS-medel är tyvärr alltför optimistisk. Min erfarenhet från flera års arbete med dessa frågor i vår sydligaste fjällvärld ger mig anledning att hysa stor skepsis. AMS resurser var då, liksom nu, begränsade, och de projekt som så småningom beviljades var alla av mindre omfattning. Situationen är inte bättre i dag. Arbetslösheten är värre än någonsin och därmed är också konkurrensen större om arbetsmarknadsstyrelsens ekonomiska resurser.

Om riksdagen stöder det av jordbruksministern och kulturutskottets majoritet föreslagna anslaget på 2 milj. kr. till upprustning och nyanläggning av fjälleder innebär det samtidigt att man ställer sig bakom en oförsvarlig försening med konsekvenser både för fjällsäkerheten och utvecklingen av fjällturismen i vårt land.

Herr talman! Med stöd av vad jag här anfört ber jag att få yrka bifall till den socialdemokratiska reservationen 2 i kulturutskottets betänkande nr 19, innebärande att anslaget Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m., höjs med 3 milj. kr. utöver regeringens förslag till att omfatta 38,4 milj. kr.

INGEGÄRD FRÆNKEL (fp):

Herr talman! Kulturutskottets ordförande Georg Andersson har på en direkt fråga utvecklat utskottets inställning till amatörboxningen och dess syn på föredragande statsrådets förslag att sänka åldern från 17 till 15 år. Jag vill bara komplettera detta med några få synpunkter.

Riksdagen har alltsedan 1969, ofta som svar på motioner om förbud mot

amatörboxning, enhälligt deklarerat att ett förbud mot amatörboxning kan undvaras, om man utan väsentliga avvikelser iakttar de 16 punkterna i de säkerhetsföreskrifter som Nordiska rådets medicinska expertkommitte utarbetat. En av de punkterna är alltså 17-årsgränsen.

Jag vill gärna läsa upp några rader ur ett idrottsreferat från tisdagen – det hade nämligen varit boxningsmatch i Eriksdalshallen:

”Den boxfinalkväll då allt tycktes förgjort för göteborgsklubbarna kom Roland Eriksson, 15 år, Hisingens BK, med den förlösande göteborgssegern vid ungdoms-SM. Han blir 16 år i september.

— — — Ännu yngre var Linneas lätta flugviktsmästare Roger Johansson som fyllde 15 (åldersgränsen) i torsdags!”

Är det inte häpnadsväckande att en del av idrottsrörelsen helt sätter sig över vad en enig riksdag år efter år har uttalat? Dessutom har informationen till idrottsjournalisterna varit alldeles fel. Denna journalist tror alltså att det är en åldersgräns vid 15 år.

Att vara helt ung tycks enligt detta referat vara en mycket stor merit. Man kan fråga sig om den självtagna 15-årsgränsen hålls. En av vinnarna hade alltså fyllt 15 år tre dagar tidigare.

I år säger utskottet på s. 11:

”I sak vidhåller utskottet att säkerhetsföreskrifterna f. n. bör iakttagas utan något väsentligt undantag. Detta bör kunna uppnås utan att lagstiftning tillgrips.”

Herr talman! Jag är mycket nyfiken på hur Boxningsförbundet reagerar efter dagens behandling i kammaren. Och jag måste själv ställa mig frågan: Är det kanske rent av tid att införa den lag om åldersgräns som vi sagt att vi inte behöver införa eller kanske gå ännu längre och göra som motion 1139 föreslår, nämligen att i stället ge ökat stöd åt annan, icke våldsbetonad verksamhet?

Men, herr talman, i dag yrkar jag alltså bifall till utskottets hemställan.

Överläggningen var härmed slutad.

Punkten 1

M o m. 1

Propositioner gavs på bifall till 1:o) utskottets hemställan, 2:o) reservationen nr 1 av Georg Andersson m. fl., 3:o) motionen nr 1137 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del samt 4:o) motionen nr 1390 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då Georg Andersson begärde votering upptogs för bestämmande av kontraproposition i huvudvoteringen de återstående propositionerna, av vilka den under 2:o) angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan Lars-Ove Hagberg begärt votering upptogs för bestämmande av kontraproposition i voteringen om kontraproposition i huvudvoteringen ånyo propositionerna under 3:o) och 4:o), av vilka den under 3:o) förklarades ha flertalets mening för sig. Alf Lövenborg begärde emellertid votering, varför följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den som vill att kammaren till kontraposition i voteringen om kontraposition i huvudvoteringen angående kulturutskottets hemställan i betänkandet nr 19 punkten 1 mom. 1 antar motionen nr 1137 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i förnämnda votering antagit motionen nr 1390 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Rolf Hagel begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 14
Nej - 4
Avstår - 290

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition för voteringen om kontraposition i huvudvoteringen uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående kulturutskottets hemställan i betänkandet nr 19 punkten 1 mom. 1 antar reservationen nr 1 av Georg Andersson m. fl. röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit motionen nr 1137 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Lars-Ove Hagberg begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 136
Nej - 14
Avstår - 159

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition för huvudvoteringen uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren bifaller kulturutskottets hemställan i betänkandet nr 19 punkten 1 mom. 1 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av Georg Andersson m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Georg Andersson begärde

Nr 118

Torsdagen den
13 april 1978

Stöd till idrotten

rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 160

Nej - 149

M o m. 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 1137 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Lars-Ove Hagberg begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller kulturutskottets hemställan i betänkandet nr 19 punkten 1 mom. 2 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 1137 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Lars-Ove Hagberg begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 294

Nej - 14

M o m. 3

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 1390 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Rolf Hagel begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller kulturutskottets hemställan i betänkandet nr 19 punkten 1 mom. 3 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 1390 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Rolf Hagel begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 293

Nej - 14

M o m. 4

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 2

M o m. 1

Propositioner gavs på bifall till 1:o utskottets hemställan, 2:o reservationen nr 2 av Georg Andersson m. fl., 3:o motionen nr 1137 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del samt 4:o motionen nr 1390 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då Georg Andersson begärde votering upptogs för bestämmande av kontraposition i huvudvoteringen de återstående propositionerna, av vilka den under 2:o angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan Lars-Ove Hagberg begärt votering upptogs för bestämmande av kontraposition i voteringen om kontraposition i huvudvoteringen ånyo propositionerna under 3:o och 4:o), av vilka den under 3:o förklarades ha flertalets mening för sig. Rolf Hagel begärde emellertid votering, varför följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den som vill att kammaren till kontraposition i voteringen om kontraposition i huvudvoteringen angående kulturutskottets hemställan i betänkandet nr 19 punkten 2 mom. 1 antar motionen nr 1137 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i förstnämnda votering antagit motionen nr 1390 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Rolf Hagel begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	–	16
Nej	–	5
Avstår	–	287

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition för voteringen om kontraposition i huvudvoteringen uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående kulturutskottets hemställan i betänkandet nr 19 punkten 2 mom. 1 antar reservationen nr 2 av Georg Andersson m. fl. röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit motionen nr 1137 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Lars-Ove Hagberg begärde röst-

Nr 118

Torsdagen den
13 april 1978

---

*Anslag till polisvä-
sendet, m. m.*

räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 137
Nej - 14
Avstår - 157

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition för huvudvoteringen uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren bifaller kulturutskottets hemställan i betänkandet nr 19 punkten 2 mom. 1 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av Georg Andersson m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Georg Andersson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 160
Nej - 147
Avstår - 1

M o m. 2

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 3

Utskottets hemställan bifölls.

§ 14 Anslag till polisväsendet, m. m.

Föredrogs justitieutskottets betänkanden 1977/78:27 med anledning av propositionen 1977/78:100 såvitt gäller anslag till polisväsendet jämte motioner och 1977/78:30 med anledning av propositionen 1977/78:100 såvitt gäller anslag till brottsförebyggande rådet jämte motion.

ANDRE VICE TALMANNEN:

Justitieutskottets betänkanden nr 27 och 30 debatteras i ett sammanhang och yrkanden beträffande båda dessa betänkanden får framställas under den gemensamma överläggningen.

I det följande redovisas i nämnda betänkanden endast de punkter, vid vilka under överläggningen framställts särskilda yrkanden.

Regeringen hade i propositionen 1977/78:100 bilaga 5 (justitiedepartementet) under punkten B 6 (s. 37–78) föreslagit riksdagen att till Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader för budgetåret 1978/79 anvisa ett förslagsanslag av 2 567 373 000 kr., varav 590 496 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

I detta sammanhang hade behandlats motionerna

1977/78:667 av Barbro Engman (s),

1977/78:669 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk), vari såvitt nu var i fråga hemställt att riksdagen skulle besluta uttala dels att en effektivare organisation borde skapas i kampen mot den organiserade/ekonomiska brottsligheten i huvudsaklig överensstämmelse med rikspolisstyrelsens förslag (yrkande 1), dels att en klar prioritering borde ske av tillgängliga resurser i bekämpandet av nämnda brottslighet (yrkande 2) och dels att inom ramen av begärda nya tjänster 101 tjänster avdelades för ändamålet (yrkande 3),

1977/78:990 av Lisa Mattson m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga hemställt att riksdagen beslutade dels att hos regeringen begära att de tilläggsdirektiv som utfärdats för förmögenhetsbrottsutredningen upphävdes (yrkande 1), dels att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om avkriminalisering av mindre förseelser (yrkande 2), dels att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om prioritering inom polisens verksamhet (yrkande 3), dels att hos regeringen begära skyndsamt förslag till lagstiftning om begränsning av åklagares åtalsskyldighet samt om möjlighet för polisen att lägga ned utredningar enligt vad som anförts i motionen (yrkande 4), dels att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om bekämpande av den organiserade brottsligheten (yrkande 5) och dels att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om allmänna riktlinjer för åtgärder mot den ekonomiska brottsligheten (yrkande 6), och

1977/78:994 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari såvitt nu var i fråga hemställt att riksdagen under punkt B 6 i budgetpropositionen 1977/78:100 bilaga 5 skulle avslå den begärda anslagsökningen som avsåg 130 nya polistjänster (yrkande 1).

Utskottet hemställde

1. att riksdagen beträffande medelsberäkningen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1977/78:994 i denna del (yrkande 1) till Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader för budgetåret 1978/79 anvisade ett förslagsanslag av 2 567 373 000 kr., varav 590 496 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen,

2. att riksdagen beträffande fördelningen av nya tjänster skulle avslå motionen 1977/78:669 i denna del (yrkande 3),

3. att riksdagen beträffande direktiv till förmögenhetsbrottsutredningen

Torsdagen den
13 april 1978

---

*Anslag till polisvä-
sendet, m. m.*

skulle avslå motionen 1977/78:990 i denna del (yrkande 1),

4. att riksdagen beträffande avkriminalisering av mindre förseelser skulle avslå motionen 1977/78:990 i denna del (yrkande 2),

5. att riksdagen beträffande prioritering inom polisens verksamhet skulle avslå motionen 1977/78:669 i denna del (yrkande 2) och motionen 1977/78:990 i denna del (yrkande 3),

6. att riksdagen beträffande åtalsbegränsningar m. m. skulle avslå motionen 1977/78:990 i denna del (yrkande 4),

7. att riksdagen beträffande polisiära enheter för bekämpandet av den organiserade och den ekonomiska brottsligheten skulle avslå motionen 1977/78:667 och motionen 1977/78:669 i denna del (yrkande 1),

8. att riksdagen beträffande åtgärder mot den organiserade och den ekonomiska brottsligheten skulle avslå motionen 1977/78:990 i denna del (yrkande 5 och yrkande 6).

Följande tre reservationer hade avgivits av Lisa Mattson, Eric Jönsson, Arne Nygren, Lilly Bergander, Kerstin Andersson i Kumla, Hans Pettersson i Helsingborg och Martin Segerstedt (samtliga s):

1. beträffande direktiv till förmögenhetsbrottsutredningen, vari reservanterna ansett att utskottet under 3 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1977/78:990 i denna del (yrkande 1) gav regeringen till känna vad reservanterna anför i detta hänseende,

2. beträffande prioritering inom polisens verksamhet, vari reservanterna ansett att utskottet under 5 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1977/78:990 i denna del (yrkande 3) och med anledning av motionen 1977/78:669 i denna del (yrkande 2) gav regeringen till känna vad reservanterna anför i detta hänseende,

3. beträffande åtgärder mot den organiserade och den ekonomiska brottsligheten, vari reservanterna ansett att utskottet under 8 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1977/78:990 i denna del (yrkande 5 och yrkande 6) gav regeringen till känna vad reservanterna anför i detta hänseende.

Vid denna punkt hade fogats ett särskilt yttrande beträffande åtalsbegränsningar m. m. av Lisa Mattson, Eric Jönsson, Arne Nygren, Lilly Bergander, Kerstin Andersson i Kumla, Hans Pettersson i Helsingborg och Martin Segerstedt (samtliga s).

Justitieutskottets betänkande nr 30

Punkten 1 (Brottsförebyggande rådet: Förvaltningskostnader)

Regeringen hde i propositionen 1977/78:100 bil. 5 (justitiedepartementet) under punkten A 10 (s. 18–25) föreslagit riksdagen att till Brottsförebyggande rådet: Förvaltningskostnader för budgetåret 1978/79 anvisa ett förslagsanslag av 3 568 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionen 1977/78:669 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk), vari såvitt nu var i fråga hemställt att riksdagen skulle besluta uttala att en skyndsam övergripande granskning borde göras av gällande lagstiftning med förtur för de frågor som hade samband med den ekonomiska och den organiserade brottsligheten (yrkande 4).

Anslag till polisväsendet, m. m.

Utskottet hemställde

1. att riksdagen till Brottsförebyggande rådet: Förvaltningskostnader för budgetåret 1978/79 anvisade ett förslagsanslag av 3 568 000 kr.,
2. att riksdagen beträffande lagstiftningsöversyn rörande den ekonomiska och den organiserade brottsligheten skulle avslå motionen 1977/78:669 i denna del (yrkande 4).

ARNE NYGREN (s):

Herr talman! Bekämpandet av den organiserade och den ekonomiska brottsligheten måste ges hög prioritet. Den meningen upprepas på flera ställen i regeringens budgetproposition i år.

Om den målsättningen är också – om man får döma av det betänkande vi nu behandlar – såväl socialdemokrater som borgerliga ledamöter i justitieutskottet överens. Men längre än så sträcker sig inte enigheten! När utskottet skulle ta steget över från den väl formulerade målsättningen till konkreta förslag på åtgärder räckte inte viljan och orken till i det borgerliga lägret. Därför har utskottet hamnat i delade meningar när det gäller åtgärder som samhället snabbt kan vidta i kampen mot denna brottslighet.

Nu är denna borgerliga inställning inte ny. Jag skulle kunna redovisa en serie av borgerliga avslag på åtgärder som på senare tid förts fram från socialdemokratiskt håll, direkt riktade mot den organiserade och den ekonomiska brottsligheten. Viljan har gjort halt på tröskeln till åtgärder!

Det vanligaste borgerliga argumentet – främst från moderat håll – för avslag har varit att åtgärderna skulle hota rättssäkerheten och den personliga integriteten. Vilken integritet och rättssäkerhet skulle hotas?

Vad åtgärderna syftat till har ju varit att få praktiska möjligheter att komma åt den lilla grupp som inte vill acceptera de regler och värderingar som alla andra i samhället solidariskt följer. Problemet, som vi vill angripa, är att spelrummet och rättssäkerheten för denna grupp i dag är alltför stort.

De senaste dagarna har vi allvarligt påmint om hur den organiserade brottsligheten har vuxit till en omfattande och svårangripbar näringsverksamhet. Polisrazzior i Stockholm för ett par dagar sedan blottade hur skumma fastighetsaffärer, kopplade samman med en omfattande bordell- och kopplebrottslighet, har givit ansvarslösa profitörer miljoninkomster på en verksamhet som bl. a. drivit hundratals flickor ut i samhällets träskmarker.

Brottslighet av det här slaget redovisade vi som exempel i vår riksdagsmotion 990 som väcktes i januari av den socialdemokratiska justitieutskottsgruppen. Vi krävde snabba, konkreta åtgärder mot den organiserade och den ekonomiska brottsligheten.

Torsdagen den
13 april 1978

*Anslag till polisvä-
sendet, m. m.*

I motionen exemplifierade vi också att den organiserade brottsligheten har många andra kopplingar, bl. a. att den allvarliga narkotikahandeln har djupa kanaler till de ökade kapitalvarustölderna och den växande häleriverksamheten.

Vi har sedan dess också fått bevis för hur häleriet i betydande omfattning under täckmantel av affärsverksamhet har anknytning till handel med skrot, antikviteter och begagnade bilar. I vår motion erinrar vi också om hur häleriverksamheten i sin tur har direkt koppling till den utsmuggling av begagnade bilar, konst, antikviteter, pälsar m. m. som vi vet förekommer i betydande omfattning.

Exemplen visar även att det finns klara samband mellan den organiserade och den ekonomiska brottsligheten. Den totala omfattningen av denna brottslighet torde vara omöjlig att beräkna. Uppgifter har förekommit om att enbart den ekonomiska brottsligheten skulle omsluta ca 20 miljarder kronor på ett år. Även om vi tar den uppgiften med en viss försiktighet råder det inget tvivel om att den ekonomiska brottsligheten, framför allt i form av skattebrott, medför ekonomiska förluster som många gånger överstiger vad den traditionella brottsligheten tillfogar människorna i vårt land.

I vår motion har vi nämnt många exempel på denna form av brottslighet. Vi har påmint om hur det finns företagare som satt i system att köra sina bolag i botten, ta ut avkastningen, flytta över resttillgångar i nystartade bolag och så låta det gamla företaget gå i konkurs. Kvar efter dessa skumma transaktioner blir skatteskulder samt skulder till fordringsägare och för de anställda i många fall förlust av jobben och andra efterräkningar. Många löntagare har också drabbats av obetalda sociala avgifter och skatteskulder efter anställningar hos skumma företagare på den grå eller den svarta marknaden.

Hur stora skador samhället och enskilda orsakas av de många brotten mot arbetsmiljö- och miljöskyddslagstiftningen torde det vara omöjligt att beräkna.

Svart handel med hyresfastigheter bedrivs bevisligen av många mäklare och ett stort antal fastighetsägare – med hyresgästerna som stora förlorare.

För några dagar sedan berättade ett borgerligt kommunalråd i Stockholms närhet ogenerat i TV att han för sin kommuns räkning var beredd att anlita den svarta och den grå kreditmarknaden, trots att han måste veta att den som regel får sitt kapital genom olagliga affärer och undanhållen beskattning. Den klara kopplingen mellan skattebrottsligheten och valutabrotten har vi också med många exempel påvisat i den socialdemokratiska justitieutskottets motion nr 990.

På punkt efter punkt har man, som jag tidigare nämnt, under senare tid från borgerligt håll sagt nej när vi fört fram förslag om åtgärder för att täppa till luckorna i lagstiftningen och skapa praktiska möjligheter att kontrollera och komma åt denna brottslighet. Nej säger man också nu från borgerligt håll i justitieutskottet till de åtgärder som vi vill begära av regeringen.

Vad regeringen föreslår i årets budgetproposition är att sammanlagt 60 polistjänster i år skall avdelas för arbete med utredning av narkotikabrott och

för annat bekämpande av den organiserade och den ekonomiska brottsligheten.

Det är en markering, som vi också instämt i från socialdemokratiskt håll.

Men någon särskild anledning att yvas över att 60 av vårt lands 16 000 polistjänster avdelas speciellt för denna brottsbekämpning finns inte.

I övrigt har regeringen och den borgerliga majoriteten i utskottet nöjt sig med en viss kursverksamhet som genomförs på åklagarsidan och det utredningsuppdrag som brottsförebyggande rådet fått, att bl. a. överväga formerna och riktlinjerna för en övergripande granskning av lagstiftningen mot denna brottslighet.

Vi socialdemokrater i justitieutskottet har, med hänvisning till vår gruppmotion 990, sagt att vi vill bekämpa denna brottslighet med många andra samhällsåtgärder än avdelade polistjänster.

Vi har begärt att det skall ske genom ökade insatser av revisorer, skattemyndigheter, tull, riksbank, bankinspektion m. m. Vi vill också att kampen mot denna brottslighet skall föras genom att straffbestämmelserna ändras, men i ännu högre grad genom åtgärder som direkt försvårar förutsättningarna för denna brottslighet.

Vi har i exemplifieringen på åtgärder i vår reservation nämnt behovet av översyn av konkurslagstiftningen, åtgärder för att säkerställa skatt vid entreprenader m. m. Vi har upprepat kravet på en allmän lag mot skatteflykt, och vi kräver ett samlat grepp från regeringen för att åstadkomma det nödvändiga samarbetet i kampen mot denna brottslighet mellan bl. a. polis- och åklagarväsendet, tull- och skatteväsendet, riksbanken och bankinspektionen.

Vi vill utvidga kravet på utbildningsinsatser för utredningspersonal, och vi kräver i reservationen åtgärder för stöd och hjälp till den organiserade brottslighetens offer: narkotikamissbrukare, prostituerade m. fl.

Vi anser att insatser av detta slag brådskar! Men det tycker tydligen inte den borgerliga majoriteten i justitieutskottet, som har avvisat våra förslag.

Nära samband med frågan om insatser mot den organiserade och den ekonomiska brottsligheten har också en annan av våra reservationsfrågor – prioritering av polisresurser.

Departementschefen har i budgetpropositionen tagit avstånd från en sådan prioritering. Han menar att det bör vara den lokala polisorganisationen som skall avgöra mot vilka arter av brottslighet resurserna i första hand bör sättas in.

Vi delar meningen att prioriteringen ytterst bör ske lokalt, men vi anser inte att detta hindrar att riksdagen i en så viktig fråga får tillfälle att i stort bedöma inriktningen av den brottsbekämpande verksamheten i vårt land.

Vi har därför krävt att regeringen årligen, i anslutning till förslaget om anslag till polisväsendet, skall analysera brottsutvecklingen och redovisa sina bedömningar i frågor om huvudinriktningen av polisens brottsbekämpande resurser.

Vi har också från socialdemokratiskt håll reserverat oss mot de ändrade

Torsdagen den
13 april 1978

*Anslag till polisvä-
sendet, m. m.*

direktiven för förmögenhetsbrottsutredningen. men om detta skall Lilly Bergander tala senare.

Mycket i övrigt om polisens arbete, som det funnits anledning att ta upp i dag, behandlas just nu i 1975 års polisutredning, som beräknar att lämna förslag under senare delen av detta år. Jag avstår därför från att ta upp ytterligare frågor i dag.

Låt mig till sist, herr talman, få avge en mera principiell deklaration i anslutning till denna fråga.

Politik är att vilja, är ett påstående som Olof Palme har myntat. Vill man åstadkomma förändringar, så måste det till en viljeinriktning som planerar långsiktiga åtgärder, men som också varje dag i varje situation där så behövs vidtar åtgärder som leder utvecklingen i önskad riktning. Det räcker inte med välformulerade målsättningar. Det räcker inte med långdragna utredningar. Vill man förändra, då måste man också handla.

Däri ligger skillnaden mellan socialdemokraternas och de borgerligas inställning till kampen mot den organiserade och den ekonomiska brottsligheten. Vi vill sätta in åtgärder – snabba åtgärder. Det vill man inte från borgerligt håll.

Med detta vill jag, herr talman, yrka bifall till reservationerna 2 och 3 i justitieutskottets betänkande nr 27.

LILLY BERGANDER (s):

Herr talman! I reservationen nr 1 till justitieutskottets betänkande nr 27 yrkar vi socialdemokrater att riksdagen återkallar de tilläggsdirektiv som den borgerliga regeringen givit till förmögenhetsbrottsutredningen. För att inga missförstånd skall uppstå vill jag poängtera att det inte gäller den organiserade ekonomiska brottsligheten. Vad det gäller är att förmögenhetsbrotten och de straffrättsliga åtgärderna i samband med dessa skall jämföras med i första hand de s. k. moderna brotten, t. ex. skatte- och valutabrott, brott mot bestämmelser om arbetarskydd eller mot miljö- och naturvårdsintressen.

Synen på förmögenhetsbrotten är också mycket viktig sett ur ett vidare perspektiv. Det är dessa brott som antalsmässigt helt dominerar. Vill man ha en annan prioritering är det därför nödvändigt att ge de vanliga förmögenhetsbrotten ett lägre straffvärde. Det är också helt klart att många av de s. k. moderna brotten är mera skadliga både för samhället och för enskilda människor än de traditionella förmögenhetsbrotten. Straffsatserna avspeglar också den värdering riksdagen har på straffvärdigheten av de olika brotten, och självfallet arbetar polisen i enlighet härmed. Om således regeringen inte är beredd att klart göra en prioritering när det gäller de vanliga förmögenhetsbrotten, då hjälper inget vackert tal om att man vill bekämpa den ekonomiska brottsligheten.

Men finns det då inte risker i samband med att man sänker straffnivåerna för de vanliga förmögenhetsbrotten? Jag tror inte det. Om vi bortser från de allra grövsta brotten på det här området, som naturligtvis skulle bestraffas hårt även i fortsättningen, är effekterna av fängelsestraffen främst allmänpreventiva. Jag är för min del övertygad om att den preventiva effekten är lika

stor om straffet är åtta eller fyra månaders fängelse. Syftet är ju att klart markera samhällets avståndstagande till denna typ av brott, och det kan man göra – vid behov också kraftfullt – inom ramen för väsentligt lägre straffskalor än vad som gäller i dag.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till reservation nr 1.

BERTIL MÅBRINK (vpk):

Herr talman! Vi har i motionen 994 yrkat avslag på förslaget att 130 nya polistjänster skall inrättas. Vi föreslår i stället att de medel som skulle ha använts härför skall gå till bl. a. frivården. Vi har ställt dessa förslag utifrån grundsatsen att skärpta straff och flera poliser inte löser brottslighetens problem. Man måste i stället satsa mer på att angripa brottslighetens orsaker: den sociala utslagningen och den ojämlikhet som dömer allt fler till desperat hopplöshet. Brottsligheten har också sin orsak i den hets, stress och utslagning som följer av ett samhälle baserat på kommersialism och profitjakt. Detta kommer man inte åt med flera poliser. Eftersom statsbudgetens medel är begränsade, står flera polistjänster i motsättning till andra insatser. Vi har i motionen särskilt pekat på frivården, som dock skall diskuteras i annat sammanhang.

Samtidigt är prioriteringen av polisens arbete något som bör granskas kritiskt. Den ekonomiska brottsligheten frodas. Hämningslösa profithajar ställer upp såsom finansärer till narkotikahandel och bordellverksamhet. Valutaffillet breder ut sig. Denna brottslighet är inte en följd av utslagning. Den utövas av en liten privilegierad grupp. Den skapar däremot utslagning och lidande. Men någon effektiv kamp mot denna brottslighet låter inte myndigheterna polisen föra. Däremot saknas aldrig polis för att övervaka demonstrationer. Det behövs en omprioritering av polisens verksamhet.

Polisapparaten har växt kraftigt under senare år. Vi vill inte medverka till att resurser som skulle göra bättre nytta mot utslagning och brottslighet inriktas på ökad repression. Jag yrkar därför, herr talman, att riksdagen beträffande medelsberäkningen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionen 1977/78:994 i denna del, yrkande 1, till Lokala polisorganisationen för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 2 557 000 000 kr., varav 588 milj. kr. att avräknas mot automobilskattemedlen. I övrigt yrkar jag bifall till motionen 994.

BERTIL LIDGARD (m):

Herr talman! När man lyssnar till Arne Nygren, frestas man kanske lätt att tro att motsättningarna mellan majoriteten och minoriteten i utskottet i fråga om det betänkande som vi nu behandlar är större än de egentligen är. Det beror kanhända på att Arne Nygren låter så väldigt engagerad, när han talar för sin sak. Går man till handlingarna i ärendet, till den bakomliggande propositionen samt till utskottsbetänkandet och de reservationer som därtill fogats och gör jämförelser mellan vad socialdemokraterna önskar i sina reservationer och vad som är uttalat i propositionen och utskottsbetänkandet, kommer man emellertid fram till att socialdemokraterna vill detsamma som

Torsdagen den
13 april 1978

*Anslag till polisvä-
sendet, m. m.*

majoriteten i utskottet. Socialdemokraterna uttrycker sig dock på något annat sätt och piggar upp anrättningen genom att krydda det hela med sådana vanliga förstärkningsord som större effektivitet, samlat grepp och tillräcklig tyngd. Vi kan alla knepen att använda de uttrycken på ett lämpligt sätt. I själva verket finner man, om man gör de här jämförelserna, som jag tycker att man skall göra, att reservationerna är tämligen substanslösa i sakfrågorna.

Nu är det så, herr talman, att vi på den borgerliga sidan har gjort en liten arbetsfördelning mellan oss, och jag skall för min del hålla mig till den särskilda reservationen om ändrade direktiv till förmögenhetsbrottsutredningen. Reservanterna ställer sig kritiska mot de tilläggsdirektiv som justitieminister Romanus lämnade i januari i fjol och som i huvudsak innebär att utredningen skall bedriva sitt arbete allsidigt och förutsättningslöst och utan att vara bunden av de anvisningar om utredningsarbetets slutresultat som den tidigare justitieministern angivit i sina direktiv.

Om jag skulle våga mig på att göra en liten tolkning av vad som sades om vad man nu borde göra i sammanhanget, så vill jag säga att jag fick en känsla av att socialdemokraterna nu genom Lilly Bergander har gått litet längre än de trots allt försiktiga formuleringar som justitieminister Geijer använde. Nu vill socialdemokraterna snäva in på allsidigheten och förutsättningslösheten i utredningsarbetet, och man vill inskränka utredningen till det rätt noggrant preciserade beställningsarbete som justitieminister Geijer gav anvisningar om.

När de ursprungliga direktiven kom till föranledde de en debatt här i kammaren i anslutning till bl. a. en moderat partimotion. Motionärerna reagerade mot direktivens ensidighet och förklarade sig vilja i fortsättningen liksom hittills slå vakt om regler som möjliggör för individen i en alltmer krävande och farofylld värld att känna lugn och trygghet, inte minst i sitt hem – det var ju aktuellt vid det tillfället.

Om man nu ser till den socialdemokratiska motion som ligger till grund för reservationen, så måste jag säga att jag tycker att den på en central punkt brister i logik. Å ena sidan talar man med till synes all önskvärd tydlighet och kraft om att, som det står "Någon ändring i fråga om utformningen av de grundläggande reglerna om egendomsbrott är därför inte möjlig. Stöld och bedrägeri kommer", säger man, "att vara straffvärda handlingar också i framtiden." Det är mycket bra att man säger detta. Men sedan blandar man plötsligt in polisens och domstolarnas verksamhet, och så säger man någonting som tyder på ett visst missnöje med förhållandena. Man säger att den verksamhet som bedrivs i domstolarna och av polisen är "i alltför hög grad koncentrerad kring egendomsbrotten". Det framgick också av det anförande som jag åberopade nyss.

Den faktiska innebörden av det missnöje som ligger i den meningen är – det framgick också av vad Lilly Bergander sade – att man vill ge polis och domstolar tillfälle att prioritera andra frågor. Men om man nu så starkt som socialdemokraterna gör stryker under att stöld och bedrägeri är straffvärda handlingar, så förstår jag inte riktigt hur man skall nå sådana processekonomiska vinster att man skulle få utrymme för den andra verksamheten, som vi

helt är överens om att det behöver ges utrymme åt.

Jag tror inte att man uppnår det socialdemokraterna vill genom att ändra på straffvärdet. Stöld, bedrägeri och vad det nu är för någonting är straffvärda handlingar, och det ankommer på polis, åklagare och domstolar att handlägga de ärendena i stort sett i den ordning som de flyter in och kommer under myndigheternas bedömning. Man kommer med andra ord inte ifrån den situation som socialdemokraterna kritiserar, om man menar allvar med sin bekännelse till den enskildes integritet. Menar socialdemokraterna allvar med talet om att sådana ingrepp i den personliga integriteten som egendomsbrott riktade mot enskilda personer måste motverkas? Menar ni allvar med det? Är det inte snarare så att ni fortfarande är påverkade av den gamla socialistiska tesen att egendom är stöld, att egendomsbrott inte är särskilt intressanta från socialistiska utgångspunkter och att det därför inte gör så mycket om man genom att ändra på straffsatserna kommer därhän att många sådana brott inte blir föremål för åtal?

Tror förresten socialdemokrater själva på den tes som ni för fram i motionen, att den som tänker begå en stöld eller liknande brott för ekonomisk vinning skulle känna sig mer avskräckt av tanken på ett bötesstraff än på ett fängelsestraff? De böter som vederbörande eventuellt skulle ådömas tänker han säkert inte betala. Avskaffar vi då förr eller senare bötesförvandlingsbestämmelserna, så har han ju inte ens ett mycket avlägset hot om fängelsestraff hängande över sig.

Även om det i sak är riktigt att rättsskipningen i vårt land är starkt belastad med hanteringen av egendomsbrott vill jag, med anledning av motionens tal om koncentration i alltför hög grad, säga att jag undrar om de många människor som blir utsatta för brottslig verksamhet av detta slag, t. ex. här i Stockholm, verkligen har en känsla av att poliser, åklagare och domare är särskilt koncentrerade på deras problem. Uppklarningsprocenten är ju beklagligt låg. Jag har personlig erfarenhet från tre olika fall under de två senaste åren, då jag har haft anledning att vända mig till polisen, så jag vet faktiskt vad jag talar om när jag säger att det inte är så bra ställt på detta område.

Från majoritetens sida har vi avvisat det socialdemokratiska yrkandet om insnävning av direktiven till förmögenhetsbrottsutredningen, och vi har motiverat det med att det kommer att ske en samlad översyn av förmögenhetsbrotten genom denna utredning. Man kan förvänta att de frågor som finns upptagna i motionen rörande egendomsbrottens straffvärde i förhållande till andra brott blir allsidigt och förutsättningslöst utredda av utredningen med de direktiv som föreligger. Vi i utskottsmajoriteten har tyckt att det är nödvändigt för statsmakternas fortsatta ställningstagande till dessa lagstiftningsfrågor att en sådan utredning görs. Jag kan personligen tillägga att jag tycker det alltid är principiellt värdefullt att man för dem som i olika sammanhang skall fatta beslut tar fram ett beslutsunderlag som är så allsidigt och förutsättningslöst utarbetat som möjligt. Jag tror att slutprodukten av ett arbete blir bäst på det sättet.

I sak är jag emellertid inte övertygad om att en lösning i nära anslutning till

Torsdagen den
13 april 1978

*Anslag till polisvä-
sendet, m. m.*

dåvarande justitieministern Geijers direktiv är särskilt fördelaktigt för de enskilda människorna vare sig i deras egenskap av individer eller som medborgare i samhället.

Jag skall här inte göra något förhandsuttalande om huruvida det s. k. straffvärdet när det gäller ekonomisk brottslighet, som i första hand drabbar samhället men därigenom också individerna, bör bibehållas på nuvarande nivå eller höjas – eller kanske sänkas. Det senare är väl inte särskilt troligt. Vad som däremot förefaller mig föga rimligt och rationellt är att i en tid när brottskurvan för förmögenhetsbrott pekar uppåt vidta åtgärder som skulle sänka straffvärdet för dylika brott.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan på alla punkter, vilket innebär avslag på reservationerna.

ARNE NYGREN (s) kort genmäle:

Herr talman! Det är ingalunda några korta och allmänna formuleringar som skiljer oss åt, herr Lidgard.

Vad som skiljer socialdemokraterna och de borgerliga i fråga om insatser mot den organiserade och den ekonomiska brottsligheten är att ni i hög grad förlitar er på de föreslagna nya polistjänsterna, den anmälda kursverksamheten och det utredningsarbete som pågår i brottsförebyggande rådet.

Vi går längre och föreslår en rad konkreta åtgärder som bör kunna sättas in omedelbart och som vi vill att riksdagen skall begära hos regeringen. Vi säger nej till ytterligare åtgärder.

Det är där skiljelinjen går, herr Lidgard. Det skulle vara intressant att veta om utskottets ordförande menar att vi skall avvakta utredningsresultatet och invänta en ny budgetproposition, innan vi gör något utöver vad som nu föreslås.

LILLY BERGANDER (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag hade inte väntat mig att Bertil Lidgard liksom vi skulle tycka att man borde arbeta enligt f. d. justitieminister Geijers direktiv.

Men vad är det då som vi talar om? Jo, det gäller att se till att förmögenhetsbrotten inte har ett högre straffvärde än de s. k. moderna brotten. Vi vet också att resurserna måste styras. Alla känner vi till att polisen har en mängd vakanta tjänster som det inte varit möjligt att tillsätta. Då är det ju viktigt att de resurser som finns används effektivt. Enligt vår åsikt borde en större del av dessa resurser styras över för bekämpning av den ekonomiska brottsligheten. Därmed är inte sagt att vi anser att den enskilde inte skall kunna känna trygghet. Jag tror emellertid inte att detta är beroende av om vi har ett ettårigt straff eller ett straff på kanske fyra månader. Jag tror också att man i viss utsträckning kan använda ett bötesstraffföreläggande och nå precis samma resultat. Vad är då ett brott mot samhället? Jo, det är ju ett brott mot oss alla, eftersom samhället består av individer.

BERTIL LIDGARD (m) kort genmäle:

Herr talman! Jag skall ge Arne Nygren ett mycket rakt svar på frågan till mig.

Jag tycker att man i alla sammanhang skall avvakta med beslut, tills man har ett beslutsunderlag, och pågående utredningar är ju avsedda att skaffa fram ett sådant beslutsunderlag. På åtskilliga punkter i propositionen har justitieministern uttryckt förhoppningar och önskemål om att utredningar som i detta sammanhang är intressanta skall kunna slutföras mycket snabbt.

Sedan sade Arne Nygren att det är stor skillnad mellan oss. I mitt tidigare anförande sade jag att man borde ha gjort jämförelser med vad som sades i propositionen 100. Gör man det kommer man fram till att det inte är så stor skillnad mellan oss. Vi har fäst oss vid att justitieministern skrivit följande:

”Detta innebär inte att jag anser att det ej behövs samordning och uppföljning av insatserna mot den organiserade och den ekonomiska brottsligheten. Tvärtom håller jag före att en sådan central samverkan fyller en viktig funktion. Jag anser emellertid att det bör ankomma på RÅ, riksskatteverket och rikspolisstyrelsen att i samråd skapa de former för samordning och uppföljning som behövs mellan dem inbördes och med andra myndigheter som särskilt berörs. Som exempel i detta hänsende kan nämnas riksbanken och kronofogdemyndigheterna.”

Detta är ju en uttalad viljeinriktning. Vad ni har lagt till i er reservation är bara några ord om ett samlat grepp i detta sammanhang, som jag inte tycker gör så förfärligt stor skillnad.

ARNE NYGREN (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag hade inte väntat att få något annat svar från Bertil Lidgard än att vi får vänta till något senare tillfälle med det som går utöver det som nu föreslås. Men som jag framhöll i mitt första inlägg behöver man inte avvakta ytterligare utredning. Det ligger redan i regeringens kansli utredningsförslag i frågor som vi har motionerat om. Låt mig bara som exempel nämna frågan om allmän lag mot skatteflykt, som varit aktuell både 1977 och 1978 och där ett utredningsförslag ligger i botten. Jag skulle kunna ta många andra exempel, där vi har framhållit nödvändigheten av olika åtgärder. Jag anförde ett exempel, och det finns – som jag nämnde i mitt huvudanförande – många andra fall där man redan nu kan vidta åtgärder.

Det skulle vara av värde, om Sveriges riksdag samlat sade ifrån att vi kräver snabba tag mot den organiserade brottsligheten och att man skall genomföra de åtgärder som redan är satta i sjön. Man skall inte försöka förhala dem ytterligare genom att säga att vi måste vänta på ytterligare utredningar innan vi vidtar några åtgärder utöver de som nu är föreslagna.

BERTIL LIDGARD (m) kort genmäle:

Herr talman! Det känns ytterligt tillfredsställande för oss moderater att höra att socialdemokraterna numera är så på alerten när det gäller brottsbekämpning. Vi har väntat länge på att ni skulle komma därtill.

Torsdagen den
13 april 1978

*Anslag till polisvä-
sendet, m. m.*

ÅKE POLSTAM (c):

Herr talman! Efter det meningsutbyte som förekommit mellan Arne Nygren och utskottets ordförande skall jag inte nu börja med att bemöta herr Nygren.

På grund av det ekonomiska läget får polisen i nästa års budget inte ut lika mycket som tidigare år. Det har helt enkelt inte gått att tillmötesgå alla väl motiverade framställningar i konkurrens med många andra och lika viktiga områden. Och ändå har rikspolisstyrelsen i hög grad redan beskurit de framställningar som gjorts i de olika polisdistrikten och länsstyrelserna. Trots allt hoppas vi, att verksamheten skall kunna bedrivas lika effektivt som tidigare. Efter hand som den ekonomiska tillväxten medger det kommer helt säkert resurserna till polisen att öka igen.

Innan jag går in på själva betänkandet vill jag erinra om att under det nu avslutade budgetarbetet har Carl Persson avgått som rikspolischef. Det ger anledning att nämna något om vad Carl Persson betytt för den svenska polisen och det svenska samhället. Han har som utredare organiserat den nuvarande statliga polisen i Sverige, och han har varit den förste rikspolischefen. I den egenskapen har han i 14 år haft ansvaret för polisverksamheten i landet. Det ansvaret och det arbetet hör säkert till de svåraste uppgifterna, men Carl Persson har verkligen klarat uppgiften, även om han emellanåt fått arbeta i motvind. Hans sätt att arbeta och att vara människa har skapat respekt och uppskattning inte bara hos den egna personalen utan även hos en bred allmänhet. Även utom Sveriges gränser har arbetet uppmärksammats, och det var ingen tillfällighet att Interpol kom att ledas av den svenske rikspolischefen. Hans motto för den svenska polisen var från början att skydda, hjälpa och ställa till rätta; och det har han arbetat för. Vid sin avgång uttalade han önskemålet att detta motto skulle få vara vägledande för det svenska polisarbetet även i framtiden. Vi i Sveriges riksdag har all anledning att instämma i denna önskan och att arbeta för att den verkligen blir infriad.

För att sedan övergå till betänkandet, så skall jag uppehålla mig vid punkten 4 som gäller den lokala polisorganisationen. Här föreslås en utökning med 130 nya polismanstjänster. Det är en låg siffra i jämförelse med tidigare år, men nu finns det inte pengar till flera. En annan anledning är vakansläget, som på många håll är besvärande. Från den synpunkten är det viktigare att nu utöka utbildningskapaciteten och kunna tillsätta de tjänster som redan finns i staten. Därför kommer antalet intagna aspiranter till polisskolan i Ulriksdal att öka. Medel till den utökade utbildningen har också beräknats i rikspolisstyrelsens stat.

Under anslaget föreslås också en organisationsförändring. Det gäller piketverksamheten i Stockholms polisdistrikt. Till grund för denna ligger ett enhälligt delbetänkande från 1975 års polisutredning. Regeringens förslag överensstämmer med utredningens och innebär att piketgrupperna organiseras med redan befintlig personal i distriktet. Grupperna skall normalt syssla med vanligt övervakningsarbete men vid behov också kunna disponeras för uppgifter av allvarlig karaktär, t. ex. vid katastrofer av olika slag, terrordåd

och bombhot. Utskottet tillstyrker organisationsförslaget.

Under anslaget kommer också frågan om bekämpandet av den ekonomiska och organiserade brottsligheten. Där specialdestineras nu 35 polismanstjänster, varav 5 tjänster är avsedda för rikskriminalen att utnyttjas för samordnande verksamhet. De 60 polismanstjänster, som Arne Nygren nämnde att man från socialdemokratiskt håll yrkat på, känner jag inte till. Jag har inte kunnat återfinna detta i motionen och inte heller i betänkandet. Jag känner alltså inte till den uppgiften och kan inte bemöta den mera av den anledningen.

Det råder inte några delade meningar om behovet av särskilda resurser för bekämpningen av den organiserade och ekonomiska brottsligheten. Resurstilldelningen kan givetvis diskuteras. Kunde vi få medel till en större satsning redan nu, så skulle vi vara enbart tacksamma. Men det är ont om pengar och samtidigt kan det vara välbetänkt att bygga upp denna verksamhet etappvis. Polisens organisationsformer är dessutom föremål för överväganden i 1975 års polisutredning. I avvaktan på resultat av denna skulle det vara mycket olyckligt om riksdagen nu fastställer en organisation som inte passar in i ett större sammanhang. Det räcker nu med att placera de nya tjänsterna i de tre största städerna och att längre fram fortsätta med en ytterligare utbyggnad. Verksamheten kommer säkert inte att veta om några geografiska gränser eftersom hela landet oftast är verksamhetsfält för den här sortens brottslighet. Några svårigheter att disponera personalen i andra polisdistrikt eller län finns inte. Det var dock bl. a. en av fördelarna med förstatligandet av polisen. Tidigare var detta betydligt svårare. I dagens läge är det således mest naturligt att inordna dessa tjänster i den nuvarande organisationen.

När det gäller samarbetet mellan åklagare, tull, skattemyndighet, domstolar och polis så har departementschefen uttömmligt redogjort för det. Ett sådant samarbete har förekommit under många år utan att det varit direkt reglerat. Det ligger i sakens natur att samarbete mellan myndigheterna skall äga rum när det finns anledning till det, och nu sägs det också klart ut att så skall ske. Detta är givetvis bra. Man behöver sedan inte direkt knyta särskilda åklagare till den här verksamheten rent organisatoriskt, men såvitt jag förstår blir det ändå bara vissa åklagare som kommer att kopplas in på sådana ärenden, eftersom det kommer att krävas speciell utbildning på området. Däremot är det viktigt att en åklagare redan från början får överta ledningen av förundersökningen i sådana brottmål, oavsett om det finns något misstänkt eller ej. Departementschefen säger också detta i propositionen, och riksåklagaren är beredd att släppa till tillräckliga resurser för ändamålet. Då bör inte organisationsformen få bli en stridsfråga i riksdagen. Huvudsaken är att arbetet kommer i gång snabbt och att det leder till önskat resultat.

Vad beträffar översynen av lagstiftningen om den ekonomiska brottsligheten har det uppdragits åt brottsförebyggande rådet – såsom vi hört här förut – att arbeta med detta. Att det sker skyndsamt är angeläget, och jag har erfarit att arbetet är i gång och att intresset för ett snabbt resultat finns hos utredarna. Ledamoten av riksdagen Barbro Engman, som är en av motionärerna, sitter med i styrgruppen, vilket jag tycker borgar för att talet om ett snabbt resultat

Nr 118

Torsdagen den
13 april 1978

Anslag till polisväsendet, m. m.

inte bara skall bli ett tomt prat. Jag har ingenting emot att alla övriga åtgärder som anges i reservationen 3 kommer till stånd. De är ju redan föremål för beredning i regeringens kansli, varför riksdagen inte behöver ge regeringen till känna att regeringen skall vidta åtgärder som den redan själv tagit initiativ till. Så skulle aldrig en socialdemokrat ha gjort under en socialdemokratisk regering, och det finns då ingen anledning att göra så nu heller. Vad som är angeläget är att regeringen vidtar åtgärder på det här området, och det kommer självfallet att ske utan order från riksdagen.

I reservationen 2 tas prioriteringsfrågorna upp. Man konstaterar att de särskilda insatserna mot narkotikabrottsligheten, den organiserade brottsligheten och den ekonomiska brottsligheten ges prioritet framför insatser mot annan brottslighet. Det är självklart att de insatser som nu görs skall användas vid bekämpningen av den här sortens brottslighet, men att riksdagen därutöver skulle besluta om att allmänt inrikta polisens arbetsinsatser *främst* mot angiven brottslighet kan inte vara riktigt. Men detta klarar man i stället internt inom polisen, och den prioriteringen måste bygga på utvecklingen av den här nämnda brottsligheten.

Utskottet säger på s. 10 i betänkandet:

”Med hänsyn till den enighet som enligt vad nu sagts råder om hög prioritet när det gäller att bekämpa den aktuella brottsligheten under beaktande av att på en rad skilda områden intensifierade åtgärder redan vidtagits eller är att förvänta saknas skäl för riksdagen att göra något särskilt uttalande med anledning av de här behandlade yrkandena i motionen 990.”

Att sedan riksdagen skulle ha en mening om den brottsbekämpande verksamheten i stort har jag ingenting att erinra mot. Det ligger i sakens natur, och det får vi anledning att ta upp årligen – om inte annat så när budgeten skall behandlas.

Herr talman! I det här sammanhanget vill jag också erinra om att det redan finns ett stort antal tjänster inom den svenska polisen för utredning av den ekonomiska brottsligheten. De är placerade vid kriminalavdelningarnas bedrägerirottlar, och dessa poliser är välutbildade genom specialkurser vid polisskolan i Solna. Där pågår årligen två olika kurser om sju veckor vardera. Den ena kursen behandlar utredning av vissa förmögenhetsbrott och den andra utredning av gäldenärs- och skattebrott. Det vanliga är att dessa specialutbildade polismän genomgår båda kurserna, som omfattar 60 resp. 40 elever per år.

De som genomgår denna utbildning är väl grundutbildade och har redan förvärvat erfarenhet av sådan utredningsverksamhet. De är som regel på grund av sin duglighet på området handplockade för utbildningen och den fortsatta verksamheten i polisdistrikten.

Det här arbetet är inte nytt inom polisen. Det är bara det att denna brottslighet har utvecklat sig särskilt snabbt under senare år och tagit sådana proportioner att bekämpningen måste intensifieras. Det var därför rikspolisstyrelsen 1976 tog initiativet till arbetsgruppen mot organiserad brottslighet, den s. k. AMOB-utredningen. Bakgrunden var de olika brott som tidigare redovisats här i dag, bl. a. de brott som Mr X varit misstänkt för. I lunchekot i

dag fick vi höra att Mr X nu skall åtalas efter en av de största skatteutredningarna i det här landet. Den utredningen har utförts av den personal som i åratal sysslats med sådant arbete, och det har de klarat bra. Vi får alltså akta oss för att underskatta redan befintlig personal, som på det här området måste fortsätta sitt arbete.

De nu inrättade tjänsterna skulle vara ett slag i luften om de ensamma skulle överta hela ansvaret för detta utredningsarbete. Detta är ytterligare en bidragande orsak till att man inte nu skall skapa någon ny organisation utanför den redan befintliga. Det finns nämligen risk för att vi annars skulle förlora många dugliga utredningsmän, och det har vi inte råd med om vi vill få bukt med den här allvarliga brottsligheten. Det är säkert detta som bl. a. har påverkat de fackliga organisationernas ställningstagande och kan absolut inte ses som något slags bypolitik. Vi brukar ju lyssna på facket. Vi bör nog göra det även i en sådan här fråga; det är i alla fall fackets personal som skall göra jobbet.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till justitieutskottets hemställan i betänkandet nr 27 på alla punkter.

Under detta anförande övertog förste vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

ARNE NYGREN (s) kort genmäle:

Herr talman! Får jag bara till herr Polstam för allmän information säga att de 60 polistjänster jag talade om nämns på s. 7 i bil. 5 till budgetpropositionen. Jag ber alltså herr Polstam att läsa på i budgetpropositionen.

Jag blev inte förvånad när herr Polstam anslöt sig till den moderata linjen om att det inte finns mycket mer att göra här. Jag skulle då vilja ställa tre frågor rakt och konkret till herr Polstam, och jag skulle vara tacksam att få tre lika raka och konkreta svar.

1. De borgerliga, herr Polstam inräknad, sade nej till socialdemokraternas motion om stickprovskontroll för att förhindra valutasmuggling. Det var ett krav som också riksbanksfullmäktige stod bakom, och det var ett krav som låg i linje med kampen mot den organiserade ekonomiska brottsligheten. Varför sade ni nej?

2. Den borgerliga majoriteten i riksdagen sade nej till en socialdemokratisk proposition om ändringar i konkurslagen för att komma till rätta med de s. k. fattigkonkurserna. Jag frågar herr Polstam rakt på sak: Varför sade herr Polstam och övriga borgerliga i denna kammare nej?

3. Regeringen har inte trots socialdemokratiskt motionerande under två år i rad gjort något av den skatteflyktsklausul som ligger färdig och utredd sedan ett par år tillbaka. Jag frågar herr Polstam: Varför gör man ingenting om man verkligen vill göra vad som är möjligt? Det ligger förslag, herr Polstam, men det händer ingenting med förslagen, och det var därför vi från socialdemokratiskt håll begärde att riksdagen skulle göra en beställning om att dessa förslag skall fram.

Nr 118

Torsdagen den
13 april 1978

Anslag till polisväsendet, m. m.

Torsdagen den
13 april 1978

Anslag till polisvä-
sendet, m. m.

ÅKE POLSTAM (c) kort genmäle:

Herr talman! Jag har inte nu något minne av hur dessa förslag behandlades. Men det finns ju som herr Nygren säger förslag i regeringens kansli, och jag utgår från att departementschefen kan svara på om det kommer att hända någonting där eller inte. Jag har inga uppgifter att lämna herr Nygren om det i dag.

ARNE NYGREN (s) kort genmäle:

Herr talman! Det må jag säga var en verklig överraskning, herr Polstam. Med konkreta exempel har jag bevisat att herr Polstam varit med om att här i kammaren gå emot förslag till åtgärder som skulle ha kunnat innebära skärpt kamp mot den organiserade och den ekonomiska brottsligheten, och då säger herr Polstam att han inte vet varför han röstade emot de förslagen. Det var en verklig överraskning att få höra detta från en ledamot av riksdagens justitieutskott.

Herr Polstam säger att det ligger förslag i regeringens kansli. Får jag uppfatta detta, herr Polstam, som en adress till departementschefen att plocka fram t. ex. förslaget till skatteflyktslag och lägga det på riksdagens bord enligt det socialdemokratiska kravet två år i rad?

ÅKE POLSTAM (c) kort genmäle:

Herr talman! Jag är inte övertygad om att herr Nygren har rätt när det gäller behandlingen av de tidigare ärendena, men vi skall titta på det. Då får vi nog anledning att återkomma.

Som jag sade tidigare kommer inte jag att gå emot ett förslag till exempelvis skatteflyktslagstiftning, som herr Nygren vill ha igenom. Jag är övertygad om att departementet kommer att lägga fram ett sådant förslag – vi behöver inte göra det motionsvägen.

Förste vice talmannen anmälde att Arne Nygren anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

Justitieministern SVEN ROMANUS:

Herr talman! Med anledning av vad som här uttalats om konkurslagstiftningen och de frågor som ställts kan jag säga att efter riksdagens beslut lämnades tilläggsdirektiv till konkurslagskommittén. Detta har resulterat i att ett nytt förslag är under utarbetande med sikte på att inom kort kunna remitteras till lagrådet. I tilläggsdirektiven togs särskilt upp att kommittén under sitt fortsatta arbete skall överväga åtgärder för att förhindra de försök som kan förekomma att använda konkursinstitutet på ett icke önskvärt sätt. Det är bl. a. institutet konkurskarantän som kommittén skall se på. Det kan också ifrågakomma andra åtgärder i samma riktning.

Beträffande en lagstiftning med en allmän skatteflyktsklausul förelåg redan under den gamla regeringens tid ett sådant förslag, men det framlades inte av den gamla regeringen. Det är klart att detta förslag nu ligger i den nuvarande regeringens kansli, och frågan om det skall föreläggas riksdagen är nu under övervägande inom regeringen.

ARNE NYGREN (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag ber att få tacka departementschefen för det här beskedet. Om det inte skulle bli något annat resultat av debatten, så har vi ju ändå fått besked på en punkt. Jag tycker det är värdefullt att ha fått veta att det finns ett förslag på gång till konkurslagstiftning. Ibland lönar det sig att driva på. Det är vad vi har gjort under ett par års tid.

När det gäller förslaget till skatteflyktsklausul vill jag nämna att det var under bearbetning i departementet vid regimskiftet. I en partimotion, undertecknad av Olof Palme m. fl., motionerade vi socialdemokrater i januari månad i fjol om att förslaget skulle verkställas. Vi har kravet med nu också i ett av de förslag som just nu behandlas. Vi får hoppas att de här påstötningarna under ett par år från vår sida leder till att det även här kan komma ett förslag. Det skulle vara välkommet.

BJÖRN KÖRLOF (m):

Herr talman! I den allmänna debatten har uttrycken "organiserad brottslighet" och "ekonomisk brottslighet" fått fotfäste utan att man alltid har gjort riktigt klart för sig vad man menar med dem. Även om det görs försök, såväl i rikspolisstyrelsens rapport om dessa ting som i brottsförebyggande rådets remissvar på rapporten och i budgetpropositionen, menar de ordval man här gör till en viss försiktighet. Försiktigheten bör, tycker jag, ha sin grund däri – och det hoppas jag att det råder allmän enighet om – att brottsliga handlingar av olika slag skall kallas för det endast och allenast om de återfinns som brott i brottsbalken eller i sanktionsbestämmelser i andra lagar. Att det härutöver förekommer aktiviteter som utan att vara bestraffningsbara ändå kan framstå som moraliskt eller politiskt eller etiskt tvivelaktiga är en annan sak. Det senare förhållandet kan ligga till grund för en diskussion om att man bör kriminalisera sådana handlingar. Den diskussionen bör i så fall grundas på ett ordentligt utredningsmaterial.

Här kommer man in på ett annat förhållande, som också menar till en viss försiktighet. Det är att kunskapen om det som kallas för organiserad och ekonomisk brottslighet trots allt är begränsad. Att vi i grova drag känner till omfattningen och arten av den har redan nu föranlett betydande aktivitet och satsningar från regeringens sida, men en viktig utgångspunkt bör ändå vara, om satsningarna skall få effekt, att kunskapen skall fördjupas. Allmänt sett har jag ingen erinran mot den beskrivning av den här brottsligheten som Arne Nygren gav, men jag tycker ändå att det är viktigt att vi har klart för oss hur förgrenad den är, hur djup den är, vilka aktiviteter som pågår och vilka som är inblandade.

En synpunkt till av allmän karaktär vill jag gärna tillägga innan jag närmare går in på att kommentera den socialdemokratiska reservationen rörande de här frågorna. I den allmänna debatten, och även i motioner som utskottet här haft att behandla, ställer man organiserad och ekonomisk brottslighet mot vad man kallar "traditionell" brottslighet, och mot bakgrund av en värdering av vådorna och följderna av dessa argumenterar man för en omprioritering av polisens resurser till förmån för en satsning på att bekämpa den organiserade

Nr 118

Torsdagen den
13 april 1978

Anslag till polisvä-
sendet, m. m.

Torsdagen den
13 april 1978

---

*Anslag till polisvä-
sendet, m. m.*

och ekonomiska brottsligheten.

Ordet "traditionell" har i detta sammanhang en litet försåtlig klang, som inbjuder till att förringa vad det här handlar om. Vad man här kallar för traditionell brottslighet innebär bl. a. följande: grov misshandel och misshandel, som ända sedan mitten av 1960-talet kraftigt ökat, rån med alltmer ökat inslag av väpnat rån, inbrott som också kraftigt ökat sedan 1960-talet, biltillgrepp, stöld, skadegörelsebrott. Denna typ av brottslighet drabbar oftast enskilda människor direkt och får därför stor inverkan på medborgarnas uppfattning om tryggheten och säkerheten i samhället. Även om man kanske erkänner att den organiserade och ekonomiska brottsligheten i vårt samhälle har omfattande och upprörande effekter, måste man enligt min uppfattning alltid hålla i minnet att den enskilde medborgare som genom ett våldsbrott drabbas av långvarigt psykiskt och fysiskt lidande har rätt att av vårt samhälle få detta brott erkänt som ett allvarligt brott och inte få det åsatt beteckningen "traditionellt".

Den socialdemokratiska reservationen nr 3 till utskottsbtänkandet nr 27, som avser åtgärder mot den organiserade och ekonomiska brottsligheten, ger uttryck för en allmän klagan över att det görs för litet och att det sker för långsamt. Konkret anvisar reservationen mycket litet utöver propositionens förslag. Reservanterna hävdar att propositionens förslag till insatser inte möjliggör den effektivitet som är nödvändig och att det erfordras ett "samlat grepp" från regeringens sida för att åstadkomma samordningar och samarbete mellan de olika myndigheter som berörs. Frågan om polisens organisation och samverkan med andra myndigheter berörs utförligt i propositionen, där bl. a. ingående redovisas remissutfallet på rikspolisstyrelsens förslag. Av detta kan man t. ex. utläsa att remissinstanserna har delade meningar om den organisationstruktur inom polisen som erfordras för att bekämpa den nu aktuella brottsligheten. Bl. a. har samtliga länsstyrelser avstyrkt rikspolisstyrelsens förslag på en mycket viktig punkt och föreslår att man avvaktar polisutredningens resultat. Organisationsmodellen är alltså inte självklar exempelvis från effektivitetssynpunkt och samverkanssynpunkt.

Mot den bakgrunden framstår reservanternas krav på vad man kallar "ett samlat grepp" som litet väl enkelt. För egen del tycker jag att den organisation som byggs upp för att bekämpa den djupt allvarliga brottslighet vi nu talar om skall ha sin grund i en väl förankrad syn hos olika myndigheter och personalorganisationer på hur man bäst utnyttjar de resurser som finns. Det kan ligga en fara i att, som jag tyckte Arne Nygren ville göra, hetsa fram en organisation som sedermera visar sig vara mindre ändamålsenlig. Åke Polstam uttryckte också den kloka tanken att det är välbetänkt att bygga upp organisationen etappvis.

Reservanterna hävdar att, utöver vad propositionen innehåller, särskild uppmärksamhet måste ägnas frågan om utbildning av polispersonalen och frågan om medverkan i utredningar av särskilda sakkunniga, främst revisorer. Jag förstår inte riktigt vad det är reservanterna vill ha utöver vad som står i propositionen, där det framhålls att det är viktigt att polismännen får särskild utbildning för dessa uppgifter, som delvis är nya, och att det

kommer att finnas behov av särskild expertis. Vad har reservanterna härutöver för krav?

Reservanterna framhåller vidare vikten av att offren för den organiserade brottsligheten ges stöd och hjälp från samhällets sida. Återigen ställer man kravet på vad man kallar för "ett samlat grepp" för insatser för framför allt narkotikamissbrukare och prostituerade. Även om jag självfallet delar uppfattningen att de enskilda mänskliga offren för den organiserade brottsligheten av oss kräver betydande insatser, insatser som regeringen allvarligt söker åstadkomma, är det väl angeläget att understryka att offren för organiserad brottslighet är alla medborgare i samhället.

Regeringen har allvarligt tagit itu med narkotikaproblemet genom ledningsgruppen för narkotikafrågor och proposition 105 till årets riksdag om åtgärder mot narkotikamissbruk. Prostitutionsutredningen har ett brett uppdrag att kartlägga omfattningen och verkningarna av denna hantering och föreslå åtgärder inom en mängd olika områden. Också här är det väl angeläget att vi skaffar oss kunskap innan vi går till verket för att söka få bort denna förnedrande verksamhet. Att hugga blint brukar sällan ge resultat.

Vad menar reservanterna återigen med sitt krav på "ett samlat grepp"?

Reservanterna ställer kravet att arbetet när det gäller överväganden rörande utformningen av olika lagstiftningsåtgärder som brottsförebyggande rådet fått i uppdrag att föreslå bedrivs med största skyndsamhet men säger att detta inte är tillräckligt utan att ett antal lagstiftningsåtgärder redan nu kan vidtas inom olika områden för att stävja den organiserade och ekonomiska brottsligheten.

Vad först gäller kravet på skyndsamhet räcker det väl att erinra om att föredragande departementschefen i propositionen uttalar att det är väsentligt att den utredning som kommer att ske genom rådets försorg inte leder till dröjsmål med sådana insatser i fråga om förstärkta resurser för brottsbekämpandet samt förbättrad utbildning för ändamålet som redan nu framstår som påkallade. Vad gäller de krav på olika lagstiftningsåtgärder som reservanterna framför bjuder väl försiktigheten här att man avvaktar brottsförebyggande rådets "samlade grepp" på lagstiftningsöversynen, som reservanterna i så många andra sammanhang efterlyst. Det gäller konkurslagstiftning, skatteflyktsklausuler och annat sådant som man nu har talat om. Det måste ingå i ett paket, där man på bästa sätt kan täppa till de hål som Arne Nygren var ute efter och få till stånd en lagstiftning som med bevarad rättssäkerhet kan lösa dessa problem.

Jag har, herr talman, när jag läst igenom den socialdemokratiska reservationen om den organiserade, ekonomiska brottsligheten fått intrycket att reservationen i sak inte har tillfört kampen mot denna brottslighet något nytt. Vad reservationen däremot tycks vara inriktad på är att skapa ett intryck av att regeringen och den borgerliga majoriteten i utskottet inte vill ta i med kraft mot denna brottslighet. *Ingenting kan vara felaktigare. Den borgerliga majoriteten vill till skillnad från minoriteten se till att man vet vad man slåss emot, att man vet vad man mot den bakgrunden behöver för resurser i form av lagstiftning och polisorganisation. Mot den bakgrunden kan man med*

Nr 118

Torsdagen den
13 april 1978

Anslag till polisväsendet, m. m.

Torsdagen den
13 april 1978

*Anslag till polisvä-
sendet, m. m.*

bevarad rättssäkerhet sätta in krafterna på att knäcka den otäcka brottslig-
hetstyp som det här gäller.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan på samtliga
punkter.

ARNE NYGREN (s) kort genmäle:

Herr talman! Herr Körlof sade inledningsvis att vad vi socialdemokrater
ägnade oss åt var att hetsa fram åtgärder mot den organiserade och den
ekonomiska brottsligheten. Ja, låt gå för det; vi vill att åtgärderna skall sättas
in snabbare än vad vi menar att man på borgerligt håll är beredd att göra. Kalla
det gärna hets! Vi vill driva på åtgärderna. Vi vill inte nöja oss med att avvakta
utredningar där utredningsförslag redan ligger klara och där det egentligen
bara gäller att lägga fram förslag.

Nu säger herr Körlof att det ligger en betydande aktivitet och satsningar i
det borgerliga förslaget. Får jag då be herr Körlof att gå upp i talarstolen här i
kammaren och för kammarens ledamöter redogöra för denna aktivitet och
dessa satsningar.

Vad herr Körlof ägnade sig åt var att tala om vad vi socialdemokrater vill
och det är vi tacksamma för, även om jag tycker att återgivningen var mer
korrekt i min tappning än i herr Körlofs. Jag tror det är bättre om vi får
presentera våra förslag och herr Körlof ägnar sig åt att presentera de
borgerligas förslag. Risken finns förstås att herr Körlofs inlägg blir kort. Men
låt gå för det – vi delar arbetsuppgifterna i det fallet.

BJÖRN KÖRLOF (m) kort genmäle:

Herr talman! Även om jag är väldigt ny i riksdagen har jag ändå fått lära mig
att det i det lagstiftningsarbete som vi skall ägna oss åt är tradition att vi har ett
utredningsmaterial i botten, i synnerhet när det gäller så allvarliga ting som
att kriminalisera eller besluta om straffrättsliga åtgärder. Mot den
bakgrunden tycker jag att Arne Nygrens ordval, att han gick med på att
socialdemokraterna hetsar och driver på, är litet betänkligt. Jag är i och för sig
införstådd med att denna brottslighet är så besvärande och otäck att det krävs
ordentliga åtgärder, men samtidigt vill jag upprätthålla kravet på att man vet
vad man gör och att det finns ett underlag för åtgärderna.

Arne Nygren sade också att det inte var så mycket bevänt med den aktivitet
och de betydande satsningar som jag refererade till. Man måste emellertid ha i
minnet att vi har en besvärlig ekonomisk situation och att regeringens
insatser måste vägas mot budgetproblemen. Ändå har regeringen gjort en del
satsningar på polisväsendet. Den har givit brottsförebyggande rådet i uppdrag
att få till stånd en samlad lagstiftningsöversyn. Den har på narkotikaområdet
gjort betydande insatser. Prostitutionen utreds. Och justitieministern gav just
Arne Nygren en del upplysningar om hur man ser på konkurslagstiftningen,
skatteflyktsklausulen osv. Nog måste väl Arne Nygren medge att det är en
betydande aktivitet på gång.

ARNE NYGREN (s) kort genmäle:

Herr talman! Det var ett kort inlägg herr Körlof gjorde när han skulle redovisa vad som var aktuellt från borgerligt håll. För mig tog det 15 minuter att presentera vad vi föreslår från socialdemokratiskt håll.

Vad som måste till, herr Körlof, om man skall få resultat i kampen mot denna brottslighet är just de samlade grepp som vi upprepade gånger kräver i vår reservation och i vår motion. Det är de åtgärderna som tillsammans skall kunna ge de önskade resultaten. Vad herr Körlof tycks nöja sig med – och det gjorde egentligen hans partibroder Bertil Lidgard också – är i stort sett de nya polistjänsterna. Vi fick polistjänster i fjol också – jag tror det var 20. Och jag undrar om över huvud taget en enda av dem ännu är tillsatt. Skall det gå i den takten, herr Körlof, blir det inte några skyndsamma åtgärder.

Låt mig till sista bara säga ett par ord till herr Körlofs partibroder herr Lidgard. Han sade att det var någonting nytt att socialdemokraterna nu förklarat sig beredda att ägna sig åt brottsbekämpning. Men visst var väl herr Lidgard med när vi genom brottskommissionen tog de samlade greppen mot brottsligheten och fattade beslut om åtgärder som fortfarande har aktualitet i brottsbekämpningen. Och nog kan väl herr Lidgard erinra sig att socialdemokraterna många gånger lagt fram förslag om åtgärder mot skattebrottsligheten de senaste åren.

BJÖRN KÖRLOF (m) kort genmäle:

Herr talman! Jag tycker fortfarande att herr Nygrens förslag smält samman till "samlade grepp" och "större aktivitet". Vidare hakar han upp sig på förslagen om konkurslagstiftning och en skatteflyktsklausul som justitieministern nyss redogjort för.

Sedan vill jag gärna till herr Nygren säga att det inte är längden på anförandena som är det avgörande för kvaliteten, utan det är väl innehållet.

ALF LÖVENBORG (apk):

Herr talman! Jag har stått i denna talarstol åtskilliga gånger och pläderat mot föreslagna polisförstärkningar. Denna gång skall jag avvika från mönstret och i stället plädera för motionen 669 som föreslår en omdispensering. Jag vill i likhet med vad Barbro Engman gjort i motion nr 667 framhålla att polisen är underutvecklad när det gäller bekämpandet av den organiserade ekonomiska kriminaliteten. Denna undandrar samhället enorma ekonomiska resurser varje år. En rad uppmärksammade fall bestyrker detta. Det har gjorts uppskattningar som visar att det rör sig om storleksordningen 20 miljarder kronor per år. Detta undandragande sker genom skatteflykt, valutasvindlar, utstuderade manipulationer, kufiska bolagsbildningar osv. Skickliga advokater hjälper till med den hanteringen. För vanliga skattebetalare som måste deklarerat för varje kronas inkomst och dessutom betala höga skatter måste samhällets hjälplöshet när det gäller att komma till rätta med eländet te sig som både utmanande och stötande. Man vet med vilken nit och flit som taxeringsmyndigheterna nagelfar varje löntagares inkomstupp-

gifter, och man vet hur små avdrag vanliga människor har möjlighet att begära. Samtidigt läser man varje dag om hur andra kan vältra sig i lyx och överflöd genom att lura samhället.

Vi ger i vår motion bara ett exempel. Den omskrivna Mr X, som både myndigheter och andra sedan länge vet vem han är och som har en skuld till staten på flera miljoner, får man aldrig ut någonting av. Trots miljonaffärer med fastigheter och annat inom 26 olika bolag har han ingenting att betala med. Han skrattar åt den s. k. svenska rättvisan.

I dagens aftontidningar skildras detta mycket dramatiskt och åskådligt. Mr X åtalas i dag. Åtalet omfattar bara en mindre del av de affärer Mr X har gjort. Det har kartlagts att han sedan 1970 tjänat i varje fall drygt 3,7 milj. kr. utan att betala skatt. Det har skett genom att han anmält utflyttning till Finland, till Danmark och till Spanien. Under hela tiden har det här exemplaret av människor med näsa för affärer haft en mycket omfattande affärsverksamhet i Sverige och i praktiken bott här. Han har använt sig av mycket enkla men effektiva metoder. Han har inte synts utåt – hans ansikten har varit hustrun, bulvaner och advokater. Så går det alltså till i den världen.

Rikspolisstyrelsen har nu uppenbarligen börjat sysselsätta sig med detta högst allvarliga problem. Förmodligen känner man trycket från en stark opinion, som kräver att man skall ta itu på allvar med den ekonomiska brottsligheten.

Man har därför på grundval av utredning och förslag från en särskild arbetsgrupp förordat vissa åtgärder. Dit hör exempelvis skapandet av en särskild organisation med regionala enheter, som uteslutande ägnar sig åt denna verksamhet. I ett inledande skede vill man ha 101 nya tjänster för ändamålet och möjligheter till ett mera kontinuerligt och integrerat samarbete med skatteexpertis, åklagarmyndigheter osv.

Jag har uppfattat rikspolisstyrelsens krav som ett minimum för att man på allvar skall kunna börja ta itu med de svindlande affärerna. Departementschefen avstyrker med hänvisning till att 1975 års polisutredning har att pröva den regionala polisverksamhetens uppgifter och organisation. Denna formalistiska invändning återupprepas av utskottet och utskottets talesman. Och var den moderate talesmannen Bertil Lidgard har sina lojaliteter står fullt klart efter den här debatten. Det visar att det är lätt för moderata riksdagsmän att bli bländade av glansen från guldkalven. Jag tycker det är synnerligen betecknande.

När rikspolisstyrelsen äntligen tycker att kampen mot denna typ av brottslighet måste förstärkas, då slår man till bromsarna från departement och utskottsmajoritet.

Arne Nygren sade i sitt anförande att politik är att vilja. Men det gäller faktiskt inte bara att vilja; det gäller också att vidta bestämda åtgärder. Och då hade man kunnat stödja vår och Barbro Engmans motioner, som kräver konkreta åtgärder.

Vad som nu sker är att man låter miljarder rinna bort liksom tidigare, i avvaktan på en utredning om den regionala polisverksamhetens organisation. Vi kräver åtgärder och vi kräver handling.

Jag har inte illusionen att man med de begränsade insatser som rikspolisstyrelsen vill ha till förfogande kan sätta stopp för den ekonomiska brottsligheten, men man skulle i alla fall kunna sätta i gång med större resurser för uppspårning, spaning och sakkunnig utredningsverksamhet. Nu sätter man käppar i hjulet för den ambitionen, och rufflarna fortsätter att skratta och tjäna pengar som samhället aldrig får en chans att beskatta.

Däremot vill departementschefen och utskottet lika rundhänt som tidigare anslå pengar till nya polistjänster av vanligt, traditionellt slag – och det förvånar mig inte.

Det är polisförstärkningar som skall sättas in för att bekämpa yttringarna av klassamhällets orättvisor. Man skall jaga småtjuvar, städa undan utslagna med LTO-lagens hjälp, se till att arbetslösa ungdomar inte uppträder störande på allmänna platser osv.

Sådana förstärkningar görs varje år, och har gjorts så länge jag har befunnit mig i denna riksdag, i stället för att man på allvar söker ta itu med att bekämpa roten till det onda: dåliga uppväxtmiljöer, växande klasskillnader, arbetslöshet. Fler och fler poliser är den dåliga och verkningslösa medicin som sätts in mot yttringarna av samhällets ofullkomligheter och orättvisor.

Det finns aldrig någon tvekan när det gäller att bekämpa de mera marginella yttringarna, men när det gäller åtgärder för att bekämpa den ekonomiska brottslighet som ett skikt av rika, smarta profitörer ägnar sig åt blir man genast tveksam – både Bertil Lidgard och Björn Körlof och hela bandet. Det är mycket avslöjande.

Vi vill ha en omdisponering. Enligt vårt förslag kommer en sådan inte att kosta någonting. Medlen för den traditionella polisförstärkningen bör enligt vår mening överföras för att skapa den organisation som rikspolisstyrelsen föreslår.

Denna polisverksamhet kan komma att bli en mycket vinstgivande affär för samhället. När det handlar om flera tiotal miljarder kronor som skojas undan, då räcker det med en procents framgång i kampen för att det skall bära sig. Sätts resurser in på ett organiserat och målmedvetet sätt mot den här typen av brottslighet bland samhällets toppar, då kan samhällets vinst bli mycket betydande.

Socialdemokraterna har tre reservationer fogade till betänkandet. Två av reservationerna rör sig om kampen mot den ekonomiska brottsligheten. I reservationen 2 vill man att regeringen årligen skall analysera brottsutvecklingen och redovisa sina bedömningar i fråga om prioriteringen. Men det är ju att lämna över bollen till den borgerliga regeringen. Den kommer aldrig att göra den prioritering som vi i sak är överens om, nämligen en prioritering för att bekämpa den ekonomiska brottsligheten. Det ligger i sakens natur – det är inte arbetarrörelsens folk som ägnar sig åt den guldkantade verksamhet det här är fråga om, det är den andra sidans.

Reservationen 3 talar också om vikten av att intensifiera kampen mot den ekonomiska brottsligheten, men reservationen är påfallande försiktig när det gäller konkreta åtgärder.

Jag anser att det är viktigt att man äntligen på allvar börjar sysselsätta sig

med dessa frågor. När nu rikspolisstyrelsen äntligen vill sätta i gång, borde man utan förhållning ställa de resurser som begärs till förfogande. Vi har i vår motion krävt att en skyndsam övergripande granskning av gällande lagstiftning skall göras med förtur just för de frågor som har samband med de här aktuella formerna för kriminalitet. Det är den andra delen av detta problemkomplex. Sveriges rikets lag kallas ofta ironiskt för "Svea rikas lag". De luckor i lagen som nu finns kan inte användas av vanliga löntagare, det står helt klart. Dansen kring guldkalven tråder de rika och förmögna i det här landet som också har råd att engagera de dyrbara, smarta och skickliga advokaterna för att göra sig rika på luckorna och ofullkomligheterna i lagen. Att det måste vidtas åtgärder för att effektivisera lagarna i detta avseende är så självklart att det inte behöver närmare motiveras i detta inlägg.

Jag ber att få yrka bifall till arbetarpartiet kommunisternas motion 669.

BERTIL LIDGARD (m) kort genmäle:

Herr talman! För ordningens skull och för protokollet vill jag säga att jag anser det vara under min värdighet som ledamot av denna kammare att svara på en sådan oförskämdhet som jag här blev utsatt för.

ALF LÖVENBORG (apk) kort genmäle:

Herr talman! Jag måste säga att detta var en föga övertygande argumentation för att förklara varför man inte går in för att prioritera åtgärder mot den ekonomiska brottsligheten och varför man avslår begäran om resursförstärkning. Men, herr Lidgard, jag finner det inte särskilt märkligt. Den borgerliga grundsynen och de borgerliga partiernas aldrig svikande hänsyn till överklassens intressen skapar naturligtvis inte något engagemang för förslag till åtgärder på det här området.

Det vi föreslår riktar sig mot folk inom de s. k. 15-familjerna och skiktet däromkring och mot alla de nyrika som skurit guld på grund av lagarnas ofullkomligheter och på grund av möjligheterna till spekulation och profit på alla upptänkliga områden. Det riktar sig mot dem som har vinst och profit till husgud. Det är faktiskt fullt logiskt att man från borgerligt håll är motståndare till förslag som riktar sig åt det hållet.

BERTIL MÅBRINK (vpk):

Herr talman! Att jag går upp så här en gång till beror på att det blev ett missförstånd mellan mig och talmannen i det tidigare replikskiftet.

Jag vill bemöta Åke Polstam. Han sade att om det inte varit så ansträngt budgetläge och om vi inte befunnit oss i en sådan svår ekonomisk situation, skulle antalet nya polistjänster ha blivit mycket större än 130. Förra året diskuterade vi antalet poliser. Då skedde en mycket stor ökning. Vi i vårt parti menar att det inte krävs flera polistjänster utan en annan organisering av polisens arbete. Det gäller polisens arbetssituation, som efter vad jag förstår måste förändras. Ni hänvisar till en massa vakanstjänster, vilket ni gjorde också förra året. Åke Polstam var inne på det även nu men kanske något försiktigare.

Var hamnar vi om vi fortsätter på detta sätt? Om vi hela tiden ökar antalet polistjänster, har vi en vacker dag poliser så att det svämmar över. Måste man inte söka orsaken till vakanserna? Jag anser att orsaken måste vara de enskilda polismännens arbetsituation. Måste man inte förändra arbetsmiljön, befordringsgången, lönerna osv.? Man får inte behandla denna fråga så ytligt och slarvigt som de borgerliga och även socialdemokraterna har gjort. Därför har vi sagt nej till dessa polistjänster.

Beträffande den ekonomiska brottsligheten vill jag säga att det är bra att socialdemokraterna nu, när de har hamnat i opposition, börjar driva denna fråga. Men jag vill påminna socialdemokraterna om att de har haft regeringsmakten i 44 år. Under en rad av år, när ni skötte regeringen, ställde vi krav på åtgärder, men ni gjorde ingenting. År efter år har ni avslagit våra krav. Hade ni inte gjort det, hade vi i dag på ett helt annat sätt kunnat komma till rätta med den ekonomiska brottsligheten. Jag noterar samtidigt socialdemokraternas omsvängning. Det är bra att vi tillsammans kan driva dessa frågor.

Det är häpnadsväckande när Björn Körlof säger att den ekonomiska brottsligheten är begränsad. Jaså, valuta- och skatteflykten är begränsad. Det rör sig ju om enorma summor. Är fastighetsskojet begränsat? Är bordellverksamheten och allt som kretsar kring den begränsat? Jag kan inte se att den ekonomiska brottsligheten är begränsad. Den är den stora och avgörande frågan.

Visst är det upprörande när man blir utsatt för lägenhetsinbrott. Jag har själv blivit utsatt för ett sådant för några år sedan, då man tömde lägenheten på rubb och stubb. Jag har inte fått tillbaka en pryl. Men vilken är orsaken till det ökade antalet lägenhetsinbrott? Jo, de små människorna har blivit beroende av de stora narkotikasyndikaten. För att få medel till narkotika tvingas dessa människor göra inbrott. Om man skall kunna komma till rätta med det ökade antalet lägenhetsinbrott, måste man sätta in resurserna mot de stora hajarna inom narkotikasyndikaten. Det anser jag att man inte gör.

Ytterligare en fråga innan jag slutar – den gäller tjänsterna som man har inrättat för att bekämpa den ekonomiska brottsligheten. Kan någon från regeringspartierna svara mig: Varför är de inte besatta? Man har inrättat tjänster, men de är inte besatta. Har man exempelvis medvetet satt lönerna så lågt att ingen vill ha dessa tjänster? Är man alltså i realiteten inte intresserad av att få till stånd en ordentlig kamp mot den ekonomiska brottsligheten? Det skulle vara intressant att få ett svar. Varför är inte de här tjänsterna besatta?

På förslag av förste vice talmannen beslöts att kammarens förhandlingar skulle fortsätta kl. 19.30.

§ 15 Anmälades och bordlades

Proposition

1977/78:155 om exportkreditfinansiering, m. m.

Nr 118

Torsdagen den
13 april 1978

Anmälan av interpellationer

§ 16 Anmäldes och bordlades

Motioner

1977/78:1879 av *Sven Aspling m. fl.*

1977/78:1880 av *Rolf Hagel* och *Alf Lövenborg*

med anledning av propositionen 1977/78:109 om förskott på studiemedel m. m.

1977/78:1881 av *Bengt Gustavsson m. fl.*

1977/78:1882 av *Ivar Nordberg* och *Anna Lisa Lewén-Eliasson*

med anledning av propositionen 1977/78:125 med förslag om tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78

1977/78:1883 av *Gudrun Svanberg* och *Karl-Erik Svartberg*

med anledning av propositionen 1977/78:127 om familjebidragslag m. m.

1977/78:1884 av *Rolf Dahlberg*

1977/78:1885 av *Tore Nilsson* och *Lars Ljungberg*

med anledning av propositionen 1977/78:141 om kompetensprov för jägare

1977/78:1886 av *Bengt Gustavsson m. fl.*

med anledning av propositionen 1977/78:151 om höjning av premier vid utbildning till reservofficer

1977/78:1887 av *Wilhelm Gustafsson m. fl.*

med anledning av propositionen 1977/78:170 om fristående länsdomstolar

§ 17 Anmälan av interpellationer

Anmäldes och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

den 12 april

1977/78:159 av *Åke Gillström* (s) till statsrådet Britt Mogård om utbildningspolitiken:

Utbildningspolitiken i vårt land är åter föremål för intensiv debatt. Skälen till att debatten nu blossat upp är naturligtvis flera. Ett skäl tycks vara att den borgerliga regeringen synes ha svårigheter att tillföra utbildningen de resurser som utlovats. De som är direkt berörda av grundskolans verksamhet ger ofta uttryck för ett ökande missnöje, bakom vilket döljer sig inte bara brister i den direkta undervisningssituationen utan också känslor av otrygghet inför regeringens oförmåga att ta itu med skolproblemen. Osäkerheten ute i skolorna förstärks av olika uttalanden från regeringen och utbildningsdepartementet närstående personer.

Anmälan av interpellationer

Samtidigt redovisas kontinuerligt nya upplysningar om situationen i skolan genom pågående forsknings- och utvecklingsarbete. Man borde kunna vänta sig att dessa rön skulle utgöra signaler till nya grepp och nya resurser från regeringens sida. Av de senaste utspelen från utbildningsdepartementet att döma synes visserligen antalet nya utredningar öka, men de verkar mera vara ett uttryck för en "utredningssjuka" än för ett behov från skolans verklighet. Det skolan i dag behöver är handling, inte utredande. Framför allt borde man ha rätt att kräva att det ansvariga statsrådet – Britt Mogård – snabbt tar itu med att undanröja hindren för att SIA-reformen lokalt skall kunna genomföras.

I den borgerliga regeringsförklaringen sägs att "mindre klasser eftersträvas". Ännu har inte några initiativ för att infria detta löfte tagits. Eftersom utbildningsområdet inte har gynnats av de borgerliga under den tid som hittills gått, är det knappast troligt att de nya, stora resurser kommer att tillföras skolan som behövs för att infria löftet om mindre klasser. Risken är att detta i stället kommer att ske genom en omfördelning av skolans resurser, dvs. att man tar av de resurser som i dag används för att förstärka undervisningen för elever med svårigheter.

Den senaste tidens debatt tyder på att regeringen är beredd att omfördela resurser på detta sätt. Det har i olika sammanhang talats om att de välbegåvade måste gynnas. Men elever med handikapp eller sociala problem har inte på samma sätt uppmärksammats. Inte heller har några särskilda insatser gjorts för att utbilda flera speciallärare. Endast 20 % av lärarna i specialundervisning är i dag fullt utbildade och behöriga för denna undervisning. Vi har också fått ta del av borgerliga politikernas tal om behovet av nivågruppering, dvs. att särskilja de väl begåvade från barn som bedöms vara mindre begåvade. Socialdemokratin säger nej till att särskilja barnen från varandra. Den sociala gruppen och dess allsidiga sammansättning är mycket viktig för elevernas personliga och sociala utveckling i skolan. Inte heller kan vi vara med om att överföra resurser från elever som har stora svårigheter, t. ex. handikappade elever, till elever som har en mer gynnsam bakgrund.

Skolan är ingen isolerad del av samhället. Det visar en del av de nya forskningsrönen. Segregationen och särbehandlingen i skolan är värre än väntat. Det visar en sociologisk undersökning bland 4 400 elever i Stockholm, Botkyrka, Lidingö, Malmö, Borås och Linköping, vilken nyligen presenterats. Eftersom boendets utformning också berör detta förhållande liksom vissa andra faktorer utanför skolans område, synes ett mera samlat grepp på problemen nödvändigt. Följer man t. ex. resultaten av standardprov finner man genomgående olikheter, inte bara mellan skolenheter utan också mellan kommuner, där den sociala sammansättningen ger direkt utslag. Kommuner med hög medelinkomst, exempelvis Danderyd, Lidingö och Täby, får genomgående bättre resultat än kommuner med låg medelinkomst, t. ex. Norrtälje och Haninge. (Jämförelsen är gjord i Stockholms län.) Samtidigt visar SCB:s enkätundersökning bl. a. att bostadsortens storlek och geografiska läge starkt påverkar möjligheterna till utbildning. Landsbygdspersoner har lägre utbildning än personer i städer, även i åldrarna 16-24 år.

Torsdagen den
13 april 1978

---

*Anmälan av inter-
pellationer*

Slutligen påvisas både i grundskolan och i gymnasiet att en stor andel av ungdomarna av olika anledningar hoppar av utbildningen. I grundskolan får därigenom 5,5 % av den undersökta årskullen en ofullständig grundskoleutbildning. I gymnasieskolan påvisades att 41 % av de elever som avbröt studierna inte återupptagit dem. De definitiva avbrotten på de yrkesinriktade linjerna är fem gånger större än på t. ex. N-linjen. En av de viktigaste orsakerna – vid sidan av ekonomiska problem – till studieavbrottet anges av eleverna själva vara svårigheter att hänga med i utbildningen.

Med hänvisning till det anförda vill jag till statsrådet Britt Mogård ställa följande frågor:

1. Har regeringen några planer på att infria regeringsförklaringens löfte om mindre klasser?
2. Är statsrådet beredd att lämna utfästelser av sådan art att resurser avsedda för elever med skolsvårigheter också tillförsäkras dem?
3. Vilka åtgärder kommer att vidtas för att ge SIA-skolan den resurs i form av utbildade speciallärare som behövs?
4. Vilka slutsatser drar statsrådet Mogård av forskningsresultatet angående segregering i skolan och vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att ändra på rådande förhållanden?
5. Vilka initiativ ämnar statsrådet Mogård ta för att elever med särskilda behov av stöd och stimulans skall få samma möjligheter till specialundervisning i gymnasieskolan som de tidigare haft i grundskolan?

1977/78:160 av *Georg Andersson* (s) till industriministern om åtgärder för att förhindra nedläggning av Algots fabriker i Västerbotten:

Moderbolaget i den statliga tekokoncernen har meddelat att man kommer att lägga ned verksamheten vid Algots samtliga fabriker i Västerbotten. Detta är en tragedi för mer än 450 anställda, varav de allra flesta är kvinnor.

Nedläggning av verksamheten vid Algots i Norsjö, Lycksele och Skellefteå utgör ett synnerligen svårt slag för dessa kommuner. En redan svår arbetslöshetssituation förvärras ytterligare.

I riksdagsdebatten den 16 mars uttalades farhågor för en kommande nedläggning av fabrikerna i Lycksele och Skellefteå. Jag noterar med bestörtning att dessa farhågor nu överträffats genom att även Algots i Norsjö skall upphöra.

I företagsledningens beslut hänvisas till de övergripande mål som riksdagen har ställt upp. Vad man syftar på är det beslut som den borgerliga majoriteten i riksdagen drev igenom för en månad sedan. Socialdemokraterna motsatte sig det beslutet. De krävde att inga personalinskränkningar skulle få ske. De framhöll också att "företagens geografiska placering med dess betydelse för sysselsättningen i vissa orter och regioner talar för ett ökat engagemang från statens sida".

Industriministern försökte i den nämnda riksdagsdebatten lugna de oroade genom att hänvisa till att några beslut om nedläggningar då inte var fattade. Nu har företaget fattat sitt beslut om nedläggning av inte bara två utan alla tre

fabrikerna i Västerbotten. Det sker med hänvisning till riksdagens målsättning, sådan den angetts av den borgerliga majoriteten.

Industriministern har vid flera tillfällen sagt att han finner det naturligt att Nya Algots bedriver verksamhet också i Norrland. Därmed måste avses minst en fabrik i Västerbotten. Han har också hänvisat till att alternativ produktion bör vid behov förläggas till nedlagda Norrlandsenheter.

Det beslut om nedläggning som företaget nu offentliggjort har skapat oro och förstämning i de berörda bygderna. Anställda och ansvariga kommunalpolitiker frågar sig vilka åtgärder regeringen är beredd att vidta.

Med hänvisning till det här anförda ber jag att till industriministern få ställa följande frågor:

1. Kommer regeringen att vidta några åtgärder för att förhindra en nedläggning av verksamheten vid Algotsanläggningarna i Norsjö, Lycksele och Skellefteå?

2. Kan regeringen, om företagets nedläggningsbeslut verkställs, garantera att alternativ sysselsättning erbjuds de Algotsanställda på resp. orter?

den 13 april

1977/78:161 av *Lena Hjelm-Wallén* (s) till statsrådet Britt Mogård om den verkstadstekniska utbildningen i gymnasieskolan:

Verkstadsteknisk utbildning är av utomordentlig betydelse för näringslivet i vårt land. Det vikande utbildningsintresset för de verkstadstekniska studievägarna inom gymnasieskolan inger därför stor oro.

Antalet sökande per 100 platser till verkstadsteknisk utbildning uppgick under åren 1975–1977 till 87, 70 resp. 53. Det föreligger betydande regionala skillnader. Det finns fortfarande orter där efterfrågan på verkstadsteknisk utbildning överstiger tillgången på platser. I allmänhet är det då lokalerna som utgör hindret när det gäller att öka utbildningen. I Västmanlands län, som är ett av landets mest industrialiserade län, var antalet förstahandsökande per 100 elevplatser 41 inför läsåret 1977/78 till den verkstadstekniska linjen. I år, alltså inför läsåret 1978/79, har denna siffra sjunkit till 34.

Även om större delen av det beslutade antalet utbildningsplatser kommer till användning genom att de som söker utbildningen i andra, tredje och fjärde hand påbörjar sådan utbildning, är situationen otillfredsställande. Studiemotivationen hos dem som kommit in på sina senarehandsval är svagare. Riskerna för studieavbrott ökar. Dessutom förblir ett stort antal utbildningsplatser outnyttjade, drygt 8 %.

Enligt min mening måste dessa förhållanden noggrant analyseras. Orsakerna till det låga intresset för verkstadsteknisk utbildning finns förmodligen både i arbetslivet och inom utbildningen. Svårigheter att få jobb, t. ex. i de traditionella bruksorterna där verkstadsindustrin helt dominerar, lockar inte till utbildning. Industrins arbetsmiljö uppfattas ofta negativt. Men även arbetsmiljöförhållandena inom den verkstadstekniska utbildningen är ofta mindre goda i förhållande till annan gymnasial utbildning. Lokalfrågorna är

Nr 118

Torsdagen den
13 april 1978

Anmälan av interpellationer

Torsdagen den
13 april 1978

---

*Meddelande om
frågor*

fortfarande ett problem. Därtill kan komma att utbildningens innehåll och uppläggning i högre utsträckning skulle kunna anpassas till elevernas behov och intressen.

Situationen för den verkstadstekniska utbildningen är nu sådan att särskilda åtgärder bör vidtas. Även om den verkstadstekniska industrin i dag inte nyrekryterar arbetskraft, måste vi utgå från att detta förhållande inte blir bestående. Yrkeskunniga arbetare inom verkstadsindustrin kommer att behöva nyrekryteras i framtiden.

Normal arbetsmarknadspolitik är att i svaga arbetsmarknadslägen intensifiera utbildningsinsatserna. Gymnasieskolan bör inte fungera annorlunda, särskilt då det är ytterligt svårt för ungdomar utan yrkesutbildning att få en fast förankring på arbetsmarknaden. Några av de åtgärder som behöver vidtas är:

Genom extra studie- och yrkesorienterande insatser bör särskilt den verkstadstekniska utbildningens betydelse i framtiden belysas (studiebesök, arbetsmarknadsdagar, pry och syo riktad mot detta område).

Lokalfrågorna måste ges en lösning.

Behövliga förändringar kan göras av innehåll och arbetssätt inom utbildningen i avvaktan på gymnasieutredningens mera långsiktiga prövning.

Möjligheter till kursstart flera gånger per år eller eventuellt kontinuerlig intagning bör undersökas för att undvika vakanser.

Med hänvisning till det anförda vill jag till statsrådet Britt Mogård ställa följande frågor:

1. Hur ser regeringen på den vikande frekvensen av sökande till de verkstadstekniska utbildningarna i gymnasieskolan?
2. Vilka åtgärder vidtas inom skolöverstyrelsen och regeringskansliet för att man skall komma till rätta med obalansen i sökandeintresset och antalet utbildningsplatser?
3. Vilka ytterligare åtgärder är regeringen beredd att vidta?

§ 18 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 13 april

1977/78:404 av *Marianne Ståhlberg* (s) till försvarsministern om lokalisering till Östersund av arméns tekniska skola och försvarets förvaltningsskola:

Vad är orsakerna till fördröjningen i genomförandet av 1976 års beslut om lokalisering till Östersund av arméns tekniska skola och försvarets förvaltningsskola?

1977/78:405 av *Guðrun Sundström* (s) till försvarsministern om arbetet med att belysa olika aspekter på civilmotstånd:

Kan försvarsministern lämna besked om hur långt arbetet med att belysa de olika aspekterna på civilmotstånd hunnit?

1977/78:406 av *Marianne Jönsson* (c) till kommunikationsministern om mer tillförlitliga sjökort:

Det sjökort som bl. a. det sovjetiska tankfartyget *Tsesis* hade med sig när det i höstas gick på grund utanför Fifång i Södertäljeleden uppvisade enligt uppgift över 100 fel.

För sjöfartens säkerhet längs våra kuster är det av största betydelse att tillförlitliga sjökort finns. Speciellt olyckor med tankfartyg innebär ofta skador på den marina miljön under lång tid.

Med hänvisning till det anförda vill jag fråga kommunikationsministern:

Vilka åtgärder anser statsrådet bör vidtas för att tillförlitliga sjökort skall bli upprättade?

1977/78:407 av *Lennart Pettersson* (s) till budgetministern om förstärkning av säkerhetsnivån vid riks försäkringsväsendets datamaskincentral i Sundsvall:

Säkerhetsfrågorna har spelat en stor roll i den allmänna debatten kring riks försäkringsväsendets datasystem. I samband med utrustandet av riks försäkringsverkets nya datamaskinhall i Sundsvall har verket begärt av regeringen att få göra vissa investeringar som väsentligt skulle öka möjligheterna att klara pensionsutbetalningar etc. i samband med katastroftillbud i form av brand och liknande.

Det som skulle kunna inträffa i Sundsvall, om olyckan är framme, representerar förluster som kan komma att stiga till belopp som är tio tjugo gånger större än den begärda säkerhetsinvesteringen. Därtill skall läggas alla problem som pensionärer och försäkrade kommer att drabbas av och som inte kan översättas i pengar. Den av socialministern tillsatta utredningen om den allmänna försäkringens ADB-system (ALLFA-utredningen) har haft frågan på remiss men tyvärr inte velat ställa sig bakom riks försäkringsverkets begäran.

Mot den bakgrunden vill jag ställa följande fråga till budgetministern:

Avser regeringen att tillmötesgå riks försäkringsverkets begäran om investeringar för en omedelbar förstärkning av säkerhetsnivån vid datamaskincentralen i Sundsvall?

1977/78:408 av *Inga Lantz* (vpk) till socialministern om vidgad rätt till föräldrapenning:

Föräldrapenning utgår för tillfällig vård av barn, när en förälder måste stanna hemma från arbetet exempelvis i samband med att barnet är sjukt eller

Nr 118

Torsdagen den
13 april 1978

---

*Meddelande om
frågor*

Torsdagen den
13 april 1978

---

*Meddelande om
frågor*

att barnets ordinarie vårdare är sjuk.

För gifta och för sammanboende med gemensamma barn fungerar det så att vem som helst av föräldrarna kan stanna hemma och ha rätt till föräldrapenning. Om däremot två personer sammanbor och den ena av dem har barn och de inte har några gemensamma barn, har bara den biologiska föräldern rätt till föräldrapenning liksom den biologiska far eller mor som barnen inte sammanlever med. Den andra sammanboenden har inte rätt till föräldrapenning. Lagen tar således inte hänsyn till den faktiska familjesituationen.

Jag vill mot denna bakgrund ställa följande fråga:

Ämnar statsrådet vidta åtgärder för att även sammanboende som inte är biologisk förälder till sammanlevande barn får rätt till föräldrapenning?

1977/78:409 av *Hans Nyhage* (m) till industriministern om åtgärder mot arbetsnedläggelser i Borås:

Enligt uppgift i pressen hotas Borås och Sjuhäradsbygden att åter drabbas av en allvarlig motgång när det gäller sysselsättningen genom att konfektionsföretaget Erlablaget på grund av minskad orderingång kan tvingas att varsla hela sin personalstyrka om ca 350 personer. Sysselsättningssituationen i bygden är redan nu ytterligt bekymmersam, varför nya friställningar så långt möjligt måste undvikas.

Är statsrådet villig medverka till att snabba åtgärder sättes in för att förhindra nu aviserade arbetsnedläggelser?

1977/78:410 av *Birgitta Johansson* (s) till arbetsmarknadsministern om kommunala åtgärder för att bekämpa ungdomsarbetslösheten:

Mot bakgrund av riksdagsbeslutet i december 1977 om inrättande av en kommission för att främja ungdomars tillträde på arbetsmarknaden har inom många kommuner förts fram krav om inrättande av ungdomskommissioner på det lokala planet.

Jag vill därför till arbetsmarknadsministern ställa följande fråga:

Anser statsrådet att det ligger i linje med statsmakternas satsningar att klara av ungdomsarbetslösheten genom att även kommunerna inrättar kommittéer med speciell uppgift att bekämpa ungdomsarbetslösheten?

§ 19 Kammaren åtskildes kl. 17.51.

In fidem
BERTIL BJÖRNSSON

/Solveig Gemert